

БИЛТЕН НА СУДСКАТА ПРАКСА

АПЕЛАЦИОНЕН СУД БИТОЛА

Август 2017

Почитувани,

Во новото издание на Билтенот на судската пракса на Апелациониот суд Битола е презентирана судска пракса на судот во период од 2015 до 2017 година. Тоа е период во кој нашето правосудство прави напори да го имплементира и заживее принципот на владеење на правото, во рамки на кој законите важат еднакво за сите, а граѓаните за идентични правни ситуации од кои произлегуваат идентични правни прашања, ќе добиваат идентични пресуди.

„На демократијата и одговара праведен суд, а праведниот суд суди еднакво во еднакви предмети“. Тоа е правна сигурност на граѓаните.

Со споделувањето на судската пракса на Овој суд, со сите оние на кои патот до правдата им е професионална или лична цел, се надевам дека правиме мал чекор напред кон зголемување на правната сигурност на граѓаните и воспоставување на принципот на владеење на правото.

Со почит,
Судија Татјана Сусулеска
Главен и одговорен уредник

„Ако сме еднакви при доаѓањето, ако сме еднакви при заминувањето, кај кого да одиме по правдата?!

Да одиш кај судија, значи да одиш кај правдата !!! “

Аристотел

Издавач:
АПЕЛАЦИОНЕН СУД БИТОЛА
Web: www.asbitola.mk
e-mail: info@asbitola.mk

Редакциски Одбор:

- **Судија Елизабета Манели** – Претседател на Апелационен суд Битола
- **Судија Татјана Сусулеска** – Претседател на одделот за судска пракса на Апелационен суд Битола
- **Судија Љилјана Чочковска** - Претседател на Кривичен оддел на Апелационен суд Битола
- **Судија Лиле Наумовска** – Претседател на Граѓански оддел на Апелационен суд Битола

Главен и одговорен уредник

- **Судија Татјана Сусулеска** – Претседател на одделот за судска пракса на Апелационен суд Битола

Во подготовка на Билтенот учествуваа :

- Судија Татјана Сусулеска
- Судија Љилјана Чочковска
- Судија Бошко Богдановски
- Судија Виолета Костовска
- Судија Петкана Јадровска
- Судија Јоска Матески
- Судија Васил Баткоски
- Судија Славица Мирковска
- Судски советник Митко Фидановски
- Судски советник Марија Димановска
- Судски советник Ањеза Ивановска
- Виш судски соработник Љилјана Стојковиќ
- Виш судски соработник Јасмина Лозановска
- Виш судски соработник Благица Ивановска
- Судски соработник Елена Журовска
- Судски соработник Александра Ристевска
- Судски соработник Билјана Мамузиќ
- Судски соработник М-р Иван Колевски
- Судски соработник Соња Каранфиловска Тукиќ
- Помлад судски соработник Петар Чаловски

Компјутерска обработка:

- Теодора Андреевска

Содржина

<i>I. Судската пракса како гарант за правна сигурност – Д-р Мирјана Лазаровска Трајковска</i>	1
<i>II. Судска пракса</i>	5
<i>1. Казнено право</i>	5
1.1. Закон за кривичната постапка	5
1.2. Закон за прекршоците	6
1.3. Заклучоци за правни прашања	15
1.3.1 Заклучоци од седниците на Кривичниот оддел на Апелационен суд Битола за 2015 и 2016 година	15
1.3.2 Заклучоци од работната средба на кривичните оддели на четирите апелациони судови одржана на 12-13.04.2017 година ...	20
<i>2. Граѓанско право</i>	22
2.1. Граѓански спорови	22
2.2. Трговски спорови	74
2.3. Работни спорови	87
2.4. Постапки за извршување	97
2.5. Заклучоци за правни прашања	103
2.5.1. Заклучоци од седниците на Граѓанскиот оддел на Апелационен суд Битола за 2015 и 2016 година	103
2.5.2. Заклучоци од работна средба на граѓанските оддели на четирите апелациони судови за воедначување на судската пракса одржана на 12-13.04.2017 година	107

I. Судската пракса како гарант за правна сигурност – Д-р Мирјана Лазаровска Трајковска

На семинарот кој се одржа во Велес од 16 до 18 Јуни 2017 година на тема: „СУДСКАТА ПРАКСА КАКО ГАРАНТ НА ПРАВНАТА СИГУРНОСТ“, исклучително содржајно излагање имаше д-р МИРЈАНА ЛАЗАРОВА ТРАЈКОВСКА, поранешен судија во Европскиот суд за човекови права во Стразбур.

Издвојуваме дел од нејзината презентација:

„Судот во Стразбур има обврска да обезбеди надзор над дејствијата преземени од страна на националните судови“

„Владеењето на правото = принципот на правна сигурност“

„Спротивни одлуки во слични случаи од ист суд, кој е и суд во последна инстанца го повредува правото на правично судење, го руши принципот на правна сигурност и ја слабее јавната доверба во судството“

Од случаите против Република Македонија што се подолу наведени, констатирано е дека човековите права на апликантите се повредени заради:

- 1. Недоволно образложена одлука со која се менува судската пракса**
- 2. Неусогласеност на судската пракса**
- 3. Контрадикторни пресуди**

1. Недоволно образложена одлука со која се менува судската пракса

1.1. Атанасовски против Република Македонија

- Повреда на правото на правично судење поради недостаток на образложение во пресуда на Врховниот суд со која се менува веќе изградена судска пракса

- Востановена судска пракса налага обврска за највисоките судови во државата да дадат суштинско образложение за причините кои ќе оправдат промена на таа пракса

- Развојот на судската пракса не е сам по себе спротивен на правилното правораздавање, бидејќи пропуштањето да се одржи динамичен и еволутивен пристап ризикува да прерасне во пречка на реформите или подобрувањето

- При менување на веќе востановена судска пракса при услови на важење на ист закон, треба да се даде обемно и добро поткрепено образложение

2. Неусогласеност на судската пракса

2.1 Иванов и Димитров против Република Македонија

- Развојот на судската пракса од страна на Апелациониот суд не креирал правна несигурност

- Случајот се однесува на развивањето на националната судска пракса во врска со бенефиции од правото на работен однос

- Предметот го прикажува развојот на националната судска пракса во поглед на тоа, дали жалителот имал право да ги прими надоместоците од работен однос

- Апелациониот суд отстапил од судската пракса востановена неколку години пред тоа за исти тужбени барања поднесени од други жалители

- Во отсуство на експлицитни жалбени наводи од страна на првиот жалител, Судот не беше во состојба да цени дали одлуката на Апелациониот суд содржела доволно образложени причини.

2.2 Крстев и останатите против Република Македонија

- Отфрлена жалбата со констатација дека немало отстапување од веќе востановената судска пракса.

- Случај поврзан со развојот на судска пракса во врска со прашањето дали припадниците вооружените сили имале право на надомест за повредите здобиени за време на вооружениот конфликт од 2001 година.

Врховниот суд:

- Развил судска пракса која конзистентно била применува.

- Утврдил дека одговорноста на државата треба да биде утврдена врз основа на специфичните околности на секој случај поединечно.

- Ги отфрлил барањата за надомест во случаи во кои утврдил дека не може да се утврди одговорност на државата или каде не постоеле такви наводи

- Во сите случаи кои пристигнале на одлучување пред овој суд тој заклучил дека компензација не може да се утврди врз основа на Законот за облигациони односи

2.3 Спасески против Република Македонија

- Ист суд применувал три типа на судска пракса во одлучувањето за ограничување на надоместоци поврзани со правото од работен однос во случаи на работа на претпријатие со загуби

- „Долготрајни разлики„ во интерпретацијата на националните закони,
- „Заклучоците„ на Апелационен суд дефинитивно ја утврдиле интерпретацијата на релевантните закони со што ја отстраниле правната несигурност која постоела во однос на оваа материја.

2.4 Стоилковска против Република Македонија

- Во пет случаи кои произлегувале од иста фактичка состојба бил применет принципот на индивидуалната одговорност

во случајот на жалителката истиот суд го применил принципот за објективна одговорност

- Апелациониот суд Скопје ја напуштил својата поранешна судска пракса во врска со идентични барања поднесени против колегите на жалителката

- Толкувањето предизвикало жалителката да добие дијаметрално спротивен одговор на истото правно прашање засновано на идентични факти.

- Домашното право обезбедува механизам за отстранување на судиските неконзистентности

- Разрешувањето на конфликтната пракса треба примарно да биде на националните судови

- Врховниот суд правилата за допуштеност *ratione valoris*, немал надлежност мериторно да се занимава со случајот на жалителката

3. Контрадикторни пресуди

3.1 Спасовски против Република Македонија

- Повреда на принципот на правично судење поради контрадикторни одлуки на домашните судови.

- Во постапките пред националните судови тој побарал надомест на штета од општината и од државата.

- Основниот и апелациониот суд прифатиле дека претрпел значителни телесни повреди како резултат на акт на насилство или терористички напад, не му била досудена никаква одштета

контрадикторноста на одлуките на првостепениот и второстепениот суд, бидејќи неможеле да утврдат кој бил потребниот тужен

- Првостепениот суд сметал дека тужен во постапката била државата, Апелациониот суд сметал дека тоа е општината.

- Судовите во два наврати расправале без притоа да расправаат за суштината на спорот.

3.2. Балажоски против Република Македонија

- Врховниот суд ја отфрлил како недопуштена *ratione valoris* ревизијата на правни аспекти за кои во предходната судска пракса биле прифатени жалбите

- Во истиот предмет биле донесени 4 првостепени и второстепени пресуди, како и две пресуди на Врховниот суд по барање за ревизија.

Жалителот не ја спорел надлежноста на Врховниот суд во таа смисла. Во првата пресуда Врховниот суд, ја прифатил надлежноста *ratione valoris* и одлучувал за основаноста по барањата за ревизија на тужителката

- Кога по втор пат предметот дошол пред Врховниот суд по барање за ревизија истиот суд, го отфрлил барањето за ревизија како недозволена *ratione valoris*, Врховниот суд, имајќи го предвид вредноста на спорот специфицирана во тужбата на тужителката, доказот за платените судски такси од страна на тужителката и судските такси платени од жалителот и утврдил дека вредноста на спорот била под законскиот праг

- Во отсуство на било какво објаснување, останува нејасно зошто не ги зел предвид тие елементи во неговите претходни одлуки.

- Одлуката на Врховниот суд не не дава образложение зошто различна судска пракса била применета за одлучување по исто прашање во ист случај.

II. Судска пракса

1. Казнено право

1.1. Закон за кривичната постапка

1. Во услови на постоење на конкретни и јасни докази за извршени кривични дела и за обвинетиот како сторител, даденото признание на обвинетиот не е од особена важност за расветлување на кривично-правните настани.

Образложение

Со оглед на тоа дека обвинетиот ја призна вината во текот на главната расправа и за двете кривични дела, овој суд истото го вреднуваше и кај двете кривични дела, во корист на обвинетиот, согласно чл.21 од Законот за одредување на видот и одмерување на висината на казната, но при тоа имаше предвид и дека даденото признание, во услови на постоење на конкретни и јасни докази за извршените кривични дела и за обвинетиот како сторител, не е од особена важност за расветлување на кривично-правните настани.

(Пресуда на Апелационен суд Битола, КЖ-66/17 од 21.02.2017 година)

**Виш судски соработник,
Лилјана Стојковиќ**

§

2. Против процесно решение донесено заради подготвување на главниот претрес, согласно 408 став 3 од ЗКП, не е дозволена жалба

Образложение

Дозволеноста на жалбата изјавена против решение е пропишана во членот 408 од Законот за кривичната постапка. Во ставот 1 од овај член е пропишано дека против решението на истражниот судија и против другите решенија на судот донесени во прв степен, странките и лицата чишто права се повредени можат да изјават жалба секогаш кога во овај закон изрично не е определено дека посебна жалба не е дозволена. Во ставот два од истиот член е пропишано дека против решението на советот донесено пред и во текот на истрагата, не е дозволена посебна

жалба, ако со овај закон поинаку не е определено. Кога со овај закон е определено дека не е дозволена посебна жалба, решението може да се побива со жалбата на пресудата. Во ставот три е пропишано дека решенијата што се донесуваат заради подготвување на главниот претрес и пресудите можат да се побиваат само во жалбата на пресудата.

Согласно членот 408 од ЗКП со кој е регулирана дозволеноста на жалбата поднесена против решение, решенијата во поглед на жалбата се поделени во три групи. Во првата група спаѓаат решенијата од ставот 1 на членот 408 од ЗКП, против кои жалбата е начелно дозволена, а и нема место само ако е изрично определено дека не е дозволена, во втората група спаѓаат решенијата против кои по правило не е дозволена жалбата, освен ако изрично е определено дека е дозволена и во третата група решенија спаѓаат решенијата против кои воопшто не е дозволена самостојна жалба, туку тие решенија можат да се побиваат само во жалбата на пресудата.

Во конкретниот предмет жалбата е изјавена против решение против кое согласно 408 став 3 од ЗКП не е дозволена жалба. Побиваното решение е едно процесно решение донесено заради подготвување на главниот претрес. Истото може да се побива само во жалбата на пресудата. Првостепениот суд дал погрешна и неправилна правна поука дека против решението е дозволена жалба, во рок од три дена од приемот на примерокот од истото, до Апелациониот суд Битола.

(Решение на Апелационен суд Битола Кж.бр.170/17 од 22.03.2017 година)

**Виш судски соработник,
Лилјана Стојковиќ**

1.2. Закон за прекршоците

1. Фактот дали обвинетите во група предизвикале и учествувале во тепачка не е само факт од кој зависи правилната примена на материјалното право, туку е факт кој е од решавачко значење за тоа дали судот има или нема стварна надлежност да одлучува по поднесеното барање за поведување на прекршочната постапка.

Образложение

Со пресуда на Основниот суд Охрид Прк-Ј-145/15 од 23.11.2015 година, обвинетите НН од село Другово и НН од Охрид огласени се за виновни за прекршок од член 11 став 3 од Законот за прекршоците против јавниот ред и мир и изречена им е прекршочна санкција опомена.

Првостепениот суд погрешно оценил дека обвинетите, со дејствијата опишани во барањето за поведување на прекршочната постапка ги оствариле обележјата на прекршокот од член 11 став 3 во врска со став 1 од Законот за прекршоците против јавниот ред и мир.

Сторител на прекршокот од член 11 став 1 во врска со став 1 од Законот за прекршоците против јавниот ред и мир е тој што на јавно место учествува, предизвикува или поттикнува друг на тепачка. Сторител на прекршокот од став 3 од овај член е тој што дејствијата од ставот 1 на овај член ги презема во група.

Обвинетите, според описот даден во барањето за поведување на прекршочната постапка, се товарат за преземени дејствија од ставот 1 од членот 11 од Законот за прекршоците против јавниот ред и мир. Според пак дадената правна квалификација во барањето, која не го обврзува судот, се товарат за прекршок од ставот 3 од членот 11 од Законот за прекршоците против јавниот ред и мир.

Првостепениот суд ги огласи обвинетите за виновни за сторен прекршок од член 11 став 3 во врска со став 1 од ЗППЈРМ, без да даде причини зошто смета дека обвинетите во група ги презеле дејствијата за кои се товарат и без да води сметка дека од описот на дејствијата наведен во барањето не произлегува дека обвинетите во група го сториле прекршокот.

Фактот дали обвинетите во група предизвикале и учествувале во тепачка не е само факт од кој зависи правилната примена на материјалното право туку е факт кој е од решавачко значење за тоа дали судот има или нема стварна надлежност во конкретниот предмет. Ова од причина што, за прекршокот од член 11 став 1 од ЗППЈРМ, согласно член 36 став 1 од Законот за прекршоците против јавниот ред и мир, прекршочната постапка ја води комисија на Министерството за внатрешни работи, а за прекршокот од член 11 став 3 од ЗППЈРМ судот има стварна надлежност да постапува. Прекршокот од став 3 од членот 11 од ЗППЈРМ е квалификуван облик на прекршокот од ставот 1 од членот и за овај прекршок согласно правилата од Законот за прекршоците, а и поради висината на пропишаната глоба, судот има стварна надлежност да одлучува по барањето.

Бидејќи од побиваната пресуда не произлегува дека обвинетите во група ја предизвикале и учествувале во тепачката, судот немал стварна надлежност да одлучува по барањето. Согласно член 122 став 28 од Кривичниот законик, а на чија примена упатува членот 2 од Законот за прекршоците, под група се подразбираат најмалку три лица кои се здружиле за вршење кривични дела, односно прекршоци. Судот, според изреката на побиваната пресуда, обвинетите ги огласи за виновни затоа што конкретниот ден, место и време, го нарушиле јавниот ред и мир со тепачка која настанала помеѓу прво обвинетиот и второ обвинетиот, на која од страна на прво обвинетиот му се приклучил малолетниот Г. В. Во ваквата изрека отсутствува обележјето на прекршокот да истиот е сторен во група, бидејќи прво обвинетиот и

малолетниот Г од една страна и второ обвинетиот од друга страна не претставуваат група во смисла на значењето на изразот група.

Значи, не постои обележјето на квалификуваниот облик на прекршокот, прекршокот да биде сторен во група, за кој стварно надлежен да одлучува е судот и остана само основниот облик на прекршокот предвиден во ставот 1 од член 11 од Законот за прекршоците против јавниот ред и мир, а за кој согласно членот 36 од истиот закон е надлежна да одлучува комисијата на Министерството за внатрешни работи.

Согласно член 24 од Законот за кривичната постапка, судовите во кривичните предмети судат во границите на својата стварна надлежност определена со закон. Согласно член 2 став 2 од Законот за прекршоците, бидејќи надлежноста на судовите влегува во основните начела од Законот за кривичната постапка, а членот 2 став 2 од Законот за прекршоците упатува на таква примена, од тоа произлегува овие правила да се применуваат и за прекршоците.

Во главата XII од Законот за прекршоците, која се однесува на основните одредби за надлежност за прекршоците, Законот за прекршоци предвидува два вида на надлежности. Едната за судовите и тоа како правило и другата за прекршочните органи како исклучок. Исклучокот може да произлезе како посебна одредба во Законот за одреден прекршок, или прекршоци или како општо правило содржано во член 54 став 2 од Законот за прекршоците, со оглед на запретената глоба.

(Решение на Апелационен суд Битола, ПРКЖ-841/16 од 21.11.2016 година)

Виш судски соработник,
Лилјана Стојковиќ

§

2. Кога жалбата во прекршочната постапка е изјавена од страна на бранителот на обвинетиот, судот, при испитувањето на навременоста на жалбата на бранителот на обвинетиот, го утврдува фактот кога на обвинетиот му е доставена првостепената пресуда, бидејќи тој датум е релевантен за испитување на навременоста на жалбата на бранителот на обвинетиот.

Образложение

Против првостепената пресуда, согласно одредбата од член 134 став 1 од Законот за прекршоците, обвинетиот има право да изјави жалба во рок од 8 дена од денот на приемот на одлуката. За ова право обвинетиот се поучува во правната поука на пресудата.

Согласно член 130 став 3 од новиот ЗКП, а на кој член упатува членот 2 од Законот за прекршоците, ако обвинетиот има бранител, рокот за изјавување на правен лек тече од денот на доставата на обвинетиот, освен ако на обвинетиот му е изречена мерката притвор, или е на издржување на казна затвор, тогаш рокот тече од доставата на бранителот. Токму затоа кога жалбата на обвинетиот во прекршочната постапка е изјавена преку неговиот бранител судот, при испитувањето на навременоста на жалбата на бранителот на обвинетиот, го утврдува фактот кога на обвинетиот му е доставена првостепената пресуда, бидејќи тој датум е релевантен за испитување на навременоста на жалбата на бранителот на обвинетиот. Станува збор за преклузивен законски рок за изјавување на жалба, кој не може да се продолжи или менува по барање на странките, или по наоѓање на судот.

(Решение на Апелационен суд Битола ПРКЖ-918/16 од 25.01.2017 година)

**Виш судски соработник,
Лилјана Стојковиќ**

§

3. За да се спроведе скратена прекршочна постапка задолжително мора обвинетиот уредно да биде повикан.

Образложение

кратена постапка, согласно член 113 став 1 од Законот за прекршоците се води кога во барањето за поведување на прекршочната постапка се содржани сите факти и докази врз основа на кои судот може да одлучи без присуство на странка. Се води и кога барањето за поведување на постапката се заснова на јавни исправи издадени од надлежни државни органи и кога сторителот е затечен при извршување на прекршокот од страна на овластено службено лице. Согласно став 2 од истиот член во скратена постапка судот одлучува без испитување на обвинетиот кога е уредно повикан, а нема да се јави.

Скратената постапка може да се спроведе само доколку се исполнети условите од членот 113 став 1 и 2 од Законот за прекршоците. За да се спроведе истата, покрај условите наведени во ставот 1 од овај член, задолжително мора обвинетиот уредно да биде повикан.

(Решение на Апелационен суд Битола ПРКЖ-180/17 од 13.03.2017)

**Виш судски соработник,
Лилјана Стојковиќ**

§

4. Првостепените судови не се стварно надлежни да изрекуваат прекршочна санкција глоба за прекршоци каде униформираниот полициски службеник издал на самото место на настанот мандатен платен налог.

Образложение

Апелациониот суд внимавајќи по службена должност утврди дека судот сторил суштествена повреда одлучувајќи во стварна ненадлежност за изрекување на прекршочна санкција глоба. За овој прекршок согласно член 228 став 7 од ЗБСП, пропишани се две санкции и тоа: глоба во износ од 275 евра во денарска противвредност, која се изрекува со издавање на мандатен платен налог, како и санкцијата забрана на управување моторно возило од соодветната категорија и тоа во траење од 6 до 9 месеци. При издавањето на мандатен платен налог сторителот на прекршокот има две можности во законски пропишаниот рок да го плати целиот износ на глобата или во дополнителниот рок од 30 дена да му бидат впишани негативни бодови во неговата возачка книшка. Ако не постапи на овие два начини тогаш мандатниот платен налог станува извршна исправа и се наплатува глобата преку УЈП во административна постапка. За изрекувањето на глобата по мандатен платен налог нема судот надлежност и поради тоа погрешно првостепениот суд ја изрекол оваа глоба. Апелациониот суд утврдувајќи ја оваа повреда по службена должност ја преиначи првостепената пресуда на начин што изречената прекршочна санкција глоба е укината.

Судски советник,

Митко Фидановски

§

5. Доставата на писменото на обвинетиот во случај кога надлежниот орган ќе го истакне писменото на огласна табла и по истекот на осум дена од денот на истакнувањето ќе го симне од огласна табла, се смета за уредно извршена достава на писменото согласно член 87 став 3 од Законот за прекршоците објавен во Службен весник на РМ бр.124 од 23.07.2015 година кој стапил на сила на 31.07.2015 година, само доколку претходно било постапено согласно член 87 став 1 од Законот за прекршоците, а доставата не се извршила.

Образложение

Со пресуда на Основниот суд Охрид ПРК.С.бр.340/15 од 27.04.2016 година, обвинетиот огласен е за виновен за сторен прекршок од член 235 став 7 од Законот за безбедност на сообраќајот на

патиштата и изречена му е прекршочна санкција глоба во износ од 200 евра во денарска противвредност од 12.300,00 денари, која е должен да ја плати во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата. Се задолжува обвинетиот да ги надомести трошоците на прекршочната постапка во паушален износ од 2.000,00 денари, во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата.

Апелациониот суд Битола, одлучувајќи по жалбата на обвинетиот, ја уважи жалбата, ја укина побиваната пресуда и предметот го врати на првостепениот суд на повторно судење.

Апелациониот суд оцени дека основани се жалбените наводи на обвинетиот за сторена суштествена повреда на одредбите на постапката од член 415 став 3 од ЗКП. На обвинетиот му е повредено правото на одбрана. Обвинетиот не бил уредно повикан да присуствува на претресот одржан на ден 27.04.2016 година. Судот погрешно констатирал во записникот за одржан претрес дека обвинетиот бил уредно повикан на претресот.

Од увидот во списите на предметот произлегува дека поканата за претресот одржан на 27.04.2016 година за обвинетиот била истакната на огласна табла на судот на 14.04.2016 година и симната на 22.04.2016 година.

Согласно член 87 став 1 од Законот за прекршоците, писменото му се предава непосредно на лицето на кое му е упатено, а тоа е должно да го прими. Ако лицето не се затече таму каде што треба да се изврши доставувањето, доставувачот ќе го предаде на некој од членовите на неговото домаќинство, постари од 16 години, кои се должни да го примат писменото. Доколку лицето не се затекне на адресата на која треба да се изврши доставувањето, доставувачот ќе остави писмено известување заради примање на писменото со кое лицето се известува да дојде во определен ден и час во определена просторија на надлежниот орган за прием на писменото. Ако лицето не постапи по известувањето, се смета дека доставувањето е извршено на денот и часот наведени во известувањето. Со тоа се смета дека писменото е доставено. Согласно став 3 од овој член доколку доставата не се изврши согласно со ставот 1 на овој член, органот што ја води постапката ќе го истакне писменото на огласната табла и по истекот на осум дена од денот на истакнувањето се смета дека е извршена уредна достава.

Од увидот во списите на предметот нема доказ дека е постапено согласно член 87 став 1 од Законот за прекршоците. Во предметот нема доказ дека доставувачот оставил писмено известување заради примање на писменото, со кое лицето се известува да дојде во определен ден и час во определена просторија на надлежниот орган за прием на писменото. Само доколку претходно се постапи согласно член 87 став 1 од Законот за прекршоците, а доставата не се изврши, дури тогаш надлежниот орган ќе го истакне писменото на огласната табла и по истекот на осум дена од денот на истакнувањето се смета дека е извршена уредна достава. Бидејќи во конкретниот случај првостепениот суд не постапил на овој начин го повредил правото на одбрана на

обвинетиот, а на кое право основано се повикува во жалбата. Сторената суштествена повреда на одредбите на постапката, доведува до задолжително укинување на пресудата и враќање на предметот на првостепениот суд на повторно судење.

(Решение на Апелациониот суд Битола ПРКЖ.бр.359/17 од 03.04.2017 година)

Судски соработник,
Елена Журовска

§

6. Кога првостепениот суд ќе утврди дека пред поднесувањето на барањето за поведување на прекршочна постапка од страна на прекршочниот орган не била спроведена постапка за едукација и постапка за порамнување, кои задолжително мора да се спроведат пред да се поднесе барање за поведување на прекршочна постапка и од чиј исход зависи дали ќе биде поднесено барање пред надлежниот суд, односно утврди дека не било постапено согласно членовите 13-а, 13-б и член 14 став 3 од Законот за финансиска дисциплина, треба со решение да го врати предметот на подносителот на барањето во кое што ќе му укаже што треба да превземе по враќањето на предметот, меѓутоа во никој случај првостепениот суд не треба да се огласи за стварно ненадлежен суд да постапува за прекршоците од Законот за финансиска дисциплина, доколку не била спроведена во целост претходната постапка согласно членовите 13-а, 13-б и член 14 став 3 од Законот за финансиска дисциплина.

Образложение

Со решение ПРК.С.бр.124/16 од 12.10.2016 година, Основниот суд во Струга се огласува за стварно ненадлежен суд да постапува по барањето на подносителот Министерство за финансии, Управа за јавни приходи, Регионална дирекција-Битола против обвинетото правно и одговорно лице, за прекршок од член 17 од Законот за финансиска дисциплина. По правосилноста на решението одлучено е предметот да се врати на подносителот на барањето со цел да се спроведи претходна постапка спрема обвинетите, согласно одредбите од Законот за финансиска дисциплина.

Апелациониот суд во Битола, одлучувајќи по жалбата на подносителот на барањето за поведување на прекршочна постапка, ја уважи жалбата на подносителот, го укина побиваното решение и предметот го врати на првостепениот суд на понатамошна постапка.

Апелациониот суд констатира дека погрешен е заклучокот на првостепениот суд кога се огласил за стварно ненадлежен за водење на прекршочната постапка против обвинетото правно и одговорно лице, бидејќи не била спроведена во целост претходна постапка согласно член 13-а, 13-б и член 14 став 3 од Законот за финансиска дисциплина

Првостепениот суд е исклучиво надлежен да постапува и одлучува за прекршокот за кој е поднесено барањето за поведување на прекршочна постапка. Стварната надлежност на судот произлегува од одредбата од член 14 став 1 од Законот за финансиска дисциплина, според која одредба, за прекршоците утврдени со овој закон, прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува надлежен суд.

Од друга страна во Законот за финансиска дисциплина, децидно е наведено што задолжително мора да биде превземено, утврдено од страна на службените лица на подносителот на барањето за време на инспекцискиот надзор, кои дејствија и кои постапки треба да бидат спорведени пред поднесување на барање за поведување на прекршочна постапка до судот. Оттука произлегува дека судот ќе постапува и одлучува по поднесено барање за конкретниот прекршок, доколку претходно од страна на подносителот на барањето се превземени сите дејствија, утврдени сите околности, односно спроведени постапките кои задолжително претходат на поднесување на барањето.

Имено, според член 13-а од Законот за изменување и дополнување на Законот за финансиска дисциплина, доколку при вршењето на надзор, кој го спроведуваат органите од членот 11 од овој закон, се утврди дека е сторен прекршок по прв пат од страна на субјектот на надзорот, се составува записник во кој ќе се утврди сторениот прекршок и се донесува решение со укажување за отстранување на прекршокот во рок од 8 дена и истовремено се врачува покана за едукација на одговорното лице на субјектот кај кого е утврден прекршок. Доколку одговорното лице на субјектот над кој се спроведува едукација се јави на закажаната едукација и истата ја заврши, ќе се смета дека е едуциран по однос на утврдениот прекршок. Доколку во рокот утврден во ставот 1 на овој член субјектот на надзорот достави доказ дека е отстранет утврдениот прекршок од ставот 1 на овој член, се донесува заклучок со кој се запира постапката на инспекцискиот надзор. Доколку во рокот утврден во ставот 1 на овој член субјектот на надзорот не достави доказ дека е отстранет утврдениот прекршок од ставот 1 на овој член, се предлага постапка за порамнување со издавање на прекршочен платен налог.

Согласно член 13-б од Законот за изменување и дополнување на Законот за финансиска дисциплина доколку Финансиската инспекција во јавниот сектор, односно Управата за јавни приходи при вршењето на надзорот од членот 13 од овој закон утврдат дека до денот на вршењето на надзорот паричната обврска која излегува од деловната трансакција која е предмет на контрола е исполнета, истото го констатира во записник и донесува заклучок за запирање на постапката за инспекциски надзор.

Согласно член 14 став 3 од истиот закон, по исклучок од ставот 2 на овој член, доколку контролираниот субјект не ја исполнил паричната обврска поради тоа што во моментот на доспевањето на обврската неговата сметка е блокирана подолго од 45 дена, не се поведува прекршочна постапка.

Во членот 14-а од истиот закон е пропишано дека за сторените прекршоци од овој закон, овластените лица од Финансиската инспекција од јавниот сектор, односно од Управата за јавни приходи се должни на сторителот на прекршокот да му предложат постапка за издавање на прекршочен платен налог, пред да го поднесат барањето за прекршочна постапка.

Од цитираните одредби произлегува дека со Законот за финансиска дисциплина пред поднесување на барање за поведување на прекршочна постапка се предвидени и пропишани постапка за едукација и постапка за порамнување, кои задолжително мора да се спроведат пред да се поднесе барање за поведување на прекршочна постапка и од чиј исход директно зависи дали ќе биде поднесено барање пред надлежниот суд. Исто така пропишано е и тоа кога не се поведува прекршочна постапка и кога се донесува заклучок за запирање на постапката на инспекцискиот надзор.

Тоа значи дека првостепениот суд доколку утврди дека не било постапено согласно погорецитираните законски одредби од страна на прекршочниот орган, треба со решение да го врати предметот на подносителот на барањето и притоа да му укаже што не е превземено, односно утврдено, спроведено, а требало да биде спроведено, пред поднесување на барањето во контекст на погорецитираните одредби. А не како што постапил првостепениот суд и се огласил за стварно ненадлежен да постапува, бидејќи не била спроведена во целост претходна постапка согласно член 13-а, 13-б и член 14 став 3 од Законот за финансиска дисциплина.

Поради овие причини Апелациониот суд ја уважи жалбата на подносителот на барањето за поведување на прекршочна постапка, го укина побиваното решение и предметот го врати на првостепениот суд на понатамошна постапка.

(Решение на Апелациониот суд Битола ПРКЖ.бр.930/16 од 20.12.2016 година)

**Судски соработник,
Елена Журовска**

1.3. Заклучоци за правни прашања

1.3.1 Заклучоци од седниците на Кривичниот оддел на Апелационен суд Битола за 2015 и 2016 година

Заклучоци од седници на кривичниот оддел за 2015 година

- **Кога пресудата на првостепениот суд била укината и предметот вратен на повторно разгледување и одлучување, дали при повторното судење, аналогно на член 371 став 3 од ЗКП, судот на предлог на странките или по службена должност или со согласност на странките може да ги прочита исказите на веќе испитаните сведоци, оштетени, вештаци, дадени на претходната главна расправа ?**

Советот може да ги прочита исказите на сведоците и вештаците и да не се сослушаат повторно, бидејќи на тоа упатува и одредбата од член 371 став 3 од ЗКП, при што не е потребна согласност туку судот по испитување на странките одлучува сведоците и вештаците да не се сослушуваат повторно туку да се прочитаат нивните искази од поранешната главна расправа, а согласност за читање се бара според ставот 2 од истиот член.

- **Дали дословната примена на член 444 став 1 од ЗКП, значи дека во постапката по жалба на решение е предвидено и држење на јавна седница по барање на странките за кривично дело за кое може да се изрече казна затвор од над 5 години, посебно кога станува збор за жалбите на решение за притвор кога странките бараат јавна седница ?**

Согласно одредбите на погоре цитираниот член 444 став 1 од ЗКП, како и начелото на еднаквост на оружјето мора задолжително кога странките бараат јавна седница да бидат известени за истата и тоа како обвинетиот така и бранителот.

- **Што треба да содржи извештајот на судијата известител за состојбата на работата при одржување на јавна седница на советот, согласно член 422 од ЗКП и дали при држење на јавната седница се дозволени поставување на прашања спрема странките од страна на советот ?**

Извештајот на судијата известител за состојбата на работите треба да биде всушност кратко изнесување и на содржината на списите по предметот и на битните докази изведени во текот на постапката, а образложението на жалбите да го прават подносителите на жалбите, додека во врска со прашањето дали од страна на советот може да се поставуваат прашања према странките, таква можност законот не

предвидува што значи дека не треба да се поставуваат прашања на странките освен за објаснување на некои околности.

- **Дали поднесениот предлог за продолжување на мерката притвор од страна на основните јавни обвинителства, за кривични дела за кои е пропишана казна затвор од најмалку 4 години, треба да се доставува до обвинетиот и бранителот ?**

Таквиот предлог за продолжување на притворот по истекот на законски предвидениот рок на траење на притворот од 180 дена за чие продолжување се надлежни апелационите судови треба да биде доставен до обвинетиот и до бранителот заради запознавање со истиот.

- **Дали во текот на советувањето судот може повторно да ја отвори главната расправа заради дополнување на постапката или разјаснување на одделни прашања поврзано со тоа дали судот по службена должност ќе ја преотвори главната расправа во услови кога е доставен доказ по завршувањето на главната расправа и дали ако се донесе пресуда по отворањето на главната расправа дополнителниот доказ претставува доказ врз основа на кој може да се заснова пресудата ?**

Во услови кога доказот доставен до судот од страна на јавниот обвинител, а судот по завршената доказна постапка повторно ја отворил главната расправа согласно чл.397 ст.1 од ЗКП и доказот го ценел и врз основа на него донел пресуда, на таквиот доказ не може да се заснова пресудата. Не е спорно дека согласно член 394 став 2 од ЗКП, судот по службена должност по завршувањето на главната расправа може да ја преотвори истата заради дополнување на постапката, а тоа се однесува во услови кога судот по предлог на странките или по службена должност да може да определи супер вештачење, но не да бидат изведувани други докази. Со други зборови, тоа значи дека по завршената доказна постапка странките и оштетениот можат да стават предлози за дополнение на доказната постапка за нови околности што се јавиле во текот на главната расправа, а судот нема законска можност да ја отвори повторно главната расправа заради изведување на нов доказ предложен од страна на странките дополнително доставен по завршувањето на главната расправа. Кога претседателот на советот ќе објави дека доказната постапка е завршена, следуваат завршните зборови и тука практично постапката е завршена.

- **Дали кога во жалбената постапка со изјавената жалба се побива пресудата врз основа на признание на вина во текот на главната расправа во смисла на член 381 од ЗКП, по основот суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка, во смисла на тоа да пресудата била нејасна и неразбирлива, бидејќи според описот на дејствијата произлегувало да не станува збор за кривично дело наведено**

во поднесениот обвинителен акт, туку евентуално за друго кривично дело за кое обвинетиот можел да биде огласен за виновен, второстепениот суд ќе ја испитува побиваната пресуда во таа насока ?

Пресудата донесена врз основа на признание на вина може да се побива по основ на суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка од член 415 став 1 точка 11 од ЗКП, во смисла на тоа дека истата не е јасна и разбирлива, кога од дописот на дејствијата што му се ставаат на товар на обвинетиот произлегуваат битни елементи на друго кривично дело, а не на кривично дело и дадената правна квалификација за кое обвинетиот дал признание на вина, па второстепениот суд освен по истакнат жалбен навод и по службена должност внимава на суштествените повреди на одредбите на кривичната постапка, па во таа насока ја испитува побиваната пресуда.

- **Дали е сторена повреда на начелото на забрана за менување на полошо (*reformacio in rejus*) кога второстепениот суд одбивајќи ја жалбата на обвинетиот како неоснована ја потврдува пресудата на првостепениот суд со која на обвинетиот му е изречена построга казна затвор во однос на претходно укинатата пресуда по повод жалбата на обвинетиот и ОЈО, при што жалбата на обвинетиот е уважена, а жалбата на ОЈО по однос на одлуката за казна е третирана како беспредметна ?**

При повторното судење немало никаква законска пречка пресудата да се измени на штета на обвинетиот во однос на кривичната санкција, односно во конкретниот случај нема повреда на начелото на забрана за менување на полошо.

- **Кога второстепениот суд одлучува на седница на советот согласно член 423 став 2 од ЗКП и оцени дека треба да се одржи расправа, дали расправата пред советот на второстепениот суд ќе се одржува според одредбите кои се однесуваат на главната расправа во првостепената постапка како што е предвидено во член 424 став 2 од ЗКП, посебно на начинот на изведување на доказите, односно начините на испитување како што предвидуваат одредбите од член 383, заклучно со член 388 од ЗКП ?**

Расправата пред советот на второстепениот суд треба да се одржува како што предвидува одредбата од член 424 став 2 од ЗКП, со тоа што текот на расправата треба да се одвива согласно одредбите од член 425 од ЗКП.

- **Дали еднаш повторена кривична постапка согласно член 424 став 1 од Законот за кривичната постапка – поради судење во отсуство, може да се повторува и понатаму.**

Осудениот, на кој му се судеело во отсуство, има законско право, согласно член 424 став 1 од Законот за кривичната постапка во рок од една година од денот кога дознал за пресудата со која е осуден во отсуство, да може да бара повторување на кривичната постапка. По истекот на рокот предвиден во член 424 став 1 од Законот за кривичната постапка, повторувањето на кривичната постапка по овој закон, повеќе не е можно.

- **Дали кога судот одлучува за барањето на осудениот за одмерување на единствена казна, е должен да го примени законот кој важел во времето кога биле донесени правосилните пресуди за кои се бара единствена казна, како поблаг и според кој согласно одредбата од член 44 став 2 точка 2 од Кривичниот законик, било предвидено дека збирот на утврдените казни не смее да премине 15 години затвор, а не законот што важел во време кога било поднесено барањето за одмерување на единствена казна за дела во стек, според кој е предвидено дека збирот на утврдените казни не смее да премине 20 години затвор?**

Согласно член 3 став 2 од Кривичниот законик, ако по извршувањето на кривичното дело е изменет законот еднаш или повеќе пати ќе се примени законот што е поблаг за сторителот. По завршувањето на редовната постапка, измените на законот не можат да имаат никакво дејство врз правосилна судска одлука, таа се извршува таква каква што е. Единствено ако во постапка по вонредни правни лекови (барање за заштита на законитоста, барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда и барање за повторување на постапката) е донесена одлука за повторување на постапката, во повторената постапка задолжително ќе се примени законот што е поблаг.

- **Дали со две преземени дејствија од страна на обвинетиот кои се состојат во удари со нож на две лица со што им се нанесени тешки телесни повреди со опасност по животот, се остварени обележјата на кривичното дело „Убиство“ од член 123 став 2 точка 3 во врска со член 19 од Кривичниот законик?**

Не се остварени обележјата на кривичното дело „Убиство“ од член 123 став 2 точка 3 во врска со член 19 од Кривичниот законик.

Кривичното дело „Убиство“ од член 123 став 2 точка 3 од Кривичниот законик, е квалификуван облик на убиството и постои ако при лишувањето од живот на едно лице со умисла е доведен во опасност животот уште на некое лице. Тоа значи дека, сторителот со едно дејствие, со умисла предизвикува две последици: лишување од живот на едно лице и опасност за животот на друго лице (пукање со огнено оружје во група луѓе). Кога се преземени дејствија од страна на обвинетиот во смисла на два удари со нож врз две лица, се работи за стек на две

кривични дела, а не за квалификуван облик на кривичното дело „Убиство“ од член 123 став 2 точка 3 во врска со член 19 од Кривичниот законик.
Кж.бр.191/15 од 24.04.2015

Заклучоци од седници на кривичниот оддел за 2016 година

- Во случај кога е поднесен одговор на жалба и во одговорот се бара надомест на трошоци за состав на одговорот, судот ќе ги досуди ако е одбиена жалбата.
- При постапувањето по предметите за сторени прекршоци после донесувањето на новиот Закон за прекршоците (Сл.весник на РМ број 124 од 23.07.2015 година), ќе се применува тој закон по неговото влегување во сила и објавување во службен весник на РМ, а ретроактивно ќе се применува во случаи кога законот е поблаг за сторителот на прекршокот.
- Имотната корист се одзема од сторителот на кривичното дело во оној облик во кој е прибавена со извршување на кривичното дело, ако во тој облик кај него сеуште постои. Ако парите се претворени во предмети, сторителот ќе се задолжи да го плати паричниот износ кој одговара на прибавената имотна корист.
- Ако судот оцени дека нема причини за решителните факти, или дадените причини се нејасни, пресудата ќе ја укине, нема да се врати на предметот на првостепениот суд за извиди. Во таа смисла кога во изводите на потврдите од казнена евиденција не постојат податоци кога пресудите станале правосилни, дали и кога казната е издржана, простена или застарена, што е од влијание за одлучувањето за видот и висината на санкцијата, тоа доведува до укинување на пресудата поради нејасност на пресудата во делот на причините за определување видот и одмерувањето на висината на кривичната санкција.
- Одредбата од член 104 од ЗКП се однесува на трошоци кои се настанати по сопствена вина, кои што се точно определени во ставот 1, а не на сите трошоци. За овие трошоци по сопствена вина во ставот 3 е определено дека по жалбата против решението за овај вид на трошоци одлучува советот од член 25 став 5 од ЗКП. За сите останати трошоци за кои одлучува судот е определено во член 105 од ЗКП, кој упатува дека за жалбата одлучува второстепениот суд.

1.3.2. Заклучоци од работната средба на кривичните оддели на четирите апелациони судови одржана на 12-13.04.2017 година

- Исказот на обвинетиот даден пред Јавниот обвинител со сите поуки и почитување на законската одредба од чен 206 од ЗКП и доколку испитувањето се изврши во смисла на член 210 од ЗКП, а не е снимен со апарат за визуелно тонско снимање, предвидено како можност, согласно член 207 став 1 од ЗКП, бидејќи немало услови за снимање и тоа се констатира на записникот за испитување на обвинетиот, има доказна вредност и согласно член 391 став 3 од ЗКП може да се прочита на главната расправа и како доказ да се цени и прифати доколку има поткрепа и во останатите докази.
- Имајќи ја предвид содржината за законската одредба од член 436 став 4 од ЗКП, кога првостепената пресуда се укинува поради суштествени повреди на одредбите на кривичната постапка, второстепениот суд во образложението на својата одлука, покрај констатирањето на сторените суштествени повреди на одредбите на кривичната постапка и во што се состојат истите, ќе даде напатствија на пониските судови во врска со нивното постапување во конкретниот предмет, во контекст на сторените суштествени повреди на одредбите на кривичната постапка и нивно отстранување.
- Кај возачите – учесници во сообраќајна незгода во која е предизвикана мала материјална штета, согласно член 219 став 8 од ЗБСП, се санкционира само дејствието на неотстранување на возилата од коловозот заради овозможување непречено довивање на сообраќајот.
- Иако предложените сведоци дали исказ на записник пред ЈАвен обвинител, спрема обвинетиот може да се определи или продолжи мерката притвор согласно член 165 став 1 точка 2 од ЗКП, ако во секој конкретен случај постојат особени околности кои укажуваат дека обвинетиот ќе ја попречува кривичната постапка со влијание врз сведоците кои претходно дале исказ, освен ако обвинетиот дал исказ со кој ја призна вината кога во таков случај нема да се определи притвор врз основа на член 165 став 1 точка 2 од ЗКП.
- Доставата на предметите и одлуките донесени врз основа на одржана расправа пред советот на второстепениот суд, како и одлуките против кои е дозволена жалба до судот што одлучува во трет степен, освен во притворските предмети кога по предлог за продолжување на притворот е предвидена надлежност на второстепениот суд согласно член 171 став 3 од ЗКП, ќе се изврши

преку првостепениот суд, а потоа доколку е изјавен правен лек против одлуката на второстепениот суд, првостепениот суд го доставува преку второстепениот суд, кој со свој придружен извештај – образец број 65 - член 228 став 3 од Судскиот деловник (Сл весник број 66 од 09.05.2013 година) предметот со сите списи го препраќа до Врховниот суд за одлучување по правниот лек.

- Во текот на доказната постапка како и во дополние на доказната постапка, странките можат да предлагаат нови докази, кои претходно не биле наведени во листата на докази, доколку се работи за проверка на нови околности, кои произлегуваат од доказите што биле наведени во листата на докази предложена, како од Јавниот обвинител така и од одбраната.
- Ако осомничениот се наоѓа во притвор, советот за оцена на обвинителниот акт по предлог на Јавниот обвинител во рок од 24 часа од денот на приемот на обвинителниот акт го упатува обвинителниот акт до советот од член 25 став 5 од ЗКП, кој донесува решение и одлучува дали сеуште постојат причините за притвор, неговото продолжување или укинување во смисла на член 322 став 2 од ЗКП, при што до евентуална измена на член 172 од ЗКП за траење на притворот по одобрување на обвинителниот акт, предвидените рокови за траењето на притворот во оваа фаза на постапката до зваршување на главната расправа, ќе се засметуваат од денот на одобрувањето на обвинението, а секој период што обвинетиот го поминал во притвор, како во истражна постапка, така и периодот во фазата на поднесување на обвинителниот акт до неговото одобрување од страна на советот за оцена на обвинителниот акт, со донесување на првостепената пресуда ќе се засмета во изрешена казна.
- Кога странките бараат присуство на јавна седница, а се работи за скратена постапка во секој конкретен случај судот ќе цени, дали присуството на странките е нужно, или би било корисно за разјаснување на работите, истовремено водејќи сметка за сите факти во конкретниот предмет, наведувајќи аргументирани причини за донесената одлука, доколку судот одлучи по предметот да постапува на седница на советот без присуство на странките.
- Доколку судот одлучи да не закаже јавна седница по предметите за кои е предвидена скратена постапка, а странките во жалбата или одговорот на жалба предложиле присуство на седницата, писмениот предлог на Вишото јавно обвинителство доставен до Апелациониот суд, може да се достави до обвинетиот и бранителот на запознавање, а по нивна цена и на нивно произнесување со што е обезбедено правото на еднаквост на оружјето согласно, ЕКЧП и судската пракса на Европскиот суд за човекови права.

2. Граѓанско право

2.1. Граѓански спорови

1. Записникот за увид на лице место претставува јавна исправа во смисла на одредбата од чл.215 ст.1 од ЗПП. Соборлива претпоставка е дека јавната исправа ја докажува вистинитоста на она што се потврдува или определува во неа. Согласно со член 215 став 3 од ЗПП, дозволено е да се докажува дека во јавната исправа неvistинито се утврдени фактите или дека исправата е неправилно составена. Докажувањето дека во записникот за увид на лице место неvistинито се утврдени фактите или дека истиот е неправилно составен може да се врши и во постапката во која записникот е употребен како доказ.

Образложение

Имено, со пресуда на првостепениот суд тужбеното барање на тужителот Национално биро за осигурување било делумно усвоено. Првотужениот како виновен за настанувањето на сообраќајната незгода и причинител на штетата бил задолжен согласно одредбите од член 3 став1, член 14, член 60 и член 64 од Законот за задолжително осигурување во сообраќајот да му исплати на тужителот на име регресен долг определен износ со соодветна камата, додека пак тужбеното барање на тужителот со кое побарал да се задолжи и второтужениот солидарно со првотужениот да му ги исплати на име регресен долг определен износ со соодветна камата било одбиено како неосновано, бидејќи второтужениот не бил пасивно легитимиран во спорот. Во текот на постапката од изведените докази не се утврдила вина ниту пак дека второтужениот бил сопственик на тракторот со кој била случена сообраќајната незгода.

Првостепената пресуда била потврдена со пресуда на второстепениот суд. Тужителот во изјавената жалба наведил дека во записникот за увид на лице место кој претставува јавна исправа согласно одредбата од член 215 став 1 од ЗПП – ја докажува вистинитоста на она што се потврдува или определува во неа како сопственик на предметниот неосигуран трактор бил назначен второтужениот, меѓутоа второстепениот суд ја одбил жалбата како неоснована. Ова од причини што во конкретниот случај, од изведените докази во текот на постапката се докажало дека фактите во предметниот записник биле неvistинито утврдени односно се докажало дека второтужениот не бил сопственик на предметниот трактор. Во ситуација кога тракторот не бил регистриран и запишан во евиденцијата при МВР на име на второтужениот, а од останатите изведени докази произлегло дека истиот го владеел трето лице кој според исказот на првотужениот водел и постапка за легализација на тракторот, второстепениот суд сметал дека во

записникот за увид на лице место за сообраќајната незгода неvistинито бил утврден фактот дека второтужениот бил сопственик на тракторот.

(Апелационен суд Битола ТСЖ-428/14)

**Виш судски соработник,
Христина Чагорска – Јаковлевска**

§

2. Кога тужбата со предлог за издавање на привремена мерка врз основа на уредно полномошно ја поднесло лице кое не е адвокат, а не влегува во кругот на лицата од чл.81 ст.1 од ЗПП, судот само поради тоа не е овластен да ја отфрли тужбата, туку требало да постапи во согласност со чл.81 ст.2 од ЗПП.

Образложение

Основниот суд во П. со решение ја отфрлил тужбата на тужителот Д.Ц. од село П. Р., а со престој во Австралија, поднесена во негово име од неговиот полномошник Ј. М. од П., против тужениот Ж.Ч. со непознато престојувалиште во Австралија, за утврдување право на сопственост и предлогот за обезбедување со привремена мерка за да му се забрани на тужениот на било каков начин да располага, да ја оттуѓува и оптеретува недвижноста запишана во ИЛ.бр.40 за КО П. Р., најмногу 30 дена по правосилното завршување на постапката.

Првостепениот суд во текот на постапката утврдил, дека на ден 26.09.2016 година полномошникот на тужителот, поднесол тужба против тужениот за утврдување право на сопственост заедно со предлог за обезбедување со привремена мерка.

Со тужбата доставено е и заверено писмено полномошно ОДУ.бр..../16 од 13.09.2016 година.

Во полномошното покрај дадените овластувања наведено е дека Ј. М. е внук на тужителот.

Со оглед на тоа дека од полномошното не произлегувало по која линија полномошникот му е внук на тужителот, судот со писмено задолжување го задолжил полномошникот на тужителот да достави известување за тоа во каква роднинска линија биле со тужителот.

Ј. М. на ден 03.10.2016 година со писмен поднесок го известил судот, дека на тужителот Д. Ц. му бил внук од сестрата М. М., за што доставил изводи од МК на родени, а истовремено како полномошник го овластил адвокатот Д. М. од П.

При ваква состојба судот ја отфрлил тужбата на тужителот утврдувајќи дека согласно чл.81 ст.1 алинеа 3 од ЗПП, лицето Ј. М. било лице кое не може да поднесе тужба и предлог за обезбедување со привремена мерка во име на тужителот, ниту да го застапува тужителот, ниту да овластува друго лице да застапува, бидејќи истото не е роднина по крв во прва линија.

Незадоволен тужителот во вложената жалба наведува, дека во содржината на полномошното кое му било дадено на лицето Ј. М. тужителот јасно ја изразил својата волја и намера да го тужи лицето Ж. Ч. и истото било уредно заверено кај нотар.

Во ситуација кога очигледна била волјата на тужителот, судот бил должен да го примени чл.81 ст.2 од ЗПП и да донесе решение со кое на лицето Ј. М. нема да му биде дозволено понатаму да го застапува тужителот и ќе го извести тужителот за таквото дејствие, па од тие причини смета дека судот неосновано ја отфрлил тужбата на тужителот и предлогот за обезбедување со привремена мерка.

Овој суд ги прифати како основани жалбените наводи, а од следните причини:

Суштествена повреда на одредбите од парничната постапка од чл.343 ст.1 од ЗПП, постои ако судот во текот на постапката не применил или неправилно применил некоја одредба од овој закон, а тоа влијаело или можело да влијае врз донесувањето на законита или правилна пресуда.

Имено, во конкретниот случај првостепениот суд не ја применил одредбата од чл.81 ст.2 од ЗПП.

Согласно чл.81 ст.1 од ЗПП, полномошник на странката може да биде адвокат, лице - дипломиран правник кое со странката е во работен однос и роднина по крв во права линија, брат, сестра или брачен другар, доколку е потполно деловно способно.

Согласно чл.81 ст.2 од ЗПП, ако како полномошник се јавува лице спротивно на одредбите од ст.1 на овој член, судот ќе донесе решение со кое на тоа лице ќе му оневозможи **натамошно застапување** и за тоа ќе ја извести странката.

Во конкретниот случај непобитен е фактот дека Ј. М. на тужителот му е внук од сестра, што значи дека не е роднина по крв во прва линија, па судот требало да постапи во согласност со чл.81 ст.2 од ЗПП со кое на тоа лице ќе му оневозможи натамошно застапување и за тоа ќе ја извести странката.

Решението кое требало да биде донесено од страна на судот се однесува на натамошно застапување на тужителот од страна на лице кое според закон не може да биде полномошник. Истото нема влијание на правната важност на процесното дејствие што до донесување на решението ги презел полномошникот кој не бил способен за застапување.

Тоа значи, дека во конкретниот случај судот, само поради тоа не можел да ја отфрли тужбата и со таквото дејствие странката - тужителот да трпи негативни последици.

Судот бил овластен и должен да не дозволи понатамошно застапување на тужителот од страна на лицето Ј. М. од П. согласно чл.81 ст.2 од ЗПП, а за тоа да го извести тужителот заради евентуално

ангажирање на друг полномошник, а не по тој основ и само заради тоа, да ја отфрли тужбата.

(Апелационен суд Битола ГЖ бр.2000/16)

**Судија,
Јоска Матески**

§

3. Не може со тужба да се бара да се утврди дека правосилна пресуда е недозволена за извршување. Пресудата може да се менува или укинува, единствено со одлука по вонреден правен лек, ревизија или по предлог за повторување на правосилно завршената постапка, само доколку се исполнети условите предвидени во главата дваесет и петта од ЗПП, која се однесува на вонредните правни лекови.

Образложение

Со правосилна пресуда П.бр.123/07 од 03.04.2008 година, на Основниот суд во Охрид, таму тужените, меѓу кои и сега тужителката, задолжени биле на таму тужителот солидарно да му платат износ од по ... евра месечно со законска затезна камата од, до исплатата.

Сега тужителката НМ од Охрид, завела спор против тужениот ДМ од Скопје, со барање да се утврди дека пресудата на Основниот суд Охрид П.бр.123/07 од 03.04.2008 година, во однос на висината на каматата на главниот долг е недозволива за извршување.

Основниот суд во Охрид, постапувајќи по таквото тужбенио барање со пресуда П1-176/12 од 12.03.2012 година, го усвојува таквото тужбено барање и утврдува дека пресудата на Основниот суд Охрид П.бр.123/07 од 03.04.2008 година, во однос на висината на каматата на главниот долг, е недозволива за извршување. Како причина за таквото одлучување бил фактот што на главницата определена во странска валута била досудена законска камата како за главница определена во денари.

Апелациониот суд во Битола, со пресуда Гж.бр.443/14 од 18.02.2014 година, одлучувајќи по жалба на тужениот пресудата ја преиначи и тужбеното барање го одби како неосновано.

При одлучувањето овој суд наоѓа дека првостепениот суд погрешно го пирменил материјалното право и дека при донесувањето на таквата одлука го немал во предвид чл. 13 ст. 2 од Законот за судовите, каде што е предвидено дека правосилната судска одлука има неприкосновено правно дејство и дека според ст. 3 судската одлука може да се менува или укинува од надлежен суд во постапка пропишана со закон.

Погоре наведеното значи дека правосилната пресуда П.бр.123/2007 од 03.04.2008 година, на Основниот суд во Охрид е со неприкосновено правно дејство и секој е должен да ја почитува правосилната и извршната судска одлука, а пресуда може да се менува или укинува единствено со одлука по вонреден правен лек- ревизија или по предлог за повторување на правосилно завршена постапка само доколку се исполнети условите предвидени во главата 25 од ЗПП, која се однесува на вонредните правни лекови.

Ваквата одлука била предмет на оцена и од Врховниот суд на Република Македонија кој што со пресуда РЕВ2.бр.600/2014 од 08.07.2015 година, ревизијата изјавена од тужителката ја одбил како неоснована.

(Пресуда на Основен суд Охрид П1-176/12 од 12.03.2013 година)

(Пресуда на Апелационен суд Битола ГЖ.бр.443/14 од 18.02.2014 година)

(Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија РЕВ2.бр.600/2014)

Судски соработник,
Биљана Мамузиќ

§

4. Во основните елементи што треба да ги содржи секој поднесок за да биде разбирлив и да може по него да се постапува во смисла на чл.98 од ЗПП, влегува и обврската да содржи податоци за спротивната страна и ако таа е правно лице да содржи податоци за фирмата и седиштето запишани во Централниот регистар на РМ друг регистар со доказ од соодветниот регистар.

Образложение

Основниот суд во Битола, го одбил предлогот на доверителот да се отфрли предлогот за противизвршување како неуреден, со образложение дека немало причини за отфрлање на предлогот бидејќи должникот преку својот полномошник имал поднесено предлог по кој можело да се постапува во смисол на одредбите од чл.98 од ЗПП. Прифатил дека должникот го поткрепил предлогот со прилагање на доказ за своја лична идентификација, па без оглед што не бил приложен доказ за идентификација на другата страна, заклучил дека тоа е доволно за да е постапува по поднесокот, што значело дека во конкретниот случај немало место за примена на одредбата од чл.101 ст.1 од ЗПП.

Одлучувајќи по жалбата на доверителот, Апелациониот суд Битола, нашол дека жалбата е основана, од следните причини:

Согласно чл.98 ст.3 од ЗПП, поднесоците мораат да бидат разбирливи и мораат да го содржат сето она што е потребно за да може да е постапи по нив. Тие особено мора да содржат: означување на судот, име и презиме поткрепено со лична идентификација, живеалиште, односно престојувалиште на страните, односно фирмата и седиштето на правното лице запишано во ЦР на РМ или друг регистар поткрепени со доказ од соодветниот регистар, нивните законски застапници и полномошници ако ги имаат, предметот на спорот, вредноста на спорот, содржина на изјавата и потпис, односно електронски потпис, е-маил адреса и контакт телефон.

Од содржинаа на погоре цитираната законска одредба од чл.98 ст.3 од ЗПП, произлегува дека, во основните елементи што треба да ги содржи секој поднесок за да би можело по него да се постапува влегува и обврската, за спротивната страна ако е правно лице да бидат наведени фирмата и седиштето на правното лице запишано во ЦР на РМ или друг регистар поткрепени со доказ од соодветниот регистар, што значи во конкретниот случај, должникот бил должен кон предлогот за противизвршување да приложи доказ за идентификација на доверителот како правно лице од соодветниот регистар, а од причина што истиот е поднесен преку полномошник адвокат.

(Основен суд Битола, ППНИ-6/13)

(Апелационен суд Битола, ГЖ-210/14)

**Судија,
Лиле Наумовска**

§

5. Предлог за донесување на дополнителна второстепена одлука не може да се поднесе заради тоа што второстепениот суд не одлучил за сите причини поради кои жалбата била изјавена.

Образложение

Со пресуда на Основниот суд тужбеното барање на тужителите да се утврди дека недвижноста опишана во изреката на пресудата не претставува оставина на покојниот и дека тужителите го имаат правото на сопственост на недвижноста како и барањето да се задолжи тужениот да трпи во јавните книги во кои се запишани правото на сопственост тоа право да се запише на тужителите, било одбиено како неосновано.

Со пресуда на Апелациониот суд жалбата на тужителите ја одбил како неоснована, а пресудата на Основниот суд ја потврдил. Од страна на тужителите бил поднесен предлог за донесување на дополнителна пресуда со која тужителите бараат овој суд да одлучи по сите жалбени наводи содржани во жалбата поднесена против пресудата на Основниот

суд и за тоа судот да се произнесе со донесување на дополнителната пресуда.

Апелациониот суд одлучувајќи по предлогот на тужителите за донесување на второстепена дополнителна пресуда, предлогот го отфрли како недозволен бидејќи согласно чл.364 ст.2 од ЗПП не се исполнети условите за донесување на второстепена дополнителна пресуда. Второстепена дополнителна пресуда може да се донесе само во случај кога од страна на второстепениот суд е пропуштено да се одлучи за сите делови од изреката на првостепената пресуда кои се побиваат со жалбата, а со кои е одлучено од страна на првостепениот суд по тужбеното барање на тужителот. Од тоа произлегува дека во одредбите од чл.364 ст.2 од ЗПП законодавецот не предвидел можност странките да поднесат предлог за дополнување на второстепената пресуда заради тоа што второстепениот суд не одлучил за сите причини наведени во жалбата, а поради кои жалбата е изјавена или на кои второстепениот суд бил должен да внимава по службена должност

(Апелациониот суд Битола ГЖ.бр.1544/15 од 09.11.2015 година

Судски советник,

Полимнија Хаџи-Коста Милевска

§

6. Вештачењето кое предлагачот го доставува со предлогот за повторување на постапката не претставува нов доказ во смисла на член 392 став 1 точка 9 од Законот за парничната постапка.

Образложение

Основниот суд во Битола со решение го одбил предлогот на предлагачот – тужителот да се дозволи повторување на постапка и да се укинат пресудите на Основниот суд Битола, на Апелациониот суд Битола и на Врховниот суд на Република Македонија. Во причините за донесеното решение е наведено дека предлагачот не доставил нов доказ во смисла на чл.392 став 1 т.9 од ЗПП, а доставеното вештачење не може да се прифати како нов доказ во смисла на наведената законска одредба.

Апелациониот суд во Битола жалбата против решението ја одбил како неоснована, а решението на првостепениот суд го потврдил со образложение дека е правилен ставот на првостепениот суд дека не се исполнети законските претпоставки за повторување на постапката.

Врховниот суд на Република Македонија го прифатил стојалиштето на пониските судови дека, вештачењето кое предлагачот го доставува со предлогот за повторување на постапката не претставува

нов доказ во смисла на член 392 став 1 точка 9 од Законот за парничната постапка. Вештиот наод и мислење кој се однесува на финасиската способност на тужителот истиот можел да го предложи во текот на поранешната постапка, а судот да изведе вештачење според одредбата од член 235 став 1 од Законот за парничната постапка. Во редовната постапка тужителот не предложил доказ – вешт наод и мислење за утврдување на неговата финансиска способност, па истиот по своја вина не го предложил ваквиот доказ во текот на редовната постапка.

Основ за повторување на постапката може да претставуваат само субјективно нови докази кои постоеле до моментот на правосилноста на одлуката, но странката без своја вина не можела да ги истакне во поранешната постапка.

(Решение на Апелациониот суд во Битола ТСЖ-380/15 од 22.06.2015 година)

(Решение на Врховниот суд на Република Македонија Рев1.бр.260/15 од 28.09.2016 година)

Судија,
Татјана Сусулеска

§

7.Нема основ за примена на одредбата од член 177 став 1 и 2 од Законот за парнична постапка и утврдување на правен интерес за поднесување на тужба за утврдување, со која се бара судот да го утврди постоењето на договорниот однос помеѓу странките, во ситуација кога тужителот бара утврдување на факти од конкретна договорна одредба од неспорно склучен договор. Вакво тужбено барање претставува барање за утврдување на факт, а со утврдителна тужба не може да се утврдуваат факти.

Образложение

Тужителите со тужбата бараат да се утврди дека помеѓу тужителите и тужениот постои договорен однос согласно кој можат да извршат реконструкција на постојните настрешници од балконот на нивната индивидуална станбена зграда. Се повикуваат на писмено склучен договор за регулирање на меѓусебните имотно – правни односи, кој што бил заверен кај нотар и одредба на истиот договор од која произлегува правото за реконструкција на постојните настрешници.

Првотепениот суд го усвоил тужбеното барање во целост онака како што тужителите побарале со тужбата и утврдил постоење на договорен однос помеѓу странките согласно кој тужителите можат да извршат реконструкција на постојните настрешници.

Апелациониот суд во Битола ја преиначил првостепената пресуда и го одбил како неосновано тужбеното барање на тужителите со образложение дека во случајов нема основ за примена на член 177 став 1 и 2 од ЗПП, бидејќи се работи за тужбено барање истакнато во деклараторна тужба со кое се бара утврдување на факти. Бидејќи со утврдителна тужба не може да се утврдуваат факти и Врховниот суд на Република Македонија, со пресуда со која ја одбил ревизијата на тужителите како неоснована, го прифатил правниот заклучок на второстепениот суд.

(Пресуда на Апелациониот суд Битола ГЖ-173/15 од 17.02.2015 година)

(Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев2.бр.290/15 од 28.09.2016 година)

Судија,
Татјана Сусулеска

§

8. Утврдувањето на вредноста на предметот на спорот со решение на судот во подоцнежниот стадиум на постапката, спротивно на одредбата од член 33 став 2 од Законот за парнична постапка, е недозволено и не може да биде меродавна за менување на вредноста на предметот на спорот, која е релевантна при оценување на право за изјавување ревизија.

Образложение

Во случај кога предмет на тужбеното барање е утврдување на право на сопственост на недвижен имот, односно кога се работи за спор кој не се однесува на побарување во пари, правото на изјавување на ревизија зависи од вредноста на предметот на спорот што е наведена во тужбата. Во случај кога вредноста на предметот на спорот во тужбата, што значи истата не го надминува износот од 500.000,00 денари определен во член 372 став 2 од Законот за парнична постапка, ревизија не е дозволена. Фактот што Основниот суд со решение донесено на записник на едно од рочиштата за главна расправа одржано во текот на постапката ја определил вредноста на предметот на спорот на 1.040.000,00 денари, па ревизијата е отфрлена како недозволена.

(Правен заклучок искажан во решение на Врховен суд на Република Македонија Рев.2 бр.687/2014)

Судски советник,
Марија Димановска

Со писмено известување 03 бр. 1064/13 од 12.12.2014 година на Врховниот суд на Република Македонија, се известува Одделот за граѓански дела на Апелациониот суд Битола:

„ На седница одржана на ден 28.11.2014 година Одделот за граѓански дела при Врховниот суд на Република Македонија донел заклучок дека според судската пракса на Врховниот суд на Република Македонија , судот може по службена должност да ја провери и определи вредноста на предметот на спорот најдоцна на подготвителното рочиште или ако подготвителното рочиште не е одржано, тогаш на првото рочиште пред почетокот на расправата за главната работа, а не и во подоцнежната фаза на постапката“.

§

9. Решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, издадено од нотар, станува правосилно и извршно во ист ден, доколку парациониот рок за доброволно исполнување на обврската утврден со таквото решение е определен на 8 дена од приемот на решение, а должникот не истакнал приговор против таквото решение во законски и со правната поука определениот рок од 8 дена.

Образложение

Основниот суд во Струга утврдил дека нотарот издал решение со кое дозволил извршувањето врз основа на веродостојна исправа и со кое го задолжил должникот да му исплати на доверителот определен паричен износ во рок од 8 дена од приемот на решението. Вака донесеното решение должникот го примил лично, при што против истото не истакнал приговор во законски и со правната поука во решението определениот рок од 8 дена од приемот.

Нотарот, по истекот на рокот од 8 дена од приемот на ваквото решение од должникот, ставил на ист ден потврди за правосилност и извршност.

Должникот повел постапка за укинување на клаузулите за правосилност и извршност, помеѓу другото и со наводи дека нотарот не можел да стави вакви клаузули во ист ден.

Апелациониот суд во Битола го прифатил заклучокот на првостепениот суд дека нотарот постапил во согласност со законските норми кога клаузулите за правосилност и извршност во конкретниот случај ги ставил во ист ден, односно по истекот на осум дена од денот на

приемот на решението. Во предметниот случај решението станало правосилно со истекот на рокот од осум дена од приемот на истото, во рамки на кој должникот можел да истакни навремен приговор, со оглед дека приговор не бил истакнат, но и извршно повторно со истекот на осум дена од денот на приемот на решението, бидејќи должникот во парациониот рок за доброволно извршување од осум дена од денот на приемот на решението, не ја исполнил обврската спрема доверителот која произлегувала од таквото решение на нотарот. Тоа значи дека во ваков случај, решението со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа станува правосилно и извршно на ист ден. Само доколку бил истакнат приговор и постапката продолжила пред суд со донесување на пресуда, во тој случај парациониот рок почнува да тече од приемот на пресудата.

(Решение на Основниот суд Струга МАЛВ ПЛ1 П-9/17 од 16.03.2017)

(Решение на Апелациониот суд во Битола ГЖ-987/17 од 10.05.2017 година)

Судски соработник,
М-р Иван Колевски

§

10. Во постапка за стопански спорови, исправата врз основа на која се издава платен налог, не мора да биде приложена во оригинал, туку доволно е преписот да бил заверен од овластен орган на правното лице.

Образложение

Првостепениот суд го одбил приговорот на тужениот дека нотарското решение било незаконито, од причини што приложените фактури кон предлогот на доверителот биле во фотокопие, а не во оригинал спротивно на член 16-в од Законот за извршување. Првостепениот суд прифатил дека согласно член 100 став 3 од ЗПП, по задолжение на судот биле доставени на увид оригиналните фактури врз кои полномошникот на тужениот извршил увид.

Апелациониот суд во Битола при оценка на ваквите наводи на тужениот кои повторно биле истакнати во жалбата прифатил дека доверителот со доставувањето на веродостојните исправи кон предлогот, во препис кој е заверен со негов печат, истиот постапил во смисла на одредбата од член 472 став 2 од ЗПП, според која во постапката во стопанските спорови исправата врз основа на која се издава платен налог според член 418 од овој закон, не мора да биде приложена во оригинал или во заверен препис. Доволно е ако преписот на таквата исправа го заверил овластениот орган на правното лице. Оваа одредба, според второстепениот суд, преставува отстапување од правилото содржано во член 418 од ЗПП, кое е правило и во постапката

пред нотарот во смисла на член 16-в од Законот за извршување. Поради тоа второстепениот суд врз основа на член 10 од Законот за извршување за сообразна примена на ЗПП, ја прифатил примената на член 472 став 2 од ЗПП, сметајќи дека тужителот ги доставил веродостојните исправи како што е предвидено во член 472 став 2 од ЗПП. Притоа, второстепениот суд го имал предвид фактот што се работело за повеќе веродостојни исправи-40 на број, така што заверката на секоја од нив на нотар значително би ги зголемило трошоците на постапката, што е спротивно на начелото за процесна економија содржано во член 10 став 1 од ЗПП.

Ваквиот правен заклучок на Апелациониот суд во Битола е прифатен и од страна на Врховниот суд на Република Македонија.

(Пресуда на Апелациониот суд Битола ТСЖ175/14 од 10.03.2014 година)

(Пресуда на Врховниот суд на РМ, Рев1 бр.242/2014 од 20.05.2015 година)

Виш судски соработник,
Јасмина Лозановска

§

10. Тужбеното барање на тужителот дека врз основа на фактура со неvistинита содржина нема долг кон тужениот, по содржина не е тужбено барање за утврдување на непостојење на право и правен однос, туку е тужбено барање за утврдување на факти дека не постои долг на тужителот спрема тужениот. Ваква тужба согласно чл.177 ст.1 од ЗПП не е дозволена.

Образложение

Тужителот со тужба бара да се утврди дека, предметната фактура е неvistинита.

Согласно чл.177 ст.1 од ЗПП, тужителот може во тужбата да бара само да го утврди постоењето односно непостоењето на некое право или правен однос или вистинитост односно неvistинитост на некоја исправа.

Во конкретниот случај не може да се примени цитираната одредба затоа што утврдувањето дали фактурата е неvistинита, односно дали е фалсификувана, не се докажува во парнична постапка, а тужбеото барање дека тужителот кон тужениот по фактурата нема долг, по содржина не е правен однос, туку е долг на тужителот, за кој тужителот бара да се утврди дека не постои. Во цитираната законска одредба не е предвидено и не може да се бара судот да утврди непостоење на долг и

да утврдува факти дека не постои долгот врз основа на поднесената тужба, бидејќи таква законска можност не е дадена од страна на законодавецот.

Исто така, согласно одредбите од чл.251 ст.2 од ЗОО законодавецот предвидел дека доверителот во обврзан однос е овластен да бара од должникот исполнување на обврската. Од тоа произлегува дека должникот во парнична постапка не може да бара да се утврди дека предметната фактура е невистинита и тужителот кон тужениот по оваа фактура го нема тој долг.

(Апелационен суд Битола ТСЖ.бр.394/14)

(Врховен суд на Република Македонија Рев1 бр. 38/15 од 14.04.2016 година)

**Виш судски соработник,
Благица Ивановска**

§

11. Придонесот на оштетениот може да се цени само кога надомест на штетата се определува за лицата учесници во незгодата кои ги управувале возилата, но не и за трети лица кои биле само сопатници и со ништо не придонеле во случувањето на незгодата.

Образложение

Првостепениот суд врз основа на член 953, 996 став 1 и член 189 став 1 и 2 од Законот за облигационите односи, делумно го усвоил тужбеното барање на тужителката задолжувајќи го тужениот да и исплати на име надомест на нематеријална штета за претрпени физички болки, став, душевни болки поради намалена општа животна активност и за душевни болки поради нагруденост, во вкупен износ од 1.110.530,00 денари со образложение дека тужителката немала никаков придонес во случувањето на незгодата и настанувањето на штетата, со оглед на фактот дека истата била сопатник во возилото.

Второстепениот суд пак оценил дека, првостепениот суд одлучувајќи на погоре наведениот начин, донел погрешен заклучок за придонесот на учесниците во незгодата и утврдил придонес на возачот на југото во кое тужителката била сопатник од 20% во случувањето на незгодата и за овој процент го намалил утврдениот износ од негова страна на надоместот на нематеријалната штета на тужителката.

Врховниот суд најде дека второстепениот суд погрешно ги применил одредбите од член 181 став 1 и 2 од Законот за облигациони односи за висината на утврдениот надомест на тужителката, при што извел погрешен заклучок дека заради утврдениот придонес на возачот

на возилото во кое тужителката била само сопатник, треба да се намали и нејзиниот утврден надомест за тој процент.

Имено придонесот оштетениот во незгодата, може да влијае само кога надомест на штета се определува за лицата учесници во незгодата кои ги управувале возилата, но не и за трети лица кои биле само сопатници и со ништо не придонеле во случувањето на незгодата. Од овие причини, Врховниот суд на РМ, во тој делја преиначил второстепената пресудата и и` досудил на тужителката намалените 20% за секој поединечно намален износ од страна на второстепениот суд во се како е наведено во изреката на таа пресуда согласно член 387 став 1 од ЗПП.

(Пресуда на Основниот суд во Струга П-152/10 од 25.05.2010 година)

(Пресуда на Апелациониот суд Битола ГЖ.бр.2978/13 од 17.12.2013 година)

(Пресуда на Врховен суд на РМ РЕВ2-228/14 од 03.02.2015 година)

**Судски советник,
Ањеза Ивановска**

§

12. Со фактот што тужениот одбива да ги врати предметите кои ги подигнал од кај тужителот и истите сеуште се наоѓаат кај него, се смета дека на страна на тужениот постои волја за склучување на договор за купопродажба и за овие предмети, иако истиот не го потпишал понудениот анекс договор од тужителот.

Образложение

Со обжалената пресуда приговорот на тужениот изјавен против платниот налог делумно се усвојува, а платниот налог со кој е задолжен тужениот да му исплати на тужителот долг во износ од 1.308.455,00 денари, со законска затезна камата останува во сила.

Второстепениот суд постапувајќи по изјавената жалба на тужениот најде дека истата е неоснована и ја потврди првостепената пресуда. Не се прифатени наводите во жалбата на тужениот, дека со непотпишувањето на Анексот на договорот тужениот на јасен и недвосмислен начин изјавил дека нема волја за склучување на договор за примените дополнителни резервни делови, притоа повикувајќи се на член 20 од ЗОО и наведувајќи дека првостепената пресуда е заснована спротивно на оваа законска одредба.

Истото од причини што во член 20 став 1 од ЗОО, е предвидено дека волјата за склучување на договор може да се изјави со зборови,

вообичаени знаци или со друго однесување од кое со сигурност може да се заклучи за нејзиното постоење, содржина и идентитетот на давачот на изјавата. Модалитети на изразувањето на волјата според оваа законска одреба се, со зборови, со вообичаените знаци или со друго однесување од кое со сигурност може да се заклучи за нејзиното постоење содржината и идентитетот на давање на изјавата. Волјата за склучување на договор може да биде изразена изречно или молкум. Кај молкумото изразување на волјата всушност се работи за конклюдентни дејствија кои не значат изречно изразување на согласноста на договорот, но врз основа на околностите во кои се ставени може директно со сигурност да се заклучи дека на страната на лицето што ги прави постои волја за склучување на договорот.

Во конкретниот случај не е спорен фактот дека тужениот не го потпишал Анексот на договорот, меѓутоа предметите ги подигнал од кај тужителот, а кога тужителот отишол да си ги земе назад бидејќи тужениот не потпишал договор за купопродажба на истите, тужениот одбил да му ги врати и овие предмети сеуште се наоѓаат кај тужениот.

Од ова произлегува дека од превземеното конклюдентно дејствие, одбивање предметите да бидат вратени и фактот што истите сеуште наоѓаат кај тужениот, со сигурност може да се заклучи дека на страната на тужениот постои волја за склучување на договор за купопродажба и за овие предмети.

Во жалбата тужениот наведува дека не превземањето на деловите дошло поради недоразбирање на странките. Ваквите жалбени наводи о се неосновани бидејќи тужениот и денес ги држи овие делови не ги враќа на тужителот а нити ја плаќа нивната цена.

Според тоа, правилно утврдил првостепениот суд дека тужениот не го потпиша Анексот на договорот, но со одбивање да ги врати предметите се смета дека кај него има волја за да се склучи договор за купопродажба во врска со овие предмети кои сеуште ги држи во владение и не му ги враќа на тужителот.

(Пресуда на Основниот суд во Охрид ПЛ1-ТС-67/14 од 28.04.2015 година)

(Пресуда на Апелациониот суд Битола ТСЖ-278/16 од 06.09.2016 година)

Судски соработник,
Соња Каранфиловска Тукиќ

§

13. Ако обвинетиот бил во бегство заради што бил недостапен за органите на прогон, а накнадно бил лишен од слобода заради обезбедување на присуство за судење, согласно чл.530 став 3 од Законот за кривична постапка на истиот не му следува надомест на штета.

Образложение

Основниот суд во Охрид делумно го уважи тужбеното барање на тужителот и ја задолжи тужената Република Македонија да му исплати на тужителот нематеријална штета заради неосновано лишување од слобода, од причина што спрема тужителот било одбиено обвинението.

Апелациониот суд го прифати ставот на првостепениот суд имајќи го во предвид фактот дека, сега спрема тужителот е одбиено обвинението со правосилна пресуда, а неспорно 8 месеци и 8 дена бил лишен од слобода.

Врховниот суд на Република Македонија, со примена на чл.530 став 3 од Законот за кривична постапка, ја преиначи пресудата на Апелациониот суд Битола и пресуди на начин што го одби тужбеното барање на тужителот како неосновано.

Согласно чл.530 став 3 од Законот за кривична постапка надомест на штета не му припаѓа на лице кое со свои недозволени постапки причинило лишување од слобода. Во случаите од точка 1 став 1 на овој член е исклучено правото на надомест на штета иако постоеле околностите од чл.526 став 1 точки 1 и 2 или постапката е запрена врз основа на чл.135 од овој закон.

При утврдени факти од страна на пониските судови, дека самиот тужител ја напуштил Република Македонија иако знаел дека против него во Основниот суд Охрид се водела кривична постапка, нелегално престојувал во Турција и во 2009 година кога се вратил во државата поради издадената потерница веднаш бил лишен од слобода врз основа на правосилна пресуда, произлегува дека самиот тужител со недозволено однесување дал повод за лишувањето од слобода и самиот се довел во ситуација да трпи штета. Оттука, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека на тужителот не му следува надомест на нематеријална штета.

(Пресуда на Врховниот суд на РМ во пресудата Рев2.бр.596/2014 од 23.09.2015 година)

(Пресуда на Апелациониот суд Битола ГЖ-828/14 од 13.05.2014 година)

Судски соработник,
Соња Каранфиловска Тукиќ

§

14. Кога градежното земјиште не е уредено со комунална инфраструктура, инвеститорот не може да биде задолжен со плаќање на надоместок за уредување, без оглед на склучениот договор со кој презел обврска за исплата на надоместок, ако Општината која исто така со договорот презела обврска за

уредување, не започнала со изведување на работи во насока на уредување на градежното земјиште.

Образложение

Со првостепената пресуда одбиен е приговорот на тужениот, а решението за дозвола за извршување врз основа на веродостојна исправа на нотарот е оставено во сила. Судот утврди дека тужениот иако со договор презел обврска да го плати надоместокот кој согласно Програмата за уредување на градежно земјиште за 2013 година бил наменат за територијата на целата Општина Струга, а не само за парцелата на тужениот, па заради тоа истиот со неплаќањето на ратите од надоместокот не можел да очекува од тужителот да ја исполни неговата обврска.

Апелациониот суд во Битола жалбата на тужениот ја уважи, пресудата ја преиначи на начин што приговорот на тужениот го уважуви и решението за дозвола за извршување врз основа на веродостојна исправа на нотарот го укина, а тужбеното барање на тужителот да се задолжи тужениот на име пристигнато парично побарување да му плати износ од 1.569.750,00ден., со казнена камата на поединечни износи, го одби како неосновано, применувајќи го член 83 став 1, член 84 став 1, член 75 и член 86 став1 од Законот за градежно земјиште.

Второстепениот суд заклучи дека во цитираните одредби од Законот за градежно земјиште, јасна е разликата помеѓу уредено и неуредено градежно земјиште, како и дека за уреденото земјиште се плаќа надоместок, а пак за неуреденото, инвеститорот нема обврска за плаќање. Во конкретниот случај неспорно е дека договорот помеѓу странките е склучен токму за уредување на градежно земјиште што не било уредено со комунална инфраструктура. При таква ситуација, странките презеле обврски со договорот и тоа тужителот да го уреди земјиштето, а тужениот за тоа да му го исплати предвидениот надоместок, кој тужителот требало наменски да го употреби. Меѓутоа, до исполнување на обврските од договорот не дошло, бидејќи тужителот ниту започнал со изведување на некакви дејствија во насока на уредување, туку побарал од тужениот да го исплати недоплатениот надоместок. Во ситуација кога со анексот предвиделе дека доколку некоја од странките не се придржува на договореното, договорот да се смета за раскинат, а бидејќи неспорно е дека и двајцата не се придржувале на своите обврски, значи дека сега тужителот не може да го побарува остатокот од неплатениот износ бидејќи договорот бил раскинат поради неисполнување на обврските.

Врховниот суд на Република Македонија во целост се согласи со причините дадени во образложението на второстепента пресуда од страна на Апелациониот суд кој првилно постапил кога ја преиначил првостепената пресуда, наоѓајќи дека во конкретниот случај јасна е разликата помеѓу уредено и неуредено градежно земјиште. Имено, во

конкретниот случај договорот помеѓу странките бил склучен токму за уредување на градежно земјиште кое не било уредено со комунална инфраструктура, па при ваква ситуација странките превземале обврски со договорот и тоа тужителот да го уреди земјиштето, а тужениот за тоа да му го исплати предвидениот надоместок кој тужителот требало наменски да го употреби. Меѓутоа, до исполнување на обврските од договорот не дошло, од причина што тужителот не ни започнал со изведување на некакви дејствија во насока на уредување, туку побарал од тужениот да го исплати недоплатениот надоместок. Согласно вештиот наод и мислење тужениот со сопствени средства набавил материјал и извршил приклучување кон електричната, водоводната и канализационата мрежа, кои според приложените фактури изнесувале 1.444.276,00 денари. Во ваква ситуација кога со анексот било предвидно дека доколку некоја од странките не се придржува кон договореното, договорот да се смета за раскинат, а бидејќи неспорно е дека двајцата не се придржувале на своите обврски, произлегува дека тужителот не може да го побарува остатокот од неплатениот износ, бидејќи договорот бил раскинат поради неисполнување на обврските.

(Пресуда на Апелациониот суд Битола ТСЖ.бр.541/15)

(Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев.1.бр.36/2016)

Судски советник,
Марија Димановска

§

15. Доколку во правен акт, во случајот склучениот договор за заем, биде воочена грешка која не кореспондира со изразената волја на странките или со својствата на договорните страни, потребно е тој недостаток да биде отстранет на јасен и недвосмислен начин и тоа со согласност и потврда од двете договорни страни дека се работи за пропуст или грешка.

Образложение

При расправањето на решителното правно прашање, дали е сторена техничка грешка при склучувањето на договорот односно при наведувањето на својствата на договорните страни, треба да се има во предвид однесувањето на странките после склучувањето на таквиот договор односно дали истите превзеле некакви активности за отстранување на таквата наводна грешка. Тоа значи, склучување на анекс на договор со појаснување и исправка на одредени грешки и пропусти во договорот или со барање да се поништи таквиот договор, доколку странката смета дека со таквата грешка за неа произлегуваат обврски за кои не постоела и не била изразена волја на договорните

странки. Доколку после склучувањето на договорот не биле превземени никакви активности во насока на отстранување на грешки и нејаснотии во договорот, таквиот договор останува и сеуште е во сила и произведува дејство меѓу странките.

(Пресуда на Апелационен суд Битола ТСЖ.бр.22/15 од 09.02.2015 година)

(Пресуда на Врховен суд на РМ РЕВ1 бр.149/2015 од 20.05.2015 година)

Судија,
Бошко Богдановски

§

16. Извршителот не одговара за надомест на штета во смисла на чл.43 од Законот за извршување за преземени дејствија во постапката за извршување, доколку во таа постапка, приговорите на странките или третите лица поднесени против неправилности на извршните дејствија превземени од извршителот биле одбиени.

Образложение

Основниот суд во Битола, го одбил како неосновано тужбеното барање на тужителот со кое бараше да се задолжи тужениот на име надомест на штета да му исплати вкупен износ од 4.185.408,00 денари со соодветна камата. Првостепениот суд заклучил дека тужбеното барање е неосновано, од следните причини:

Согласно чл.43 ст.1 од Законот за извршување, извршителот е одговорен за целата штета што ја причинил спрема трети лица со незаконско спроведување на извршни дејствија и со неисполнување на должностите што ги има како извршител според овој закон, а како трети лица се сметаат сите лица на кои им е причинета штета освен лицата од чл.44 на овој закон, а во ст.3 од овој член пропишано е дека незаконско спроведување или неисполнување на должностите определени со овој закон, се утврдува со одлука на Преседателот на судот, донесена согласно одредбите од чл.77 од овој закон.

Согласно чл.77 ст.8 од Законот за извршување, претседателот на судот со решението со кое го усвојува приговорот, ги утврдува сторените неправилности и ги става вон сила превземените извршни дејствија.

Со оглед дека во извршните постапки тужителот имал поднесено приговори против извршните дејствија на извршителот со кои смета дека му била причинета штетата, а кои од страна на претседателот на првостепениот суд биле одбиени како неосновани и тие решенија по

жалба биле потврдени, нити пак докажал дека согласно чл.175 ст.4 од Законот за извршување поднел тужба против заклучокот за продажба на недвижноста, тужениот извршител не одговара за надомест на штета во смисла на чл.43 од Законот за извршување.

Ваквиот правен заклучок е прифатен од Апелациониот суд Битола и од Врховниот суд на Република Македонија.

(Основен суд Битола, ТС1-2/14)

(Апелационен суд Бит2976ола ГЖ-2108/14)

(Врховен суд на Република Македонија Рев1.бр.43/2015)

Иднетичен правен заклучок содржат и следните одлуки:

(Пресуда на Апелациониот суд во Битола ГЖ-1067/14 од 07.05.2014)

(Пресуда на Врховниот суд Рев2.бр.607/2014 од 04.06.2015)

Судски соработник,
Биљана Мамузиќ

§

17. Потпишувањето на договорот за гаранција не претставува основ за прекин на застарувањето во смисла на чл.1058 став 3 од Законот за облигационите односи, бидејќи тоа не е дејствие кое од страна на доверителот било превземено пред суд спрема должникот.

Образложение

Основниот суд во Охрид со пресуда го одбил приговорот на тужената и го оставил во сила во целост решението на нотар Никола Кузманоски од Охрид УПДР.бр.639/13 од 21.10.2013 година во целост, со кое решение е задолжена тужената на тужителот да му исплати главен долг и камата како гарант платец. Првостепениот суд заклучил дека барањето на тужителот не било застарено затоа што тужената со потпишувањето на договорот за гаранција со кој се обврзала како гарант платец да ја исплати обврската на правното лице должник кое во меѓувреме престанало да постои бидејќи била отворена и заклучена стечајната постапка, го признала барањето на тужителот и со тоа го прекинала рокот на застареност.

Апелациониот суд во Битола ја преиначил пресудата на Основниот суд во Охрид на начин што го усвоил приговорот на тужената, решението на нотарот го укинал во целост и го одбил тужбеното барање, а од следните причини:

Согласно чл.1058 ст.1 од ЗОО, со застареноста на обврската на главниот должник застарува и обврската на гарантот.

Согласно чл.1058 ст.3 од ЗОО, прекилот на застарувањето спрема главниот должник дејствува и спрема гарантот само ако до прекилот дошло со некоја постапка на доверителот пред суд против главниот должник.

Потпишувањето на договорот за гаранција не претставува основ за прекин на застарувањето бидејќи не е тоа дејствие спрема должникот ниту претставува изјава за признавање на долг, туку се работи за солидарна обврска како гарант платец и доверителот може да го остварува своето право спрема гарантот платец само во роковите предвидени за застареност за главниот должник.

(Основен суд Битола, ПЛ1-П-91/14)

(Апелационен суд Битола ГЖ-3060/14)

(Врховен суд на Република Македонија Рев2.бр.193/2015)

Судски соработник,
Биљана Мамузиќ

§

18. Не е ништовен договорот за купопродажба на недвижност – деловен простор поради не постоење на предмет на договорот, доколку во моментот на склучувањето на договорот таквата недвижност имала статус на објект од времен карактер, независно што по склучувањето на договорот врз основа на правосилна судска одлука владението на таквата недвижност е предадена на трето лице и истата е срушена.

Образложение

Основниот суд во Охрид го одбил тужбеното барање на тужителот со кое барал да се утврди дека договорот за купопродажба на недвижност – деловен простор е ништовен и не произведува правно дејство од моментот на неговото склучување, бидејќи деловниот простор на кој се однесувал договорот не постоел во моментот на склучување на истиот.

Апелациониот суд во Битола ја одбил жалбата на тужителот против првостепената пресуда како неоснована од следните причини:

Имено, во моментот на склучувањето на договорот предметната недвижност била изградена и постоела, иако тоа било направено без претходно добиено одобрение за градење што значи дека истата имала статус на објект од времен карактер. Тоа значело дека таквата недвижност постоела во моментот на склучувањето на договорот, односно постоела до моментот на рушењето на истата и предавање на местото на третите лица по донесувањето на правосилната судска одлука. Од тие причини неосновано е барањето на тужителот за

ништовност на договорот за продажба на недвижност со оглед дека не се исполнети условите од чл.39, чл.95 и чл.96 од ЗОО.

(Пресуда на Апелационен суд во Битола ГЖ.бр.-1903/13 од 02.10.2013 година).

Судски соработник,
М-р Иван Колевски

§

19. Доколку со полисата за осигурување било договорено дека премијата ќе се плати по фактура, а тужениот (Друштво за осигурување) во текот на постапката не доставил доказ дали и кога на тужителот му доставил фактура за плаќање на премија од која би се утврдило дека почнале да течат роковите пропишани со одредбата од член 969 став 3 и 4 од ЗОО, не може да се смета дека истекол рокот од една година од стасаноста во која требало да се плати премијата и дека полисата за осигурување престанала според Закон.

Образложение

Имено, со првостепената пресуда тужбеното барање на тужителот било усвоено и задолжен бил тужениот (Друштво за осигурување) на тужителот да му исплати на име материјална штета определен износ, со соодветна камата и трошоци на постапката. Со оглед дека помеѓу странките била склучена полиса за осигурување на имот, тужителот го пријавил на тужениот настанувањето на осигурениот случај односно настанатата шета, првостепениот суд имајќи ја во предвид одредбата од член 981 од ЗОО го задолжил тужениот на тужителот да му ја надомести штетата.

Оваа пресуда била потврдена со пресуда на второстепениот суд.

Тужениот во изјавената жалба наведил дека доколку првостепениот суд го имал во предвид приложениот извадок од сметководствената картица ќе утврдел дека тужителот воопшто немал платено премија на која бил задолжен по издадената фактура. Со оглед дека тужителот во рок од една година од стасаноста не ја платил премијата, согласно одредбата од член 969 став 4 од ЗОО, договорот (полисата) за осигурување престанал според Закон и помеѓу странките не настанале должничко – доверителски односи, меѓутоа второстепениот суд ја одбил жалбата како неоснована.

Со оглед дека со полисата за осигурување било договорено дека премијата ќе се платела по фактура, а сите права по таа полиса му припаѓале на осигуреникот (тужителот), тужениот не доставил доказ дали и кога на тужителот му доставил фактура за плаќање на премија од

која би се утврдило дека почнале да течат роковите пропишани со одредбата од член 969 став 3 и 4 од ЗОО, второстепениот суд заклучил дека неможе да се смета дека истекол рокот од 1 година од стасаноста во која требало да се плати премијата и дека полисата за осигурување престанала според Закон. Второстепениот суд одлучил дека полисата за осигурување била во правна важност и врз основа на истата, а со оглед дека настанал осигурениот случај, како и согласно одредбата од член 981 од ЗПП, правилно првостепениот суд го задолжил тужениот да му ја надомести на тужителот причинетата штета.

(Апелационен суд Битола (ТСЖ-110/15))

**Виш судски соработник,
Христина Чагорска Јаковлевска**

§

20. Право на надомест на штета од исклучена струја, нема лицето кое манипулирало со броилото, бидејќи со превземените дејствија на манипулација со броилото и неплаќањето на сметката, самиот се довел во состојба да биде исклучен од користење на електричната енергија и да ги трпи последиците од прекилот и настанатата штета.

Образложение

Со тужбата се бара да се утврди дека тужителот немал обврска да плати износ од 471.967,00ден., по фактурата издадена од тужениот од 20.12.2012 год., а се однесува за периодот од 27.08.2011год. до 31.12.2011 год. и од 01.01.2012 година до 27.07.2012 година и да се задолжи тужениот да му исплати износ од 8.040,00ден., на име надомест на штета со законска казнена камата од 11.02.2013год. до исплатата. Првостепениот суд, одлучувајќи по вака поставените тужбени барања, истите ги одби како неосновани, наоѓајќи дека тужителот извршил манипулирање на броилото заради што броилото не регистрирало 2/3 од потрошената електрична енергија,

По жалба од тужениот, Апелациониот суд во Битола, пресудата во делот на одбиеното тужбено барање на тужителот, со кое бараше да се задолжи тужениот да му исплати износ од 8.040,00ден., на име надомест на штета со законска казнена камата од 11.02.2013год. до исплатата, ја потврди, прифаќајќи го заклучокот на првостепениот суд во целост.

Врз основа на утврденото дека тужителот извршил манипулирање на броилото и дека броилото не регистрирало 2/3 од потрошената електрична енергија, првостепениот суд правилно го примени материјалното право кога го одби тужбеното барање на тужителот да се задолжи тужениот да му исплати на име надомест на штета од испуштена корист износ од 8.040,00ден., како неосновано. Правилно прифаќа дека, неоснованоста на тужбеното барање на тужителот

произлегува од утврдениот решителен факт дека тужителот е виновен за штетата која бара да му биде надоместена, бидејќи со превземените дејствија на манипулација со броилото и неплаќањето на сметката која му била доставена после извршената контрола, самиот се довел во состојба да биде исклучен од користење на електричната енергија и да ги трпи последиците од прекилот и настанатата штета. Тужителот спротивно на правилата од Законот за енергетика и мрежните правила извршил манипулирање на броилото преку отворите на штрафовите односно штрафовите од клемникот кои биле насилно извадени и бил овозможен пристап до мерните кругови на броилото на кои имало траги од стругање и пластика. Од тие причини тужениот исклучувањето на тужителот од користење на електрична енергија го сторил во согласност со одредбите од чл.117 од Законот за енергетика и 153 од Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија, во кои е предвидено исклучување на потрошувачот во случај кога не овозможи да се изврши мерење на потрошената електрична енергија. Како последица на тоа тужителот самиот се довел во состојба да ја трпи штетата како изгубена добивка која во износ од 8.040,00ден. бара со тужбата, тужениот да му ја надомести.

(Пресуда на Основен суд Охрид, ТС-30/13 од 08.11.2013 година)

(Пресуда на Апелационен суд Битола, ТСЖ-44/14 од 12.02.2014 година)

Судски соработник,
Елена Пачкова

§

21. За да се побива правното дејство согласно чл.269 и 270 од ЗОО, потребно е тужителот како доверител да докаже дека во времето на склученото правно дело имал побарување спрема должникот кое е стасано, а правното дејствие е превземено на штета на доверителот.

Образложение

По тужба поднесена од тужителот Република Македонија – Министерство за финансии – УЈП Дирекција Битола – Даночно одделение Охрид против тужените ГРАНД МЕТАЛ ДОО Охрид, Метал П:Н: ДОО Охрид, ТД ДЕВИТА ЛУКС ДООЕЛ Охрид ДПТПП ВРЕЌИ од Охрид, за побивање на правни дејства Основниот суд во Охрид донесе пресуда ТС.бр.83/09 од 26.10.2011 година со која го одби тужбеното барање на тужителот со кое бараше да се утврди дека договорот за купопродажба на недвижен имот – производна хала заведен во имотен лист број 11642 за КП.бр.7676 за КО Охрид, дел од зграда, влез 1, на ул. „Стив Наумов“ во Охрид со површина од 1907 м.кв. Склучен помеѓу тужениот ГРАНД МЕТАЛ Охрид како продавач и тужениот ПН Метал ДОО Охрид како купувач не произведува правно дејство. Одбиено е како

неосновано тужбеното барање на тужителот со кое бараше да се утврди дека договорот за купопродажба на недвижен имот објект изграден од бетон и тула лоциран на КП.бр.767 за КО Охрид, дел 2, зграда 1, влез 1 на ул. „Стив Наумов“ во Охрид во површина од 286 м.кв. Склучен помеѓу тужениот ГРАНД МЕТАЛ Охрид како продавач и тужениот ДПТ АСП ВРЕЌИ од Охрид како купувач не произведува правно дејство. Отфрлена е тужбата на тужителот со која бараше да се утврди дека договорот за купопродажба на половно товарно возило марка „Фијат“ тип на возило 230Л Дукато 10Ф19ТД склучен помеѓу тужениот ГРАН МЕТАЛ Охрид како продавач и тужениот ТД ДЕВИТА ЛУКС ДООЕЛ Охрид е ништовен и не произведува правно дејство.

По жалба на тужителот Апелациониот суд во Битола со пресуда ТСЖ.бр.79/12 од 11.04.2012 година ја одби како неоснована жалбата изјавена од тужителот, а првостепената пресуда ја потврди во целост.

Одбиено е тужбеното барање на тужителот затоа што не се исполнети условите за побивање на правните дејства согласно чл.269 и 270 од ЗОО. Ова затоа што договорите за кои се бара да се поништат и да не произведат правно дејство ги склучи првотужениот како продавач со останатите тужени како купувачи, а првотужениот нема долг спрема тужителот по основ на ДДВ односно не е должник на тужителот и можел слободно да располага со својот подвижен и недвижен имот.

За да се побива правното дејство согласно чл.269 и 270 од ЗОО, потребно е тужителот како доверител да докажи дека во време на склученото правно дело имал побарување спрема должникот кое е стасано, а правното дејствие е превземено на штета на доверителот.

(Пресуда – ТС-83/09 од 26.10.2011 година на Основен суд Охрид)

(Пресуда – ТСЖ-79/12 од 11.04.2012 година на Апелационен суд Битола)

(Ревизија – Рев1-210/2012 - 12.12.2013 година на Врховен суд на РМ)

Судија,

Виолета Костовска

§

22. Нема основ за надомест на штета за зголемена вредност на земјиште за самоникнати ореови стебла, бидејќи истите не преставуваат инвестициони вложувања за нивно садење и одгледување.

Образложение

Нема основ да се бара утврдување на зголемена вредност на земјиштето во смисла на член 21 од Законот за денационализација за само никнати ореови стебла, бидејќи подносителот на барањето немал инвестициони вложувања нити за садење, а нити пак за одгледување на

истите ,а нивното одгледување и одржување било во склоп на лозовиот насад , за кој бил досуден соодветен надоместок.Според тоа не се исполнети условите од член 141 и 178 од ЗОО, за надомест на обична штета и испуштена корист, бидејќи во овој случај баратело немал инвестициони вложувања во ореовите стебла нити за нивно садење ,а нити пак за одгледување и одржување .Единствено во ваков случај може да се бара собирање на плодовите и подигање на дрвната маса од ореовите стебла.

(Пресуда на Основен суд Охрид ТС1-16/14 од 11.07.2014 година)

(Пресуда на Апелационен суд Битола ТСЖ.бр.723/14)

Судија,

Бошко Богдановски

§

23. Кога должникот во приговорот против решението на нотарот со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, не спори дека стоката наведена во фактурите ја примил, туку само приговара дека фактурите не се доволен доказ за постоење на обврска на тужениот, се смета дека фактурите доставени од тужителот кон предлогот доставен до нотарот се доволен доказ за постоење на побарување спрема тужениот.

Образложение

Во постака отпочната кај нотар врз основа на предлог за донесување на решение со кое се дозволува присилно извршување врз основа на фактури како веродостојни исправи, нотарот го донел предложеното решение. Должникот поднел приговор со наводи дека фактурите што ги доставил доверителот не се доволен доказ дека тужителот има побарување од тужениот. Во приговорот нема наводи дека се оспорува приемот на стоката наведена во фактурите.

Врз основа на поднесениот приговор постапката продолжила пред надлежниот првостепен суд кој што го одбил приговорот како неоснован, а решението на нотарот го оставил во сила. Во фактичката состојба и правното образложение на првостепената пресуда е наведено дека помеѓу странките настанале должничко – доверителски односи на начин што тужителот подолго време му испорачувал стока на тужениот за која тужителот изготвувал фактури со податоци за видот на испорачаната стока, количината, цената и рокот на исплата. Тужбеното барање било поткрепено со веродостојни исправи фактури, а од страна на тужениот не бил истакнат приговор дека стоката не е примена и дека нема доказ за испораката на стоката. Бидејќи тужениот не докажал дека го платил долгот кој произлегувал од веродостојни исправи, нити пак оспорил дека

ја примил стоката, истиот е должен да го плати долгот согласно решението на нотарот.

Апелациониот суд во Битола, ја одбил жалбата како неоснована а првостепената пресуда ја потврдил, со образложение дека во постапката што продолжува пред судот, се одлучува само по изјавениот приговор во кој што, согласно член 423 став 3 од ЗПП, странката е должна да ги наведе фактите и доказите во поглед на побиваниот дел од платниот налог – во случајот решението на нотарот. Бидејќи од наводите на приговорот не произлегува дека тужениот го оспорува фактот дека стоката е доставена до тужениот, туку приговара дека нема доказ дека тужителот ги доставил фактурите до тужениот, одлучувајќи во рамките на поднесениот приговор, правилно е утврдено е дека со фактурите е докажана обврската на тужениот да го плати долгот.

Врховниот суд на Република Македонија го прифатил правното образложение на првостепениот и второстепениот суд и дека се правилни одлуките на пониските судови кои приговорот на тужениот го одбиле како неоснован, а решението на нотарот го оставиле во сила.

(Пресуда на Апелациониот суд Битола ТСЖ-122/14 од 10.04.2014 година)

(Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев1.бр.309/14 од 18.06.2015 година)

Идентичен став е искажан и во следните одлуки:

(Пресуда на Апелациониот суд Битола ТСЖ-664/14 од 01.10.2014 година)

(Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев1.бр.6/2015 од 17.03.2016 година)

**Судија,
Татјана Сусулеска**

§

24. Врз основа на утврдени факти, судот сам заклучува дали постои придонес на оштетениот во настанувањето на штетата и во колкав обем, како би можел со примена на одредбите од член 194 во врска со член 181 од Законот за облигационите односи, да одлучи дали ќе досуди сразмерно намален надомест на штета.

Образложение

Тужителот со тужбата побарал да се задолжи тужениот Друштво за осигурување да му исплати надомест на нематеријална штета поради повреда на лични права.

Основниот суд во Битола го усвоил тужбеното барање и и досудил на тужителката паричен надомест за повреда на личните права на име нематеријална штета за претрпени физички болки, за претрпени душевни болки заради намалена животна активност и за страв. Во текот на постапката, истиот суд определил сообраќајно вештачење, а такво не било доставено навремено од странките.

Апелациониот суд во Битола ја преиначил првостепената пресуда во делот на усвоеното тужбено барање и, врз основа на наодот на вештото лице сообраќаен инженер, ги намалил износите што првостепениот суд ги досудил по основ нематеријална штета и тоа за 70%, утврдувајќи дека за толкав процент бил придонесот на тужителката како оштетена во настанатата сообраќајна незгода во која претрпела нематеријална штета.

Второстепениот суд одлуката ја донел врз основа на вештачење за процентот на придонесот на оштетената во настанувањето на незгодата, кое било определено од страна на првостепениот суд во недозволена фаза на постапката.

Врховниот суд на Република Македонија ја преиначил второстепената одлука по однос на утврдениот придонес на оштетениот – тужителот и самиот заклучил дека придонесот на оштетениот – тужителката е 50%, па врз основа на вака утврдениот процент ја определил и висината на нематеријалната штета која ја досудил на тужителката. Во своето образложение, Врховниот суд наведува дека пониските судови не можеле врз основа на сообраќајно вештачење кое го наредил првостепениот суд во недозволена фаза од постапката, а заради утврдување на придонесот на тужителката во настанувањето на штетата, да одлучи колкав е процентот на придонесот на тужителот во настанувањето на незгодата. По наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, судот е тој кој врз основа на утврдени факти самиот заклучува дали постои придонес на оштетениот во настанувањето на штетата и во колкав обем, како би можел со примена на одредбите од член 194 во врска со член 181 од Законот за облигационите односи, да досуди сразмерно намален надомест на штета.

(Пресуда ГЖ-2005/14 од 10.09.2014 година на Апелациониот суд Битола)

(Пресуда Рев2.бр.13/2015 од 16.12.2015 година на Врховниот суд на Република Македонија)

Судија,
Татјана Сусулеска

§

25. Се смета дека се исполнети законските претпоставки за престанок на обврската за плаќање на издршка на лице кое се наоѓа на редовно школување, од причина што тужената како лице кое ја

прима издршката го завршила редовното школување, т.е. првиот циклус на студии на правниот факултет, додека пак вториот циклус на студии и правосудниот испит не претставуваат задолжителен елемент за редовното школување.

Образложение

Со пресуда на Основниот суд Битола П2-П-97/13 од 19.12.2013 година, усвоено е тужбеното барање на тужителот и се укинува издршката на тужената определена со судско порамнување од 2010 година. Постапувајќи по жалбата на тужената, Апелациониот суд во Битола, ја потврди погоре цитираната пресуда, а Врховниот суд на Република Македонија ја одби ревизијата како неоснована.

Имено, Статусот „студент“ се определува врз основа на чл.149 ст.1 од Законот за високото образование. Според истата одредба, статусот студент се стекнува со запишувањето на прв, втор и трет циклус на студии на Универзитет, односно на самостојна високо образовна установа. Согласно овој член, статус на студент имаат и лицата распоредени во третиот циклус на високо образование, односно лицата запишани на докторски студии. Меѓутоа, овие лица и покрај тоа што имаат статус на студенти, не спаѓаат во категоријата на студенти за кои се смета дека се на редовно школување, па не може да се прифати тврдењето на тужената, дека признавањето на статус на студент и дава за право да биде издржувана од страна на тужителот – нејзиниот татко и по завршувањето на првиот циклус на универзитетските студии. Постдипломските студии не претставуваат редовно школување во смисла на обврската утврдена во чл.211 ст.1 и 2 од Законот за семејството (Сл. Весник на РМ бр.83 од 24.11.2004 година), заради што и првостепениот и второстепениот суд правилно утврдиле дека тужената која го завршила редовното школување и се стекнала со назив дипломиран правник и со квалификации завршени на професионалната дејност, веќе нема право на издршка. Фактот што таа продолжила со студирање на вториот циклус на студии заради нејзино понатамошно стручно усовршување и стекнување назив – магистер по деловно право, не се основ за продолжување на обврската на тужителот за издршка.

(Пресуда ГЖ484/14 од 19.02.2014 година на Апелационен суд Битола)

(Пресуда Рев 2 317/14 од 10.02.2015 година на Врховен суд на Република Македонија)

**Судија,
Татјана Сусулеска**

§

26. Не постои одговорност за надомест на штета на страната на Република Македонија спрема лицето кон кое била издадена временна мерка, доколку таквата временна мерка е издадена согласно со важечките законски прописи.

Образложение

Првостепениот суд утврдил, а второстепениот суд прифатил дека тужителот со фирмата ПП склучиле договор од 04.05.1998 година за купопродажба на жива стока овци. Со известие од 05.03.1999 година сега тужителот бил известен дека договорот бил раскинат поради неисполнување и било побарано од него да изведи примопредавање на стадото. Сега тужителот во одговор на ваквото барање ги известил дека е спремен да се изврши примопредавањето и да се расчистат меѓусебните побарувања. Бидејќи не дошло до порамнување на меѓусебните побарувања, фирмата ПП поднесла тужба. Со тужбата била побарана и временна мерка која судот со решение од 17.02.2000 година делумно ја усвоил и му забранил на сега тужителот да отуѓува и оптоварува определен број на жива стока. Во текот на таквата постапка, еден од сега тужените побарал ваквата жива стока да се предаде на чување на трето лице, бидејќи стадото се намалувало и таму тужителот би претрпел штета. На основа на ова барање, судот со решение го задолжил сега тужителот да го предаде стадото во рок од 48 часа на трето лице. Оваа мерка била спроведена од страна на Извршното одделение на судот. Спорот по претходно наведената тужба на фирмата ПП завршила со нејзино отфрлање, а спроведените дејствија биле укинати, бидејќи правното лице повеќе не постоело.

Со предметната тужба, тужителот побарувал од тужените надомест на штета поради издавањето на времената мерка и спроведувањето на истата.

Согласно член 40 став 1 од Законот за обезбедување на побарувањата, во решението со кое се определува привремена мерка ќе се определи времето на траење на таа мерка, а ако мерката е определена пред поднесување тужба или поведување на друга постапка и рокот во кој доверителот мора да поднесе тужба, односно предлог за поведување на друга постапка, заради оправдување на мерката.

Врховниот суд оценил дека е исправен заклучокот на пониските судови кои тужбеното барање на тужителот го одбил како неосновано, со оглед дека не постоела вина на страната на Република Македонија за издавањето на привремената мерка. Последното од причина што предметната привремена мерка била издадена во законите постапка, согласно со важечките законски прописи во тоа време и со определно времетраење до правосилно завршување на таа постапка и со самото

издавање на привремената мерка не му била причинета штета на тужителот.

(Пресуда на Апелациониот суд Битола ГЖ.бр.-2165/13 од 15.11.2013)

(Пресуда на Врховниот суд Рев2.бр.264/2014 од 15.11.2013)

Судски соработник,
М-р Иван Колевски

§

27. Не постои причинско – последична врска помеѓу пропуштањето на тужените правно лице и неговиот управител да учествуваат на оглас за јавна набавка и евентуална штета што тужителите како содружници на правното лице би ја претрпеле со неучеството на јавниот оглас, во ситуација кога правното лице не ги исполнувало ниту условите за учество на јавниот оглас, а кое нешто е констатирано на собир на содружници на друштвото.

Образложение

Тужителите како содружници на првотужениот – правното лице со тужбата против првотужениот и второтужениот како управител на друштвото побараа да се задолжат тужените на исплата на вкупен износ од 24.314.413,00 денари како надомест на штета во вид на испуштена корист, поради тоа што сметале дека има вина на страната на тужените за ваквата штета од причина што друштвото не се јавило и не учествувало на оглас за доделување на договор за јавна набавка за ископ на јаловина и јаглен во локалитетот Стар рудник во РЕК Осломеј.

Ваквото тужбено барање на тужителите е одбиено како неосновано од страна на Основниот суд во Битола со пресуда ТС-7/13 од 03.12.2013 година, потврдена со пресуда на Апелациониот суд Битола ТСЖ.бр.235/14 од 07.04.2014 година.

Од страна на Врховниот суд на Република Македонија изјавената ревизија од тужителите против второстепената пресуда е одбиена како неоснована со пресуда Рев 1.бр.402/2014 од 11.11.2015 година.

Имено, ревизискиот суд прифатил дека пониските судови правилно заклучиле дека, во ситуација кога друштвото не ги исполнувало условите за учество во постапка по огласот за јавна набавка кое нешто било констатирано на Собир на содружници на кој присуствувале странките, во случајот не постои причинско – последична врска помеѓу пропуштањето на тужениот – правно лице, како и одговорност на неговиот управител поврзана со управување на фирмата да учествуваат во постапката и евентуалната штета што тужителите би ја претрпеле, поради што отсутствувале основните претпоставки за

настанување на облигационен однос со причинување на штета во смисла на чл.141,142 и 178 од ЗОО.

(Пресуда на Апелационен суд Битола ТСЖ.бр.235/14 од 07.04.2014 година.)

(Пресуда на Врховен суд на Република Македонија Рев 1.бр.402/2014)

Помлад судски соработник,
Петар Чаловски

§

28. Кога во договорот за поклон на недвижност не е предвидено право на плодуюживање, користење или друг товар на корист на дарувачот во кој даропримачот би требало да се воздржува од определени дејствија спрема него, дејствијата на даропримачот по основ на барање за предавање во владение на станот се правно легитимни и не може да се прифатат како искажана крајна неблагодарност спрема дарувачот, без оглед на тоа што дарувачот за целото време ја имал во владение недвижноста и истата ја користел и по склучувањето на договорот за поклон.

Образложение

Тужителот со тужба против тужената која е негова ќерка побарал раскинување на договор за дар со кој на тужената и поклонил 1/2 идеална од недвижноста – стан и дека истиот не произведува правно дејство, а поради искажана крајна неблагодарност со водење на постапка за присилно извршување за негово исселување од станот и предавање во нејзино владение иако истата знаела каде тужителот престојува и на кој начин биле договорени да го владеат станот поради што тужителот бил многу навреден, а тужената сето тоа го правела зад неговиот грб.

Ваквото тужено барање на тужителот со пресуда на Основниот суд во Охрид П1-295/14 од 29.09.2014 година било усвоено, а по жалба на тужената Апелациониот суд во Битола со пресуда ГЖ.бр.346/15 од 12.02.2015 година истата ја уважил и ја преиначил првостепената пресуда на начин што го одбил како неосновано тужбеното барање на тужителот. Од страна на Врховниот суд на Република Македонија ревизијата изјавена од тужителот против второстепената пресуда со пресуда Рев 2.бр.276/2015 е одбиена како неоснована.

Имено, ревизискиот суд прифатил дека второстепениот суд правилно заклучил дека, со оглед на тоа што во договорот за поклон на станот не било предвидено право на плодуюживање, користење или друг товар во корист на тужителот по кој основ тужената би требало да се

воздржува од определени дејствија спрема него, дејствијата на тужената по основ на барање за предавање во владение на станот биле правно легитимни и не можеле да се прифатат како искажана крајна неблаг одарност спрема тужителот во смисла на чл.563 од ЗОО, без оглед на тоа што тужителот за цело време го имал во владение станот и истиот го користел и по склучувањето на договорот за поклон, кое нешто претставувало само волја на тужената како даропримач.

(Пресуда ГЖ.бр.346/15 од 12.02.2015 година)

(Пресуда Рев 2.бр.276/2015)

**Помлад судски соработник,
Петар Чаловски**

§

29. Придонесот на оштетениот може да се цени само кога надомест на штетата се определува за лицата учесници во незгодата кои ги управувале возилата, но не и за трети лица кои биле само сопатници и со ништо не придонеле во случувањето на незгодата.

Образложение

Првостепениот суд врз основа на член 953, 996 став 1 и член 189 став 1 и 2 од Законот за облигационите односи, делумно го усвоил тужбеното барање на тужителката задолжувајќи го тужениот да и исплати на име надомест на нематеријална штета за претрпени физички болки, став, душевни болки поради намалена општа животна активност и за душевни болки поради нагргеност, во вкупен износ од 1.110.530,00 денари со образложение дека тужителката немала никаков придонес во случувањето на незгодата и настанувањето на штетата, со оглед на фактот дека истата била сопатник во возилото.

Второстепениот суд пак оценил дека, првостепениот суд одлучувајќи на погоре наведениот начин, донел погрешен заклучок за придонесот на учесниците во незгодата и утврдил придонес на возачот на југото во кое тужителката била сопатник од 20% во случувањето на незгодата и за овој процент го намалил утврдениот износ од негова страна на надоместот на нематеријалната штета на тужителката.

Врховниот суд најде дека второстепениот суд погрешно ги применил одредбите од член 181 став 1 и 2 од Законот за облигациони односи за висината на утврдениот надомест на тужителката, при што извел погрешен заклучок дека заради утврдениот придонес на возачот на возилото во кое тужителката била само сопатник, треба да се намали и нејзиниот утврден надомест за тој процент.

Имено придонесот оштетениот во незгодата, може да влијае само кога надомест на штета се определува за лицата учесници во незгодата кои ги управувале возилата, но не и за трети лица кои биле само

сопатници и со ништо не придонеле во случувањето на незгодата. Од овие причини, Врховниот суд на РМ, во тој делја преиначил второстепената пресудата и и` досудил на тужителката намалените 20% за секој поединечно намален износ од страна на второстепениот суд во се како е наведено во изреката на таа пресуда согласно член 387 став 1 од ЗПП.

(Пресуда на Основниот суд во Струга П-152/10 од 25.05.2010 година)

(Пресуда на Апелациониот суд Битола ГЖ.бр.2978/13 од 17.12.2013 година)

(Пресуда на Врховен суд на РМ РЕВ2-228/14 од 03.02.2015 година)

Судски советник,
Ањеза Ивановска

§

30. Правото да се бара паричен надомест за воспоставена службеност на недвижност застарува согласно општиот рок на застареност содржан во Законот за облигационите односи, односно застарува во рок од 5 (пет) години од првиот ден кога се стекнало правото да се побарува конкретниот надоместок за службеноста на предметната недвижност.

Образложение

Основниот суд во Охрид утврдил дека тужителите биле законски наследници на оставината на нивниот правен претходник, односно сосопственици на недвижен имот во вкупна површина од 5764 м². Над ваквата парцела поминувале три жици од далековод кој бил изграден повеќе од 20 години. Со поминување на електричниот далновод над имотот на тужителите, истите биле оневозможени да го користат во целост, односно трпеле штета и не можеле на пазарот да го нудат како целина. Вредноста била намалена поради тоа што под појасот опфатен со електричен далновод и во негова напосредна близина, поради опасноста од него и несигурноста, процентот на изграденост била намалена за 40%, а за толку била намалена и пазарната вредност на земјиштето. Намалената вредност на градежното земјиште изнесувала 2.548.170,00 денари за целокупниот имот, а износот за намалената вредност на имотот како штета поради електричниот далновод кој поминувал над имотот на тужителите изнесувал 1.698.780,00 денари.

Врз основа на вака утврдена фактичка состојба, Основниот суд во Охрид го одбил како неосновано алтернативното тужбено барање на тужителите со кое се барало надомест на намалената вредност на имотот како штета. Првостепениот суд го применил член 117 став 3 од ЗСДСП, согласно кој сопственикот на замјиштето има право за време од

три години од денот на дознавање на извршената изградба, но најдоцна до десет години од извршената изградба, да бара градителот да му ја надомести вредноста на замјиштето во висина на пазарната цена во време на донесување на судската одлука. Со оглед дека тужителите и нивниот правен претходник знаеле за постоењето на објектот, а тужбата ја поднеле дури во 2011 година, пропуштени биле погоре наведените рокови, поради и што алтернативното тужбено барање на тужителите било застарено.

Апелациониот суд во Битола пак, утврдил дека првостепениот суд погрешно го применил материјалното право, бидејќи во конкретниот случај не станувало збор за изградба на туѓо змејште, туку за воспоставена службеност, согласно член 203 од ЗСДСП. Според претходно цитираниот член, второстепениот суд утврдил дека тужителите имале право на надомест за воспоставена службеност како сопственици на послужното добро, како намалена вредност на недвижниот имот во вид на штета, поради поминување на електричниот далновод над предметниот имот, поради и што првостепената пресуда била преиначена на начин што алтернативното тужбено барање на тужителите било усвоено.

Врховниот суд на Република Македонија, второстепената пресуда за алтернативното тужбено барање ја преиначил и ја потврдил првостепената пресуда. Врховниот суд оценил дека во конкретниот случај со одземање на дел од недвижноста за поставување на електрични далноводи, застареноста на алтернативното тужбено барање требало да се смета по општиот рок на застареност, кој рок речел од првиот ден кога тужителите се стекнале со правото да го побаруваат конкретниот надоместок за службеноста на предметната недвижност над која бил поставен далноводот. Со оглед дека тужителите недвижноста ја стекнале од нивниот правен претходник по пат на наследување со веќе воспоставена службеност, па од моментот кога било остварено кориничкото право до поднесувањето на тужбата во 2011 година бил поминат период повеќе од 20 години, Врховниот суд заклучил дека алтернативното тужбено барање на тужителите било застарено со оглед дека тужбата била поднесена по истекот на општиот рок за застареност од 5 години предвиден со ЗОО. Врховниот суд сметал дека во конкретниот случај тужбеното барање на тужителот е парично, односно надомест за воспоставена службеност, а со ниту еден друг член од Законот за сопственост и други стварни права не било регулирано во кој рок застарувало ова право, па во ваков случај важеле општите одредби за застареност предвидени во ЗОО.

(Пресуда на Основниот суд Охрид П1-8716/13 од 11.12.2013 година)

(Пресуда на Апелациониот суд Битола ГЖ.бр.2465/14 од 15.10.2014 година)

(Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев2.бр.122/2015 од 09.03.2016 година)

Судски соработник,
М-р Иван Колевски

§

31. Кај договорот за асигнација, рокот за застареност од една година пропишан со член 1063 став 1 од ЗОО е независен од рокот за застареност определен за основниот однос помеѓу упатувачот и упатеникот, како и со односот со примачот на упатувањето.

Образложение

Основниот суд во Охрид утврдил дека на ден 05.11.2009 година, бил склучен договор за заем со кој заемодавецот - тужителот му дал на заем на заемопримачот – К. Ф. ДООЕЛ Скопје износ од 2.350.000,00 денари, со рок на враќање 18.01.2013 година. На ден 18.01.2010 година, бил склучен договор за асигнација (упатување) помеѓу тужителот како асигнатор, доверител, тужениот како асигнант, должник, С.Ј. Охрид како асигнант 1, доверител - должник 1, Р. Охрид како асигнант 2, доверител - должник 2 и К. Ф. Скопје како асигнант 3, доверител - должник 3.

На ден 18.01.2010 година, помеѓу истите страни бил склучен и друг договор за асигнација и тоа тужителот како асигнатор, доверител, тужениот како асигнант, должник, С.Ј Охрид како асигнант 1, доверител - должник 1, Р. Охрид како асигнант 2, доверител - должник 2 и К. Ф. Скопје како асигнант 3, доверител - должник 3.

Вкупниот долг по двата договори на тужениот спрема тужителот изнесувал 768.0000,00 денари. Во двата договори не бил наведен рок на исполнување на обврската.

Со оглед дека во договорите за асигнација било наведено дека со плаќањето на долгот на тужениот во корист на тужителот се регулирале должничко - доверителските односи, но во тие договори не бил наведен рокот за исполнување на обврските, првостепениот суд сметал дека рокот за застареност на правото на тужителот да бара исполнување на своето побарување од тужениот почнувал да тече од 18.01.2013 година, односно од денот до кога К. Ф. ДООЕЛ Скопје бил должен на тужителот да му го врати заемот. Бидејќи предметната тужба била поднесена на ден 14.01.2014 година, првостепениот суд ценел дека рокот за застареност од една година предвиден со член 1063 од ЗОО не бил изминат, поради и што го усвоил тужбеното барање на тужителот.

Второстепениот суд сметал дека посебниот рок на застареност пропишан со одредбата од ст.1 на одредбата од чл.1063 од ЗОО е целосно независен од рокот за застареност од основниот однос меѓу упатувачот (асигнантот) и упатеникот (асигнантот), како и со односот со примачот на упатувањето (асигнаторот). Имено, предметното побарување на тужителот спрема тужениот произлегува од договорите за асигнација, а не од некои други договори и односи. Со оглед дека во предметните договори за асигнација не бил определен рок за исполнување на обврските, рокот за застареност од 1 година, пропишан

со одредбата од чл.1063 ст.1 од ЗОО, почнал да тече кога упатеникот - тужениот го прифатил упатувањето, а тоа во конкретниот случај бил денот кога се потпишани односно склучени тие договори - 18.01.2010 година. Апелациониот суд во Битола сметал дека побарувањето на тужителот е застарено бидејќи од денот 18.01.2010 година, кога тужителот како примач на упатувањето - асигнатор можел да бара исполнување од тужениот како упатеник, па до денот на поднесување на тужбата 14.01.2014 година, било поминато времето од 1 година во кое тужителот можел да бара исполнување на обврската, поради и што првостепената пресуда ја преиначил на начин што тужбеното барање на тужителот го одбил како неосновано.

Врховниот суд на РМ прифатил дека рокот за застареност пропишан со одредбата од член 1063 став 1 од ЗОО е независен од рокот за застареност определен за основниот однос помеѓу упатувачот и упатеникот, како и со односот со примачот на упатувањето. Во оваа смисла, предметното побарување на тужителот спрема тужениот произлегува од договорите за асигнација, а не од некои други договорни односи. Со оглед дека во договорите за асигнација не бил определен рок за исполнување на обврските, во конкретниот случај требало да се примени рокот за застареност од 1 (една) година, која започнал да тече кога упатеникот – тужениот го прифатил упатувањето – во конкретниот случај 18.01.2010 година, односно денот кога се склучени договорите за асигнација. Бидејќи до денот на поднесувањето на предметната тужба – 14.01.2014 година бил поминат период од една година во кој тужителот можел да бара исполнување, тужбеното барање на тужителот било застарено, поради и што изјавената ревизија била одбиена како неоснована.

(Пресуда на Апелациониот суд Битола ТСЖ.бр.544/14 од 15.07.2014)

(Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.395/2014 од 28.01.2016 година)

Судски соработник,
М-р Иван Колевски

§

32. Во ситуација кога правото на пензија престанало согласно конечно решение на управен орган, а примателот на таквата пензија за тоа не го известил Фондот за пензиско и инвалидско осигурување, иако за тоа знаел и бил должен да знае и имал законска обврска за известување, Фондот има право да бара надомест на износите исплатени после престанокот на правото на пензија од тоа лице согласно со одредбите на Законот за облигациони односи за стекнување без основ.

Образложение

Основниот суд во Струга утврдил дека на тужителот со решение од 11.02.2009 година му било утврдено постоење на професионална неспособност за работа сметано од 10.10.2008 година, при што било наведено дека за правото и висината на инвалидската пензија ќе се одлучи со посебно решение. Со решение од 10.03.2009 година ан тужениот му било признаено право на инвалидска пензија во месечен износ од 8.904,00 денари сметано од 10.10.2008 година. На 14.12.2010 година, тужителот донел решение со кое било утврдено дека на тужениот му престанува правото на временска инвалидска пензија признато со решението од 10.03.2009 година. Ова решение било донесено врз основа на наод на Комисијата за задолжителен контролен преглед, при што било утврдено дека кај тужениот повеќе не постои загубена работна способност. Против наведеното решение, тужениот вложил жалба до комисијата на Владата на РМ, при што со решение од 11.04.2011 година, жалбата на тужениот била одбиена како неоснована. Со писмено известие за сторена штета со пресметка за исплата од 13.03.2014 година, тужителот се обратил до Одделението за правно работење, известувајќи го дека била извршена претплата по основ на инвалидска пензија така што за периодот од 11.04.2011 година до 31.01.2014 година, на тужениот незаконски му бил исплатен износ од 367.830,00 денари. Врз основа на наод и мислење, судовите утврдиле дека тужителот на тужениот му исплатил вкупен износ од 367.830,00 денари.

Врз основа на вака утврдени факти, првостепениот суд го усвоил тужбеното барање на тужителот и го задолжил тужениот да исплати износ од 367.830,00 денари со соодветна законска казнена камата, од причина што иако на тужениот му престанало правото на инвалидска пензија со решение од 14.12.2010 година, а продолжил да ги прима исплатените средства на кои немал право, исполнети биле условите да се смета дека настанал облигационен однос – стекнување без основ.

Второстепениот суд, одлучувајќи по жалбата заклучил дека првостепениот суд погрешно го применил материјалното право и ја преиначил пресудата на начин што го одбил тужбеното барање како неосновано. Последното од причина што тужителот продолжил да врши исплата, иако знаел дека на тужениот му престанало правото на времена инвалидска пензија со конечно решение, па во конкретниот случај наоѓал примена член 200 од Законот за облигациони односи.

Постапувајќи по изјавена ревизија, Врховниот суд на РМ застанал на стојалиште дека при утврдени факти дека тужениот продолжил да ги прима износите за инвалидска пензија, иако знаел дека основот од кое произлегувало тоа право отпаднал, правилен бил заклучокот на првостепениот суд дека во конкретниот случај биле исполнети условите за настанување облигационо правен основ – стекнување без основ, па ја преиначил второстепената пресуда на начин што ја потврдил пресудата на првостепениот суд. Во поткрепа на својата одлука, Врховниот суд се

повикал на член 190 од Законот за пензиско и инвалидско осигурување, каде било предвидено дека враќањето на неправилно и незаконски исплати на пензии се вршело согласно со одредбите на Законот за облигационите односи. Па во ситуација кога тужениот имал обврска да го извести тужителот за секоја промена која била од влијание за губење, односно користење на правото, а знаел и бил должен да знае за тие промени, а по истата не постапил, тужителот имал право да бара враќање на таквиот износ согласно правилата за стекнување без основ уредени со Законот за облигационите односи.

(Пресуда на Апелациониот суд во Битола ГЖ.бр.597/15 од 10.03.2015 година)

(Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев2.бр.408/2015 од 08.11.2016 година)

Судски соработник,
М-р Иван Колевски

§

33. Договорот склучен во време на организирање локални избори во периодот од донесување на одлука за распишување на избори, па до завршување на постапката зарот избор на градоначалник и членови на советот, односно до конституирањето на советот на општините, е ништовен и не произведува правно дејство бидејќи постои законска пречка да се преземаат активности кои се однесуваат и се поврзани со постапки за закуп на земјиште во државна сопственост.

Образложение

Со пресуда на Основниот суд во Охрид ТС1-25/13 од 06.12.2013 година усвоено е тужбеното барање на тужителот Општина Охрид, така што се утврдува ништовност на Договорот за закуп на паркинг простор склучен помеѓу тужителот како закуподавец и тужениот како закупец и истиот не произведува правно дејство.

Одбиено е тужбеното барање на тужителот Општина Охрид со кое бараше да се задолжи тужениот да му исплати на име надомест на штета износ од 1.893.204,00 денари и одбиено е и алтернативното тужбено барање на тужителот со кое бараше да се задолжи тужениот да му исплати на име стекнување без основ износ од 1.893.204,00 денари, со законска казнена камата во висина на референтната стапка на НБ на РМ што за секое полугодие важела на последниот ден од полугодие што му претходело на тековното полугодие зголемена за 10 процентни поени сметано од поднесувањето на тужбата до исплатата.

Одбиено е противтужбеното барање на противтужителот со кое бараше да се задолжи противтужената Општина Охрид да го исполни Договорот за закуп на паркинг простор склучен помеѓу првотужениот како закуподавец и противтужителот како закупопримач заведен под број 08-977/1 од 01.03.2013 година и да се утврдело дека овој договор произведува правно дејство со 15.04.2018 година.

Одбиено е противтужбеното барање на противтужителот со кое бараше да се задолжи противтужената Општина Охрид да му исплати на име надомест на штета во вид на изгубена добивка износ од 349.688.475,00 денари, со законска казнена камата во висина на референтната стапка на НБ на РМ што за секое полугодие важела на последниот ден од полугодие то што му претходело на тековното полугодие зголемена за 10 процентни поени сметано од денот на пресудувањето до исплатата.

Апелациониот суд во Битола со пресуда ТСЖ-96/14 од 03.04.2014 година жалбите на странките ги одби како неосновани, а пресудата на Основниот суд во Охрид ТС1-25/13 од 06.12.2013 година ја потврди.

Второстепениот суд имајќи во предвид дека неспорно е утврдено дека постапката за спроведување за доделување на Договорот за паркинг простор била водена во време кога било во тек организирање на локалните избори, како и тоа дека Државната комисија за спречување на корупцијата побарала од Комисијата за спроведување на постапката, да ја запре таа постапка, но и покрај тоа таа постапка се спровела и бил склучен договорот на 01.03.2013 година, утврдил дека овој договор е во спротивност со чл.95 од ЗОО, в.в. со чл.11 ст.3 од Законот за спречување на корупцијата. Ова со оглед на фактот да од преписките помеѓу Комисијата надлежна за спроведување на постапката за доделување на Договор за закуп и Државната комисија за спречување на корупцијата, неспорно се утврдило дека, комисијата укажала дека согласно режимот утврден со Законот за спречување на корупцијата во периодот од донесување на одлука за распишување на избори, па до завршување на изборите за избор на градоначалник и членови на советот, односно до конституирањето на советот на општините, постои законска пречка да се преземаат активности кои се однесуваат и се поврзани со постапки за закуп на земјиште во државна сопственост, дека во случајот станува збор за постапка за располагање со недвижности во сопственост на државата и дека не може да се продолжи со предметната постапка, односно сите преземени дејствија и активности по истата, треба да се запрат. Согласно погоре споменатите одредби, Државната комисија за спречување на корупцијата е таа која се грижи за спроведување на Законот за спречување на корупцијата. При ваква состојба на работите и второстепениот суд утврдил дека предметниот договор е ништовен и не произведува правно дејство.

Исто така, второстепениот суд оценил дека првостепениот суд правилно одлучил кога го одбил и противтужбеното барање на тужениот како тужител, да се исполни Договорот за закуп бидејќи истиот е ништовен, па со оглед на тоа ниту може да се бара негово исполнување.

Од овие причини, правилно е одбиено и барањето да се задолжи тужената Општина Охрид да му исплати надомест на штета за изгубена добивка износ од 349.688.475,00 денари, бидејќи согласно чл.96 од ЗОО тужениот во конкретниот случај бил несовесен, бидејќи знаел и бил запознат дека има законска пречка за склучувањето на Договорот за закуп. Ваквиот факт е неспорно утврден бидејќи за истото бил известен од Комисијата за спроведување на постапката кое што се потврдува и од записникот за јавното отворање на понудите од 15.02.2013 година, каде јасно во забелешката е наведено дека, закупнината постигната на јавното наддавање и склучувањето на Договорот за закуп се одлага до завршувањето на локалните избори, но и покрај тоа, тужениот се согласил и го склучил Договорот за закуп од што произлегува дека истиот е несовесен и затоа нема право да бара надомест на штета. Од погоре изнесените причини, второстепениот суд ценел дека неосновани се жалбените наводи на тужениот дека во ситуација кога е утврдено дека договорот е ништовен, требало со примена на чл.95 ст.2 од ЗОО, противтужената општина да си ги поднесе соодветните последици од таа ништовност.

Правен заклучок прифатен и од Врховниот суд на Република Македонија.

(Пресуда на Апелациониот суд во Битола ТСЖ-96/14 Од 03.04.2014 година)

(Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев1.бр.298/2014 од 23.09.2015 година)

Судски советник,
Ањеза Ивановска

§

34. Кога договорот за купопродажба на иден предмет - стан во градба во целост е реализиран и исполнет, на начин што купувачот во целост ја исплатил купопродажната цена и станот го примил во владение, истиот може да се конвалидира во смисла на одредбата од чл.65 од ЗОО. Ваквиот договор е полноважен со оглед дека продажбата може да се однесува и на идни предмети-згради кои треба да се изградат или веќе се во градба, но не се довршени, во смисла на одредбата од чл.446 став 3 од ЗОО.

Образложение

Со пресуда на Основниот суд Охрид на тужителите им се утврдува право на сопственост на недвижен имот – станови и се задолжуваат тужените да им го признаат тоа право на тужителите, се задолжува првотужениот да трпи упис на промената на правото на сопственост на

становите од негово име на име на тужителите, а пресудата да биде правен основ за запишување на тоа право во јавните книги.

Утврдено е дека сите тужители како купувачи со првотужениот како продавач склучиле договори или преддоговори за продажба. Предмет на продажбата бил недвижниот имот - станови, во изградба. Тужителите во целост ја исплатиле купопродажната цена. Врз основа на решение на Градоначалникот на Општина Охрид, за утврдување на правен статус на бесправен објект од 02.09.2011 година, првотужениот во текот на јули 2012 година, бил запишан како сопственик на зградата во која се наоѓале предметните станови.

И покрај тоа што тужителите на првотужениот му ја платиле цената, а првотужениот предметните станови им ги предал во владение на тужителите, сепак првотужениот се уште во јавните книги бил запишан како сопственик на предметните станови.

На вака утврдената фактичка состојба, првостепениот суд ги применил одредбите од чл.112, чл.144 од ЗСДСП и чл.65 и чл.446 ст.3 од ЗОО и одлучил дека тужбеното барање на тужителите е основано. Првостепениот суд прифатил дека во конкретниот случај биле исполнети законските услови од одредбата од чл.65 од ЗОО за конвалидација односно полноважност на склучените договори за продажба помеѓу тужителите и првотужениот бидејќи договорните страни во целост или во поголем дел ги извршиле обврските што настанувале од тие договори. Тужителите врз основа на правно дело, а согласно чл.112 и чл.144 од ЗСДСП имале право да им се утврди дека се стекнале со право на сопственост.

Првостепениот суд при одлучувањето имал во предвид дека при склучувањето на договорите за продажба, предметните станови биле во изградба, но согласно одредбата од чл.446 ст.3 од ЗОО - продажбата можела да се однесува и на иден предмет.

Апелациониот суд Битола прифатил дека првостепениот суд правилно ги применил одредбите од чл.65 од ЗОО и чл.112 и чл.144 од ЗСДСП. Тужителите имале поставено декларативно (утврдително) тужбено барање односно со предметната тужба барале да им се утврди дека врз основа на правни дела - преддоговори, договори склучени со првотужениот тие се стекнале со право на сопственост, а потоа таа пресуда согласно чл.174 од Законот за катастар на недвижности да биде правен основ за запишување на правото на сопственост во катастарот на недвижности. Според второстепениот суд, првостепениот суд правилно и согласно одредбата од чл.65 од ЗОО (кога е извршен договорот на кој му недостига форма) најпрво утврдувал дали преддоговорите, договорите склучени со првотужениот биле исполнети и реализирани за да можат истите да се сметаат за полноважни односно да се конвалидираат. Од изведените докази, правилно првостепениот суд утврдил дека биле исполнети законските услови од одредбата од чл.65 од ЗОО за конвалидација односно полноважност на склучените договори за продажба помеѓу тужителите и првотужениот бидејќи договорните страни во целост или во поголем дел ги извршиле

обврските што настанувале од тие договори. Со оглед дека во постапката се утврдила полноважност на склучените правни дела, како и согласно чл.112 и чл.144 од ЗСДСП, првостепениот суд правилно со побиваната пресуда одлучил дека тужителите имаат право да им се утврди дека се стекнале со право на сопственост на предметниот недвижен имот.

Врховниот суд се согласил со ваквиот заклучок на пониските судови, поради и што ја одбил изјавената ревизија на второтужениот. Ревизиските наводи дека недозволена е продажба на станови кои шти се во градба и дека не може да се примени одредбата од чл.446 ст. 3 од Законот за облигационите односи, Врховниот суд на Република Македонија не ги прифатил, бидејќи согласно оваа законска одредба продажбата може да се однесува и на иден предмет, со оглед да оваа законска одредба меѓу другото се однесува и за идни предмети-згради кои треба да се изградат или веќе се во градба, но не се довршени.

(Пресуда на Основниот суд Охрид П1-8810/13 од 30.04.2014 година)

(Пресуда на Апелациониот суд Битола ГЖ-2028/14 од 06.10.2014 година)

(Пресуда на Врховниот суд на РМ Рев2 бр.154/2015)

Судски соработник,
Александра Ристевска

§

35. Одредбите на договорите се применуваат онака како што гласат. При толкувањето на спорните одредби на договорот, предмет на толкување се изјавите на волјите на договорните страни, а не волјата што стои зад таквата изјава. Настанатиот режим на сосопственост врз недвижен имот може да се раскине и да престане во постапка за делба на заеднички предмет или имот, при што тоа што сосопствениците користеле посебни делови од објектот би можело да има свое влијание во постапката за делба на заедничкиот имот, согласно чл.222 од ЗВП.

Образложение

Со поднесена тужба тужителот барал да се утврди дека имал стекнато право на сопственост на земјиште на КП бр.хххх со површина од 70 м2 и објект на истата катастарска парцела,зграда 1 влез 1,сутерен,намена 570 со површина од 78 м2 по означен имотен лист,барајќи запишување на таквото право во јавните книги на име на тужителот,како и да се брише запишаното право на сопственост на тужените врз земјиште на КП бр.хххх со површина од 70 м2 и објект на

истата катастарска парцела,зграда 1 влез 1,сутерен,намена 570 со површина од 78 м2.

Исто така барал да се изврши бришење на запишаното право на сопственост на тужителот на зградите во големини и површини,според означениот имотен лист за КО О.....

Барал да се задолжат тужените да трпат запишување на утврдените права на тужителот во јавните книги на име од тужителот,а во спротивно пресудата да преставува основ за запишување на истите права.

Првостепениот суд го усвоил тужбеното барање онака како било поставено со тужбата сметајќи дека во катастарот погрешно било запишувањето на правото на сопственост на идеални делови,иако секоја од странките била сопственик на реален дел од недвижноста и го имал владението на реален дел кој му припаѓал.

Апелациониот суд во Битола,после одржана расправа пред второстепен суд,ја уважил жалбата на тужените и првостепената пресуда ја преиначил,на начин што го одбил тужбеното барање на тужителот.

Како причина за ваквото одлучување е содржината на правниот основ за запишување на правата-договорот за купопродажба по кој стекнал права тужителот,а во кој на јасен и недвосмислен начин се утврдува дека тужителот купил идеален дел во големина од една идеална половина од идеалниот дел од објектот сопственост на продавачот.

Овој суд,спротивно на прифатеното од првостепениот суд, не ги прифатил наводите на тужителот дека купил реален,а не идеален дел,дека тоа произлегувало и од претходна спогодба и решение донесено во управна постапка на поранешните стекнувачи-градители на објектите,и дека така било внесено во договорот само како резултат на тоа што во тој период постоел катастар на земјиште,а не катастар на недвижности.

Според овој суд самата формулација на предметот на договорот за купопродажба,јасно упатува на тоа дека не е купен реален дел(со внесени мери,граници и големини) туку идеален дел(една идеална половина) од идеалниот дел на продавачот.

Согласно чл.91 ст.1 од ЗОО одредбите на договорот се применуваат онака како гласат.

При толкување на спорни одредби на договорот предмет на толкување може да биде содржината на договорот,односно изјавите на волја на страните на договорот,а не и волјата што стои зад таквата изјава.

Самата содржина на договорот со ништо не укажува дека тужителот купил реален туку дека купил идеален дел,така што тужителот како купувач и тужениот кој својот идеален дел го стекнал со договор за подарок,станале носители на право на сопственост на иста

недвижност, со што настанал режим на сосопственост, согласно чл.31 ст.1 од Законот за сопственост и други стварни права.

Таквата заедница согласно чл.50 ст1,2 и 9 од цитираниот закон можат да ја раскинат со делба која би можело да биде спогодбена или со судска делба според правилата на вонпарничната постапка .

Фактот што тужителот и тужените користеле посебни делови од објектот не значи дека била извршена физичка делба или дека стекнале реални делови од тој имот, но само конкретизација на користењето на недвижностите, што би можело да има свое влијание во постапката за делба на заедничкиот предмет или имот, каде што судот согласно чл.222 од ЗВП, води сметка за посебните оправдани потреби и причини кој дел од заедничкиот имот кому од сосопствениците да му припадне.

Во состојба кога запишаните права и големини на странките се во согласност со правните основи по кои е извршено запишувањето, а тужителот не успеал да докаже постоење на поинакви по содржина или големина права, од оние кои се запишани во јавните книги на недвижности, Апелациониот суд ја преиначил првостепената пресуда и го одбил тужбеното барање на тужителот како неосновано, согласно чл.361 ст.1.т.1 од ЗПП.

Ваквиот став на второстепениот суд бил прифатен ид од страна на Врховниот суд на Република Македонија.

(Апелационен суд Битола Гж.бр.2694/14)

(Врховен суд на РМ Рев.2 бр.266/15)

**Судија,
Јоска Матески**

§

36. При состојба кога не постои валиден основ, односно акт или решение за прогласување на јавен интерес и одземање на земјиште од физичко лице во корист на државата и при состојба кога не е исплатен надоместок, околноста што земјиштето било опфатено со генералниот урбанистички план не претставува основ физичкото лице да ја изгуби сопственоста врз предметното земјиште, бидејќи овој акт на Општината претставува само планирање на просторот по кој основ не може да се загубат сопственичките права на земјиштето.

Образложение

Основниот суд во Струга, го усвоил тужбеното барање на тужителот и утврдил дека тужителот е сопственик по основ на правно дело - договор за доживотна издршка склучен со неговиот правен претходник на недвижен имот и ја задолжил тужената Република Македонија да му го признае ваквото право на тужителот и да трпи упис

на правото на сопственост на име на тужителот во јавните книги во Агенцијата за катастар на недвижности. Судот утврдил дека со договор за доживотна издршка, покојниот татко на тужителот му го оставил во сопственост и владение недвижниот имот.

Во текот на 1974 година, целата парцела во површина од 5.612м² била евидентирана на сега тужителот.

Со решение од 16.03.1987 година, донесено од Комитетот за урбанизам и комунални работи- Отсек за имотно правни работи Струга, оваа парцела била експроприрана во корист на Општина Струга заради реализација на урбанистички план, меѓутоа ова решение никогаш не било спроведено, бидејќи по правни лекови било укинато, после што последно во таа постапка било донесено решение од 17.07.1998 година, со кое претходно донесеното решение било поништено и ова решение е конечно.

При состојба кога предметното земјиште не било национализирано, нити пак било експроприрано со правосилен акт, тужителот во ниеден момент не ја изгубил сопственоста врз предметната катастарска парцела, бидејќи донесувањето на генералниот урбанистички план не претставува основ тужителот да ја изгуби сопственоста врз предметната парцела, бидејќи овој акт на Општината претставува само планирање на просторот и по тој основ не може да се загубат сопственичките права на земјиштето, туку потребно е претходно да се спроведе постапка за одземање на земјиштето и за исплата на надоместок. Според тоа, запишувањето на сопственоста на земјиштето на Република Македонија е извршено без правен основ.

(Основен суд Струга, П1-93/14)

(Апелационен суд Битола ГЖ-1609/15)

(Врховен суд на Република Македонија Рев2.бр.160/2016)

Судски соработник,
Биљана Мамузиќ

§

37. Нема основ да се утврди совесно владение на тужителот врз парцелата за која истиот знаел дека предокот на тужениот ја купил, а подоцна со оставинско решение истата ја наследил тужениот и на негово име се води во катастарската евиденција.

Образложение

Во спорот за утврдување на право на сопственост недвижен имот по основ на одржувачка, првостепениот суд го усвоил тужбеното барање и утврдил дека тужителите се сосопственици на недвижен имот, па го

задолжил тужениот да им го признае тоа право и да трпи промени во јавните и катастарските книги со упис на сопственоста на име на тужителите. Првостепениот суд утврдил дека сопственоста тужителите ја стекнале по основ на совесно владение согласно Законот за сопственост и други стварни права.

Апелациониот суд во Битола ја уважил жалбата на тужениот, а првостепената пресуда ја преиначил и пресудил на начин што го одбил тужбеното барање како неосновано. Притоа, со примена на одредбата на член 124 став 4 од Законот за сопственост и други стварни права, второстепениот суд утврдил дека тужителите не докажале дека совесно ја владееле парцелата која е предмет на тужбеното барање. На неспорно утврдени факти дека тужителите и нивните правни претходници ја користеле предметната недвижност и на неа чувале овци, меѓутоа за истата со пресуда било утврдено дека претставува сопственост на предок на тужениот од кој по основ на оставина преминала во наследство на тужениот, второстепениот суд утврдил дека тужителот не докажа совесно владение врз предметниот имот.

Врховниот суд на Република Македонија го прифатил правниот заклучок на второстепениот суд дека совесното владение од страна на тужителите не било докажано во текот на постапката.

(Пресуда ГЖ-2691/14 од 17.12.2014 година на Апелационен суд Битола)

(Пресуда Рев2.бр.214/2015 од 14.04.2016 година на Врховен суд на Република Македонија)

Судија,
Татјана Сусулеска

§

38. На градежен објект изграден без одобрение за градење, на туѓо земјиште, кое земјиште е вон градежен реон, а градбата на објектот не е дополнително потврдена со одобрение од надлежен орган, градителот со самата градба не стекнува право на сопственост.

Образложение

Во спорот за утврдување право на сопственост на нелегално изграден објект, првостепениот суд го одбил тужбеното барање како неосновано и утврдил дека фактичката состојба со градбата на објектот не дава основ за примена на член 23 од Законот за бесправно изградени објекти, нивна легализација и вклопување во урбанистичките планови на подрачјето на кое објектите се изградени. Истото од причина што земјиштето на кое бил изграден нелегалниот објект е вон градежен реон.

Второстепениот суд утврдувајќи дека погрешно е применето материјалното право од страна на првостепениот суд, ја преиначил првостепената пресуда и утврдил дека тужителот е сопственик на објект – куќа со конкретни мери и граници и ги задолжил тужените Република Македонија и физички лица, да му го признаат таквото право на тужителот. Својата одлука второстепениот суд ја засновал на одредбите од член 112, 114 и 121 од Законот за сопственост и други стварни права.

Врховниот суд на Република Македонија оценил дека е погрешен заклучокот на второстепениот суд дека во конкретниот случај се исполнети условите од член 121 од Законот за сопственост и други стварни права за стекнување на сопственост по основ на градба. Истото од причина што, објектот кој е предмет на спорот бил изграден од тужителот на туѓо земјиште, вон градежен реон и во текот на постапката не е доставен доказ дека таквата градба е потврдена со одобрение од надлежен орган. Според тоа, по наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, правилен е заклучокот на првостепениот суд дека не се исполнети законските претпоставки од цитираната одредба на Законот за сопственост и други стварни права, а тужбеното барање е неосновано. За основаноста на тужбеното барање не е од значење фактот дека тужителот поднел барање за легализација на дел од предметниот имот, од причини што предметното барање на тужителот е спротивно на одредбата од член 23 од Законот за бесправно изградени објекти, нивна легализација и вклопување во урбанистичките планови во подрачјето каде што се изградени.

(Пресуда на Апелациониот суд Битола ГЖ-385/15 од 15.04.2015 година)

(Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев2.бр.432/2015 од 08.04.2015 година)

Судија,
Татјана Сусулеска

§

39. Во ситуација кога тужителот во извршна постапка се стекнал со право на сопственост на објекти, но не и на земјиштето на кое се наоѓаат, истиот нема право да бара да му се утврди право на сопственост или право на користење на земјиштето кое не било купено од негова страна, доколку во моментот на купувањето постоело стварно право кое правно ги разделувало спорното земјиште и објектите.

Образложение

Основниот суд во Охрид утврдил дека тужителот во извршна постапка се стекнал со сопственост на недвижност – згради и делови од згради на предметна парцела. За ваквата продажба бил донесе заклучок

од извршителот, каде било наведено дека претставува правен основ за стекнување на сопственост, тужителот ја уплатил цената за недвижноста и бил донесен заклучок со кој му било предадено владението на предметните недвижности. На тој начин тужителот ги купил само објектите, но не и земјиштето на кои истите се наоѓале. На ваквото земјиште во моментот на продажбата сопственик бил првотужениот, право на користење имал третотужениот, а второтужениот бил носител на заложно право.

Врз основа на вака утврдена фактичка состојба, Основниот и Апелациониот суд го одбиле тужбеното барање на тужителот да му се утврди право на сопственост или право на користење на земјиштето на кое се наоѓале објектите, од причина што во извршната постапка тужителот ги купил само објектите, но не и земјиштето на кое истите се наоѓале.

И Врховниот суд се согласил со ваквиот заклучок на пониските судови, поради и што ја одбил изјавената ревизија на тужителот. Врховниот суд сметал дека со оглед на постоењето на стварни права кои правно го разделувале спорното земјиште и објектите во моментот на продажбата, тужителот немал право да бара да му се утврди право на сопственост, односно право на користење и на земјиштето кое не било купено од негова страна, односно кое не било предмет на продажба во извршната постапка. При донесувањето на вакавата одлука, се имал во предвид член 10 став 1 од Законот за градежно земјиште кој предвидува дека објектите изградени на површината на градежното земјиште, над или под површината, со намера трајно да останат, се дел од тоа градежно земјиште се додека од него не се одделат, освен ако правно ги разделува од тоа земјиште стварно право или друго право кое носителот на тоа право кое носителот на тоа право го овластува на туѓо земјиште да има има во своја сопственост или ако врз основа на концесија или јавно приватно партнерство носителот на тоа право го овластува на него да име објект во своја сопственост.

(Пресуда на Апелациониот суд во Битола ТСЖ.бр.70/15 од 17.02.2015 година)

(Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев1.бр.160/2015 од 31.03.2016 година)

Судски соработник,
М-р Иван Колевски

§

40. Наследникот кој пред суд во соодветна постапка не бил прогласен за наследник на правото на денационализација, нема основ да побарува од другите наследници да му го пренесат тоа право кое тие го наследиле и истото го оствариле во постапка за денационализација, како индивидуално право. Наследниците со

оставинското решение не се стекнале со сопственост, туку се стекнале со правото на денационализација.

Образложение

Основниот суд во Битола утврдил дека тужените се правни следбеници на денес покојниот Н.Н. Со решение на Основниот суд во Битола за законски наследници врз оставината на покојниот Н.Н. кој починал на 30.09.1983 година прогласени се сега тужените. Со решение на Министерот за финансии преку Комисијата за одлучување по барањата за денационализација барањето за денационализација поднесено од тужените делумно е уважено, при што вратен е во сопственост недвижниот имот опишан во тоа решение на секого по една идеална четвртина, а за останатото земјиште кое не можело да биде вратено даден им е надомест во пари.

Тужителката со оставинското решение не е прогласена за наследник на покојниот и истата не била во можност поради тоа и да поднесе барање за денационализација заедно со останатите тужени. Поради тоа, сега со тужбата побара да се утврди дека и таа по основ на наследство е сопственик на погоре наведениот недвижен имот опишан во изреката на пресудата на една идеална петтина.

Врз основа на вака утврдената фактичка состојба, првостепениот суд го одбил како неосновано тужбеното барање на тужителката и согласно чл. 63 од Законот за денационализација, утврдил дека постои застареност на побарувањето со оглед да тужбата е поднесена на ден 29.12.2010 година. Првостепениот суд утврдил дека тужбеното барање е за сопственост по основ на денационализација и Законот за денационализација е *lex specialis*, а Законот за наследување нема примена во конкретниот случај.

Второстепениот, суд одлучувајќи по жалбата на тужителката, ја преиначил првостепената пресуда на начин што го усвоил тужбеното барање на тужителката, прифаќајќи дека во конкретниот случај применливи се одредбите од Законот за наследување и Законот за сопственост и други стварни права и дека тужителката не е заинтересирано лице во смисла на одредбите од Законот за денационализација, туку е законски наследник на покојниот, па согласно Законот за наследување, има право на сопственост на една идеална петтина од имотот кој тужените го добиле согласно решението за денационализација.

Врховниот суд на Република Македонија, најде дека второстепениот суд погрешно го применил материјалното право, бидејќи во конкретниот случај предметното побарување е за право кое произлегло по решение за денационализација, согласно одредбите од Законот за денационализација и во случајов применлив е тој закон. Тужителката своето право по законот за денационализација не го искористила. Пред суд во соодветна постапка не била прогласена за

наследник на правото на денационализација. Тужените со оставинско решение наследиле право на денационализација и тоа право индивидуално го оствариле во постапката за денационализација, односно истите со оставинско решение не се стекнале со сопственост, туку се стекнале со право на денационализација. Со оглед дека тужителката не била пријавена во оставинската постапка и не остварила такво право, нема основ да побарува од тужените, како индивидуално остварено право да и се пренесе тоа право.

(Пресуда на Апелационен суд Битола Гж1412/14 од 21.10.2014 година)

(Пресуда на Врховен суд на РМ Рев2 бр. 119/2015 од 30.03.2016 година)

Виш судски соработник,
Јасмина Лозановска

§

41. Кога во постапката за денационализација со решение на Комисијата за одлучување по барања за денационализација е вратен недвижниот имот и кога решението за денационализација не може да се спроведе во катастарската евиденција, тужителите како наследници на правото на денационализација имаат право согласно член 9 од Законот за денационализација, на надомест во пари за недвижноста запишана-како нива во имотниот лист. Надоместокот согласно член 31 од Законот за денационализација, се определува според состојбата на имотот во моментот на одземањето во висина предвидена за земјоделско земјиште по Уредбата за начинот и постапката за утврдување на вредноста на имотот што е предмет на денационализација, иако во Генералниот урбанистички план е опфатено како градежно неизградено земјиште, а Детален урбанистички план не е изработен.

Образложение

Со решение на Комисијата за одлучување по барањето за денационализација на подрачјето на Општина Битола и Демир Хисар на тужителите како наследници на правото на денационализација им е вратен во сопственост во дел од по една идеална половина 1/2 одземениот недвижен имот на поранешниот сопственик. При обидот да се спроведе решението за денационализација во катастарската евиденција барањето им било одбиено бидејќи во постапка за денационализација им било предадено на други физички лица кои го запишале правото на сопственост во јавните книги и не можело да се изврши предавање на недвижноста во владение на тужителите. Од тие причини од страна на тужителите била поднесена тужба за исплата на

надомест на штета за недвижноста што им била вратена со решението за денационализација, согласно чл.9 од Законот за денационализација по кој во случај кога недвижноста не може да се врати во сопственост се дава надоместок во пари за имот кој до денот на влегувањето во сила на Законот за денационализација правото на

сопственост го стекнало друго физичко или правно лице.

Со тужбата тужителите врз основа на наодот на вештото лице побарале да им се исплати паричен надоместок пресметан на пазарната вредност на градежно неизградено земјиште со намена по Генералниот урбанистички план за сервиси и мало стопанство. Првостепенит суд со првостепената пресуда им го усвоил тужбеното барање на тужителите во целост како надомест на штета за имотот што не им е предаден во владение по решението за денационализација.

Апелациониот суд Битола жалбата ја уважил и првостепената пресуда ја преиначил и пресуди на начин што делумно го усвоил тужбеното барање на тужителите на име надомест на штета во износ кој одговарал на земјиште кое во решението за денационализација и имотниот лист било запишано како нива односно како земјоделско земјиште, а за разликата до износот кој одговарал како земјиште во градежен реон го одбил како неосновано. Ова од причини што во времето на надоместувањето на штетата, предметното земјиште не било опфатено со деталниот урбанистички план, односно не е донесен план со кој што е предвидено земјиштето да служи за градба на стопански објекти, па врз основа на тоа да се третира како градежно земјиште.

Врз основа на тоа и одредбите од чл.31 од Законот за денационализација, Врховниот суд на Република Македонија ревизијата изјавена од тужителите против пресудата на Апелациониот суд со која е преиначена првостепената пресуда, ја одбил како неоснована. Врховниот суд го прифати образложението на Апелациониот суд дека предметното земјиште согласно чл.5 од Законот за земјоделско земјиште е земјоделско, бидејќи во имотниот лист е запишано како нива трета класа. Истовремено утврдува дека во пресудата на Апелациониот суд Битола, согласно одредбите од чл.31 од Законот за денационализација правилно го утврди и определи надоместокот според состојбата на имотот во моментот на одземањето, а во висина определена согласно Уредбата за процена на вредноста и утврдување на надоместот за денационализиран имот донесена од Владата на РМ.

(Пресуда на Апелациониот суд Битола ГЖ.бр.2822/13 од 02.12.2013 година)

(Пресуда Рев2 145/14 на Врховниот суд на Република Македонија)

**Судски советник ,
Полимнија Хаџи-Коста Милевска**

2.2. Трговски спорови

1. Содружникот кој истапил од друштвото со ограничена одговорност, нема право да бара надомест за својот удел, се додека тој не ја исполни својата обврска кон друштвото односно не ја надомести штетата која е задолжен да му ја исплати на друштвото.

Образложение

Во спорот со правен основ исплата на содружнички удел и дивиденда, првостепениот суд делумно го уважил тужбеното барање на тужителот и ги задолжил тужените да му платат паричен износ по основ на содружнички влог со законска казнена камата на досудениот износ, како противвредност на непаричниот влог што тужителот го имал вложено во друштвото. Ставот на првостепениот суд е дека со фактот што тужителот бил исклучен од друштвото и му престанал содружничкиот однос, се создале законски претпоставки за примена на одредбата од член 209 став 2 од Законот за трговски друштва, за да му биде надоместен неговиот удел.

Апелациониот суд во Битола со пресуда ја уважил жалбата на тужениот и првостепената пресуда ја преиначил на начин што го одбил тужбеното барање како неосновано. Притоа утврдил дека на правилно утврдена фактичка состојба првостепениот суд погрешно го применил материјалното право. На утврден факт дека тужителот како содружник бил исклучен од друштвото, а со кривична пресуда осуден на казна затвор и задолжен да му исплати на друштвото надомест на штета, настанале законски претпоставки за примена на член 209 став 3 од Законот за трговски друштва според кој, ако исклучениот содружник бил должен да исполни некоја друга обврска спрема друштвото, друштвото нема обврска во согласност со ставот 2 од истиот член да му исплати надомест за неговиот удел додека тој не ја исполни обврската кон друштвото и не му ја надомести штетата.

Врховниот суд на Република Македонија најде дека е правилно стојалиштето на второстепениот суд дека тужбеното барање е неосновано, а од фактите произлегол основ за примена на член 209 став 3 од Законот за трговски друштва.

(Пресуда на Апелациониот суд Битола ГЖ.бр.3887/13 од 05.02.2014 година)

(Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев2.бр.383/2014 од 06.05.2015 година)

**Судија,
Татјана Сусулеска**

§

2. Содружникот може да го пренесе уделот на некој од содружниците, како и на трето лице, но при тоа треба да биде почитувано правото на првенствено купување на сите содружници предвидено во член 198 од Законот за трговските друштва.

Секој содружник во друштво кое има повеќе од двајца содружници на собир на содружници може да биде застапуван од друг содружник или од друго лице само со полномошново писмена форма и заверено кај нотар согласно член 221 од Законот за трговските друштва.

Образложение

Основниот суд во Прилеп утврдил, а Апелациониот суд во Битола прифатил дека во првотуженото правно лице Б.Компани, првотужителот правното лице К.Компани било содружник со влог од 38.634.900,00 денари, второтужителот К.Т. бил содружник со влог од 99.731,00 денари и заеднички застапник на содружници со вкупна вредност на влогови заедно со неговиот износ од 1.470.100,00 денари, а третотужителот Б.К. бил содружник со влог 47.520,00 денари и заеднички застапник на содружници со вкупна вредност на влогови заедно со неговиот влог во износ од 136.500,00 денари.

На 24.07.2012 година бил одржан Собир на содружници на првотужителот, каде била донесена Одлука за престанок на содружничкиот однос кај првотужениот со истапување и повлекување во целост на уделот К.Компани од Б.Компани.

На 17.08.2012 година бил одржан Собир на содружници на Б.Компани, каде помеѓу другото едногласно била донесена одлука за пристапување на нови содружници и тоа Е.М., која ги купила уделите од имателите Љ.И. и Б.Т. и Е.М., која ги купиле уделите од имателите М.Т. и Г.Ѓ., одлука за истапување на содружници и заеднички застапници Б.К., кој бил содружник и заеднички застапник на содружниците со основачки влог, во кој спаѓал и неговиот основачки долг одденари и К.Т., кој бил содружник и заеднички застапник на содружниците со основачки влог од денари, во кој спаѓал и неговиот основачки влог од денари и одлука за промена на лицето овластено за застапување, врз основа на кое му престанало овластувањето на третотужителот Б.К., а за нов управител бил назначен второтужениот К.М. Согласно со вака донесените одлуки за истапување на содружниците и превземање на влог склучени биле повеќе договори заверени кај нотар.

На 18.02.2013 година повторно бил одржан Собир на содружници на Б.Компани, на кој едногласно била донесена одлука за престанок на содружничкиот однос на првотужителот и вредноста на неговиот удел од денари да му биде надоместан на начин што ќе му биде отстапен и

пренесен во сопственост недвижен имот – деловен простор. Врз основа на ваквата одлука бил склучен договор кој бил солемнизиран на нотар.

Од погоре наведеното, првостепениот и второстепениот суд заклучиле дека договорите за преотстапување и превземање на влог заверени кај нотар и договорот за надомест и пренос на недвижен имот солемнизиран кај нотар, се ништовни и не произведуваат правно дејство. Последното од причина што за да може уделот да биде пренесен на некој од содружниците или на трето лице, треба да биде почитувано правилото на првенствено купување на сите содружници, на начин што сите содружници во рок од 30 дена треба да се произнесат во врска со намерата за пренос на уделот. Во конкретниот случај, се утврдило дека пред да бидат склучени договорите за преотстапување, содружниците не ја пријавиле намерата за пренос на удели, за да можат другите содружници на друштвото да се произнесат во врска со таквата намера за пренос, односно не било испочитувано правилото за првенствено купување на другите содружници. Дополнително, било утврдено и дека договорот за надомест и пренос на недвижен имот бил ништовен, бидејќи одлуката за склучување на таквиот договор била донесена и со гласовите на второтужениот, кој гласал и како заеднички застапник на другите содружници - иматели на удели, вкупно 243, а немал уредно полномошно од сите овие содружници. Имајќи предвид дека ако друштвото има повеќе од два содружници, содружникот мора да биде застапуван од друг содружник или друго лице на собир на содружници со полномошно издадено во писмена форма и заверено кај нотар, а второтужениот немал вакви полномошна при гласањето во име на другите содружници за одлуката за пренос на недвижен имот, се заклучило дека договорот склучен врз основа на ваквата одлука е ништовен.

Со погоре наведените заклучоци во целост се согласил и Врховниот суд на Република Македонија.

(Пресуда на Основниот суд Прилеп ТС1.бр.18/13 од 11.07.2014 година)

(Пресуда на Апелациониот суд Битола ТСЖ.бр.712/14 од 16.01.2015 година)

(Пресуда на Врховниот суд Рев1.бр.159/2015 од 02.11.2016 година)

Судски соработник,
М-р Иван Колевски

§

3. Членовите на органите овластени за управување и надзор на трговското друштво се одговорни за штетата која им ја причиниле на доверителите бидејќи не постапиле согласно нивните обврски предвидени во одредбата од чл.354 ст.2 од Законот за трговските друштва, затоа што иако бил исполнет општиот услов за отворање на стечајна постапка поради блокираната жиро сметка повеќе од 45

дена, во законски определениот рок од 21 ден не свикале седница на Собрание на акционери да ги известат акционерите за финансиската состојба на друштвото, и потоа не поднеле предлог за отворање на стечајна постапка, иако знаеле или морале да знаат за презадолженоста на трговското друштво.

Доверителите имаат право на надомест на штетата која ја претрпеле поради ненавремено отворање на стечајната постапка. Во ваков случај, штетата е во износ утврден преку симулација на стечај, а не во висина на побарувањето утврдено во стечајната постапка.

Образложение

Со тужбата на тужителот како доверител, како тужени во постапката биле назначени членовите на Надзорниот и Управниот одбор на поранешниот стечаен должник што било видно и од информацијата на Централниот регистар на РМ.

Неспорно било дека со решение на Основниот суд Битола спрема ГТД Б. Б. била отворена стечајна постапка, а во текот на постапката, на тужителот во својство на доверител му било утврдено побарување спрема должникот во износ од ... денари. Во текот на стечајната постапка биле намирени само разлачните доверители и доверителите со приоритетни побарувања, а останатите стечајни доверители меѓу кои и тужителот воопшто не биле намирени поради немање на имот на стечајниот должник. Со решение од 25.01.2010 година стечајната постапка била заклучена и овој правен субјект бил бришан од Централниот регистар со решение од 31.03.2010 година.

Според вештиот наод и мислење на вештото лице, должничко доверителските односи помеѓу тужителот и стечајниот должник произлегувале од тековната 1999 година, а сметано од 30.03.2007 година заклучно со декември 2007 година сметката на ГТД Б. била блокирана непрекинато над 45 дена. Во период кога била блокирана жиро сметката и намалена ликвидноста, од Управниот одбор биле донесувани одлуки за отуѓување на имот, надоместување на трошоците за патување во Германија и одлука за отуѓување на товарни возила и слично, со кои одлуки биле запознати и членовите на Надзорниот одбор. Во ситуација кога жиро сметката била блокирана 45 дена, во законскиот рок од 21 ден требало да биде свикано Собрание на акционери кое неспорно не било свикано од членовите на Управниот одбор, туку тоа било сторено една година подоцна, односно една година после настапувањето на условот и обврската за поднесување на предлог за стечај.

Критичен ден за отворање на стечајната постапка бил 01.05.2007 година. Доколку над должникот на тој ден би се отворила стечајна постапка, доверителите во стечајната постапка вклучително и тужителот би се намириле со 7,52% од утврдените побарувања.

Врз основа на вака утврдената фактичка состојба, првостепениот суд со примена на одредбата од чл.354 од Законот за трговски друштва, делумно го уважил тужбеното барање на тужителот. Имено, според чл.354 ст.2 од Законот за трговските друштва, ако настапи околност која што со законот е определена како услов за отворање на стечајна постапка, органот на управување, најдоцна во рок од 21 ден од денот на настанувањето на условот за отворање стечајна постапка, свикува собрание на кое што ги известува акционерите за состојбата и за преземените мерки, како и за мерките што треба да бидат преземени и одобрени од акционерите на собранието. Согласно пак ставот 3, по настапувањето неспособност за плаќање на друштвото или негова презадолженост, органот на управување не смее да предлага или да врши исплата, освен плаќања кои што се неопходни за редовно работење на друштвото и кои што се вршат со внимание на совесен и уреден трговец. Според ставот 4, членовите на органот на управување солидарно им одговараат на доверителите и акционерите за предизвиканата штета ако постапиле спротивно на ставовите 1,2 и 3 од овој член.

Согласно пак чл.5 ст.1 од Законот за стечај, стечај или реорганизација над стечајниот должник се спроведува кога стечајниот должник е неспособен за плаќање. Согласно пак ставот 2, ќе се смета дека должникот е неспособен за плаќање ако во период од 45 дена од која било негова сметка, кај кој било кој носител на платниот промет не е исплатен износот што треба да биде исплатен врз основа на важечките основи за плаќање.

Согласно погоре наведените одредби и утврдената фактичка состојба, пониските судови заклучиле дека членовите на Управниот одбор во периодот пред стечајот, не постапиле согласно нивните обврски предвидени во одредбата од чл.354 ст.2 од Законот за трговските друштва затоа што иако бил исполнет општиот услов за отворање на стечајна постапка поради блокираната жиро сметка повеќе од 45 дена, тужените како членови на Управниот одбор во законски определениот рок од 21 ден не свикале седница на Собрание на акционери да ги известат акционерите за финансиската состојба на друштвото, за преземените мерки, односно за мерките кои требало да се преземат и одобрат од акционерите на друштвото. Туку напротив, иако сметката била блокирана повеќе од 45 дена вршеле исплати, отуѓување на основни средства на начин што носеле одлуки на седниците со кои продавале недвижен имот, ставале под хипотека имот на друштвото, вршеле исплати на поедини доверители на друштвото, иако знаеле дека на вработените не им се исплатени придонеси и други давачки како обврски кои требало да се подмират, а што биле неопходни за редовно работење на друштвото, што значи дека не постапувале со внимание на уреден и совесен трговец, онака како што е предвидено во ставот 3 од чл.354 од ЗТД. При ваква состојба имајќи ги предвид записниците за одржуваните седници констатирани од вештото лице во писмениот наод и мислење, тужените како членови на органот на управување не постапувале согласно погоре цитираните одредби заради што истите

согласно ставот 4 од чл.354 одговорни се за предизвиканата штета на тужителот.

Во оваа смисла, одговорност на органите овластени за управување и надзор на трговските друштва предвидува и одредбата од чл.51 ст.8 од Законот за стечај, според кој лицата и органите овластени за управување, застапување и надзор на трговските друштва и други правни лица ќе бидат лично, солидарно и неограничено одговорни за штетите што ги предизвикале на доверителите на трговското друштво или друго правно лице - должник ако не поднеле предлог за отворање на стечајна постапка, иако знаеле или морале да знаат за презадолженоста на трговското друштво. Имотната одговорност за штети на лицата и органите не ја исклучува и не влијае врз можната казнена (кривична) одговорност на тие лица.

Во ситуација кога стечајната постапка не е навреме покрената од тужените и дека заради тоа тужителот во подоцна поведената стечајна постапка не го намирал своето побарување, пониските судови заклучиле дека согласно погоре цитираните одредби произлегува обврската на тужените за надомест на штета.

Второстепениот суд при одлучувањето ги имал предвид и жалбените наводи на тужените за немање на активна легитимација на страната на тужителот за водење на оваа постапка бидејќи, за ваков вид на тужбено барање активно бил легитимиран само стечајниот управник, што било во согласност со одредбата од чл.150 од Законот за стечај, како впрочем било и начелното мислење на Врховниот суд на РМ донесено на седницата од 29.04.2011 година. Меѓутоа, ако се анализира решението РЕВ.бр.251/2011 од 07.05.2014 година на Врховниот суд на РМ, неспорни се фактите дека, стечајната постапка над ГТД Б. била заклучена со решение Ст.бр.242/08 од 25.01.2010 година, а истиот бил бришан од Трговскиот регистар со решение од 31.03.2010 година. Врховниот суд во своето решение јасно изразил став дека тужителот во предметниот спор има активна легитимација, а второстепениот суд согласно чл.386 од ЗПП е врзан со правното сфаќање врз оноа на кое се заснова решението на ревизискиот суд. Неспорен е и фактот, според Врховниот суд дека, тужбата на тужителот била поднесена по отворањето на стечајната постапка над ГТД Б. АД Б.

При вака утврдени факти, Врховниот суд прифаќа дека во текот на стечајната постапка само стечајниот управник можел да бара надомест на штета, што заеднички ја претрпеле стечајните доверители заради намалување на имотот што влегува во стечајната маса, а ваквата легитимација произлегувала од чл.150 од Законот за стечај. Меѓутоа, по заклучувањето на стечајната постапка и бришењето на правното лице - должник од Трговскиот регистар, престануваат овластувањата на стечајниот управник, па тужителот како доверител доколку не го намирал своето побарување во текот на стечајната постапка од стечајниот должник, има право тоа да го стори со тужба за надомест на штета од членовите на органот на управување, доколку се утврди нивна одговорност во смисла на

чл.354 ст.2 од Законот за трговските друштва и тоа до оној износ до кој би се намирил доколку членовите на органот на управување постапеле во согласност со обврските предвидени во наведената законска одредба, бидејќи таква одговорност била предвидена во став 4 од чл.354 од ЗТД, поради што тужителот како доверител има активна легитимација за водење на спорот.

Второстепениот суд не ги прифатил жалбените наводи од тужените - членови на Надзорниот одбор дека, одредбата од чл.354 од ЗТД, не уредувала одговорност на членовите на Надзорниот одбор, бидејќи истите немале овластувања и надлежности на извршен орган, односно немале надлежности да свикуваат Собрание, нагласувајќи дека погрешна била примената на чл.51 од Законот за стечај бидејќи во случајот не била поднесена тужба од стечајниот управник, а поради следното: Точно е дека во одредбата од чл.354 од ЗТД, Органот на управување е тој кој што во рок од 21 ден ако е исполнети условот за отворање на стечајна постапка, свикува Собрание. Меѓутоа, ако се има во предвид одредбата од чл.342 од истиот закон, произлегува дека во друштвото со двостепен систем на управување со друштвото управува Управниот и Надзорниот одбор. Притоа, во чл.375 од ЗТД, определени се овластувањата на Управниот одбор, кој управува и раководи со друштвото, додека според чл.380 од ЗТД, Надзорниот одбор врши надзор врз управувањето со друштвото од страна на Управниот одбор, односно надзор на водењето на работењето на друштвото. Согласно пак чл.381 од истиот закон, Надзорниот одбор одржува состанок ако тоа го налага извршувањето на работите во рамките на неговите надлежности. Со оглед на изнесеното, произлегува дека Орган на управување во смисла на чл.354 од ЗТД, кај двостепениот систем на управување, како што е во конкретниот случај се Управниот и Надзорниот одбор. Одговорноста за предизвиканата штета на доверителите определена е покрај во ставот 4 од чл.354 од ЗТД и во чл.51 ст.1 од Законот за стечај, каде поименично се определени субјектите одговорни за ваков вид на штета, меѓу кои и Надзорниот одбор на друштвото.

Врховниот суд на Република Македонија, одлучувајќи по ревизијата изјавена од тужителот, оценил дека правилно пониските судови го примениле материјалното право кога делумно го усвоиле тужбеното барање на тужителот притоа имајќи ги предвид одредбите од чл.354 ст.2 од Законот за трговските друштва и чл.51 од Законот за стечај. Врховниот суд се согласил со заклучокот на пониските судови по однос на висината на штетата и не ги прифатил ревизиските наводи дека погрешно пониските судови ја утврдиле висината на штетата што тужителот ја претрпил поради ненавремено отворање на стечајната постапка, односно истите требало да прифатат штета во висина на утврденото ненаплатено побарување на тужителот утврдено со решението СТ бр.242/08 во Основниот суд Битола во износ од 2.102.864,00 денари, а не преку симулирање на стечај. Ова од причина што правилно пониските судови прифатиле дека доколку навреме се отворела стечајната постапка, односно до 01.05.2007 година, тогаш побарувањето на тужителот не би било во оној износ утврден во

стечајната постапка, туку износот би бил помал. Во тој случај, доверителите во стечајната постапка, вклучително и тужителот би се намириле со 7,52 % од утврдените побарувања, што значи дека тужителот би се намирил во износ од 79.365,00 денари. Вештото лице преку симулација на стечај како единствен начин да се утврди во минато време колку би се намирил тужителот на денот кога биле створени услови за стечај врз основа на постоечката одкументација утврдил дека тужителот би се намирил со 7,52% од утврдените побарувања односно износ од 79.365,00 денари.

(Пресуда на Основниот суд во Битола ТС-38/14 од 13.02.2015 година)

(Пресуда на Апелациониот суд во Битола ТСЖ-300/15 од 23.06.2015 година)

(Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев2 бр.562/2015 од 26.10.2016 година)

Судски соработник,
Александра Ристевска

§

4. Не постои штета, ниту одговорност за штета на страната на акционерското друштво и Претседателот на Управниот одбор кој истовремено е и акционер, по однос на останатите акционерите, за неисплаќање на дивиденда, доколку одлуката за таквото постапување е легитимно и законски донесена од страна на Собранието на акционери.

Не постои одговорност за штета на страната на акционерското друштво и Претседателот на Управниот одбор кој истовремено е и акционер, во ситуација кога истите не му доставиле на свој акционер – банка, која поседува над 20% од главнината, целосна документација за својата економска и финансиска состојба, а овој акционер не изготвил консолидиран финансиски извештај согласно со Законот за банки и како резултат на тоа бил задолжен од надлежните органи да врши резервација од 10% од вредноста на својот дел од главнината, доколку истиот не побарал ваквите документи да му бидат доставени или не презел други мерки, вклучувајќи и судска постапката за нивно добивање.

Образложение

Основниот суд во Прилеп утврдил, а Апелациониот суд во Битола прифатил дека првотужениот бил акционерско друштво, додека второтуженото физичко лице било акционер и Претседател на

Управниот одбор на првотужениот. Тужителот бил правно лице – банка кој бил акционер кај првотужениот.

Првотужениот во периодот од 2000 до 2007 година остварил вкупно нето добивка во износ од 405.644.596,00 денари, од кој износ била покриена загубата од 2000 до 2001 година во износ од 25.098.509,00 денари и останала вкупна добивка по покривањето на загубите во износ од 380.546.087,00 денари. Првотужениот ја распоредил претходно наведената вкупна нето добивка и тоа за законски резерви износ од 61.291.400,00 денари, за дивиденда за приоритетни акции износ од 2.577.209,00 денари и за акумулирана добивка износ од 316.677.478,00 денари. Првотужениот исто така инвестирал во производствениот процес и набавувал основни средства во вкупен износ од 1.204.429,00 денари.

Од страна на НБРМ, во периодот од 21.01.2001 година до 21.02.2001 година била извршена контрола врз работењето на тужителот, при што за акционерскиот капитал кој тужителот го имал кај првотужениот бил задолжен да издвојува резервација во висина од 10% од неговата вредност, од причина што истиот бил оценет како „Б“ ризична категорија како резултат на околноста што тужителот немал изготвено консолидирани финансиски извештаи кои би ја прикажувале економската и финансиската состојба на првотужениот.

Тужителот сметал дека со оглед да бил акционер кај протужениот, со ваквиот начин на распределба на добивката за годините од 2002 до 2007 година бил оштетен и затоа ја поднел предметната тужба со која барал да му биде исплатена штета и тоа за неисплатена дивиденда, за издвоени резервации и испуштена добивка од нереализиран пласман на дивиденда.

Првостепениот суд делумно го усвоил тужбеното барање на тужителот за дел од бараните износи по сите погоре наведени односи.

Меѓутоа, второстепениот суд не се согласил со ваквиот заклучок и ја преиначил првостепената пресуда на начин што тужбеното барање на тужителот го одбил како неосновано. Последното од причина што одлуката за начинот за распределба на добивката, а со тоа и за определување на дивидендата била утврдена со легитимни и законски одлуки на Собранието на акционери, што било во согласност со член 483 и член 487 од ЗТД. Второстепениот суд одлучил дека не може легитимни и на закон засновани одлуки на Собрание на акционери за распределба на добивката да бидат заменети со одлука на судот, па од таму со конкретниот начин на исплата на дивидендата не му била нанесена штета на тужителот, ниту пак гласањето на второтужениот на Собранието на акционери за одлуките за распределба на добивката можело да биде карактеризирано како штетно дејствие во смисла на член 141 од ЗОО.

Што се однесува пак до делот на тужбеното барање кое се однесувало на издвоените резервации, второстепениот суд зазел став

дека за првотужениот не постоеле никакви законски обврските за доставување на потребните извештаи за економската и финансиската состојба. Притоа, обврската за изготвување на консолидирани финансиски извештаи согласно Законот за банки постоела само за тужителот, кој од своја страна не презел никакви дејствија да ги добие потребните информации за економската и финансиската состојба од првотужениот, вклучувајќи тука и добивање на истите по судски пат, доколку првотужениот одбиел истите да го достави. При таква состојба, се заклучило дека не постои вина на страната на тужените за обврската на тужителот секоја година да врши резервација на 10% од вредноста на својот акционерски капитал кај првотужениот, па и овој дел од тужбеното барање не бил основан.

(Пресуда на Основен суд Прилеп ТС.бр.85/11 од 12.03.2012 година)

(Пресуда на Апелационен суд Битола ТСЖ.бр.-502/12 од 05.11.2012 година)

**Судски соработник,
М-р Иван Колевски**

§

5. Доколку стечајниот доверител побарувањето што го има спрема должникот го пријави после истекот на законски предвидениот рок од 15 дена од денот на објавување на огласот за отворената стечајна постапка во Службен весник на РМ, таквата пријава треба да се отфрли како ненавремена, независно од околноста што истиот должник веќе имал навремена пријава за побарување во истата стечајна постапка, но по различен основ од предметното побарување.

Образложение

Првостепениот суд утврдил, а второстепениот суд прифатил дека со решение Ст.бр., по предлог на доверителот била отворена стечајна постапка над должникот. Решението за отворање на стечајна постапка било објавено во Службен весник на РМ на 16.01.2014 година и рокот за пријавување на побарувањето истекувал на 31.01.2014 година.

Од страна на стечајниот доверител била поднесена пријава на побарување на 30.01.2014 година и стечајниот судија постапувајќи по пријавата, со решение на овој доверител му утврдил побарување во износ од 1/848.785,00 денари и побарување од понизок исплатен ред од 1.229.768,00 денари.

Потоа, од страна на истиот стечаен доверител на 13.03.2014 година била поднесена друга пријава за парично побарување во вкупен износ од 57.728.493,00 денари.

На одржано рочиште на 14.3.2014 година, стечајниот управник изјавил дека последно доставената пријава треба да се отфрли како ненавремена, бидејќи истата била поднесена после рокот за пријавување, кој истекол на 31.01.2014 година. Врз основа на тоа, стечајниот судија согласно со член 88 од Законот за стечај, ја отфрлил ваквата пријавата на стечајниот доверител како ненавремена.

Второстепениот суд во целост се согласил со ваквата одлука на првостепениот суд, притоа не прифаќајќи дека отфрлената пријава била само дополние на првата навремена пријава која стечајниот доверител ја имал поднесено, од причина што двете пријави се однесувале на побарувања кои произлегувале од различни правни односи.

(Решение на Основниот суд во Охрид СТ.бр.204/13 од 09.01.2015 година)

(Решение на Апелационен суд Битола ТСЖ-120/15 од 12.03.2015 година)

Судски соработник,
М-р Иван Колевски

§

6.Правна работа со која еден стечаен доверител се намирил согласно со неговите права, но како резултат на тоа бил доведен во поповолна положба спрема другите доверители, може да се побива ако истата е преземана во последните три месеци пред поднесување на предлогот за отворање на стечајната постапка и ако во времето кога била преземена, должникот бил инсловентен и доверителот знаел или морал да знае за таквата околност.

Образложение

Првостепениот суд утврдил, а второстепениот суд прифатил дека на 02.04.2009 година до Основниот суд во Прилеп бил поднесен предлог за отворање на стечајна постапка над првотужениот и со решение СТ.бр. Од 30.04.2009 била отворена стечајна постапка во која на тужителот му било утврдено пријавено побарување од 3.092.458,00, но истата поради немање на имот била заклучена со решение од 18.01.2010 година. Првотужениот пред да биде поведена стечајна постапка, на 02.01.2009 година склучил договор со второ тужениот за уредување на меѓусебни права и обврски со кој било утврдено дека тој има побарување од второтужениот по основ на позајмица од 3.949.400,00 денари, но се согласил истото да престане и уште му предал на второтужениот 567 дрвени столбови, проценети со вредност од 1.814.400,00 денари или по 3.200,00 денари за столб. Второтужениот како противвредност на добиеното со договор за пристапување кон долг склучен на 10.02.2009

година, се обврзал да превземе обврски на првотужениот од 6.600.000,00 денари, по основ на искористен рамковен револвинг кредит спрема третотужениот, кој бил обезбеден и со хипотека на недвижен имот – куќа. Второтужениот во целост ја исполнил превземената обврска кој третотужениот, кој заклучно со 06.02.2009 година повеќе немал никакви побарувања од првотужениот. Со тужбеното барање, тужителот бара да се утврди дека правните дејствија на стечајниот должник и тоа договорот за пристапување кон долг меѓу второтужениот и третотужениот и договорот за уредување на меѓусебни права и обврски скучен помеѓу првотужениот и второтужениот го губат правното дејство спрема стечајната маса на првотужениот и д асе задолжи третотужениот износот од 5.763.800,00 денари да го врати во стечајната маса.

Првостепениот суд го одбил тужбеното од причини што сметал дека со склучените правни дела, стечајниот должник ги довел во поповолна положба не поединечно, туку сите доверители во стечајната постапка.

Второстепениот суд не се согласил со ваквиот заклучок и првостепената пресуда ја преиначил на начин што го уважил тужбеното барање. Ценел дека доколку првотужениот со побиваниот договор од 02.01.2009 година не се откажел од своето парично побарување према второ тужениот од 3.949.400,00 денари и не му ги предаел 567-те дрвени столбови со вкупна вредност од 1.814.400,00 денари, овој имот во вкупна вредност од 5.763.800,00 денари би претставувал стечајна маса на првотужениот како стечаен должник, од кој би можеле да се намират стечајните доверители, па со ваквите договори третотужениот бил доведен во поповолна положба спрема другите доверители.

Од погоре изнесеното и во ситуација кога неспорно се утврдило дека побиваните дела биле преземени во периодот од три месеци пред поднесувањето на предлогот за отворање на стечајна постапка, како и дека третотужениот знаел за инсолвентноста на првотужениот со оглед дека неговата банкарска сметка се водела кај него, се заклучило дека се исполнети условите од член 172 став 1 и член 173 од Законот за стечај за да се донесе одлука со која погоре наведените дела го губат своето правно дејство спрема стечајната маса на првотужениот, со која заклучок се согласил и Врховниот суд на РМ.

(Пресуда на Основниот суд во Прилеп ТС1-5/14 од 13.05.2014 година)

(Пресуда на Апелациониот суд во Битола – ТСЖ-625/14 од 13.05.2014 година)

(Пресуда на Врховниот суд на РМ Рев1.бр.82/2015 од 11.03.2015 година)

**Судски соработник,
М-р Иван Колевски**

§

7. Стечајниот доверител кој во постапка за извршување , започната пред отворање на стечајната постапка над стечајниот должник, се стекнал со записник за попис на недвижност изготвен од извршител согласно со член 196 од Законот за извршување, истиот во стечајната постапка стекнал право на одвоено намирување како разлачен доверител согласно член 128 и 130 од Законот за стечај.

Образложение

Со решение на Основен суд Битола е отворена стечајна постапка над тужениот – должникот СТ.бр.152/13 од 31.10.2013 година. Доверителот пријавил разлачно побарување кое произлегува од долг за што бил составен записник за попис и процена од извршител.

Со решение СТ.бр. 152/13 од 28.02.2014 година стечајниот управник во целост го оспори вакваото побарување на стечајниот доверител. Стечајниот доверител поднесе тужба со која бара да се утврди дека има разлачно право врз недвижниот имот далековод од 10 KV – бетонски во размер од 600 метра од 11 метални столбови и 1 дрвен столб врз основа на записникот И.бр. 325/13 од 25.06.2013 година на извршител Жанета Пријевиќ од Битола.

Првостепениот суд го уважи тужбеното барање и утврди дека тужителот има разлачно право врз недвижниот имот далековод од 10 KV – бетонски во размер од 600 метра од 11 метални столбови и 1 дрвен столб кои се наоѓаат во владение на должникот – тужениот.

Второстепениот суд по жалбата изјавена од тужениот – должникот донесе пресуда со која ја одби како неоснована жалбата на тужениот, а првостепената пресуда ја потврди. Извршителот со записникот извршил попис врз предметниот имот , бидејќи не бил запишан во јавните книги . Со извршениот попис тужителот стекнал право на одвоено намирување како разлачен доверител согласно член 128 и 130 од Законот за стечај.

(Пресуда на Основен суд Битола Ст-ТС-8/14 од 03.11.2014 година)

(Пресуда на Апелационен суд Битола ТСЖ.бр.905/14)

**Судија ,
Виолета Костовска**

2.3. Работни спорови

1. Во смисла на чл.128 од Законот за работните односи, работникот не може директно пред суд да истакне парично побарување за исплата на трошоци за храна за ноќна работа и трошоци за превоз до и од работа за ноќна работа. Станува збор за кршење на права од работен однос и во тој случај во смисла на чл.181 од ЗРО работникот прво треба да оствари заштита кај работодавачот, а ако не е отстрането кршењето на правото, да поведе судски спор и да бара да се утврди дека прекршени му се правата од работен однос и во таков случај би имал право на вакви трошоци од денот кога е поднесено барање до работодавецот.

Образложение

Во чл.128 од ЗРО, предвидени се правата на работниците кои работат ноќно време. Во став 3 од овој член е предвидено дека работодавачот на негов трошок е должен на работниците кои работаат ноќно време да им обезбеди: подолг одмор, соодветна храна, стручно раководство на работникот односно производниот процес и лекарски прегледи пред нивно ангажирање во ноќна работа и во редовни временски периоди утврдени со Закон. Во став 5 од истиот член е предвидено дека работодавачот не смее да го распореди на ноќна работа работникот на кој нема да му обезбеди услови за превоз до и од работа.

Пред Основните судови од ова Апелационо подрачје заведени се тужби со кои работниците бараат работодавачот да им исплати парично побарување на име трошоци за ноќна работа за соодветна храна и да им обезбеди превоз до и од работа. Апелациониот суд Битола, во два случаи го одби тужбеното барање на тужителите по овој основ односно ги преиначи првостепените пресуди со образложение дека во конкретниот случај не станува збор за парично побарување од работен однос, туку станува збор за кршење на права кој работникот претходно треба да ги оствари кај работодавачот, а во смисла на чл.181 од ЗРО.

Во чл.181 од ЗРО е предвидено дека, ако работникот смета дека работодавачот не им ги обезбедува правата од работниот однос или крши кое било од неговите права од работниот однос има право да поднесе писмено барање до работодавачот кршењето да го отстрани односно да ја исполни својата обврска. Во став 3 од истиот член е предвидено дека, ако работодавачот во натамошниот рок од 8 дена по врачувањето на писменото барање на работникот не ги исполни своите обврски од работниот однос односно не го отстрани кршењето на правото, работникот може во рок до 15 дена да бара судска заштита пред надлежен суд.

Во конкретниот случај, правото по овие основи на работникот му е утврдено во чл.128 од ЗРО, меѓутоа од страна на работодавачот ваквите права на работникот не му се обезбедени, односно работодавачот директно го крши чл.128 од ЗРО, па во таков случај не станува збор за парично побарување за да може работникот да го оствари директно пред суд, туку станува збор за необезбедени права од работен однос и за така необезбедените права работникот претходно треба да бара заштита кај работодавачот.

Ако работодавецот не го одстрани кршењето на правото, работникот треба да поднесе тужба да се утврди дека прекршени му се правата на соодветна храна и превоз предвидени во чл.128 од ЗРО, и да се задолжи работодавецот на работникот да му ги обезбеди овие права. Во ваков случај работникот има право на трошоци за храна и трошоци за превоз за работа ноќе од денот кога поднел барање кај работодавецот да го одстрани кршењето на правата во чл.128 од ЗРО.

Судија,
Петкана Јадровска

§

2. Во спорови за надомест на штета поради раскин на менаџерски договор, битно е да се утврди дали при склучување на менаџерскиот договор, однапред е определен пакетот на обештетување во случај на еднострано раскинување на менаџерскиот договор, со донесување на одлука за отповикување пред истекот на мандатот.

Образложение

Тужителот имал засновано работен однос кај тужениот од 1989 година. За прв извршен член на Одборот на директори и генерален директор избран бил со Одлука на Одборот на директори од 24.12.2004 година со мандат од шест години. Тужителот и тужениот склучиле договор за уредување на односите помеѓу друштвото и тужителот на ден 24.12.2004 година врз основа на член 350 и 365 од Законот за трговските друштва. Во член 18 од Договорот договорните страни утврдиле дека во случај тужителот како извршен член на Одборот на директори и генерален директор на тужениот биде отповикан од страна на Собранието или од страна на Одборот на директори пред истекот на мандатот со образложение или без образложение има право на надомест на штета. Со Одлука на Собранието од 30.05.2008 година тужителот бил отповикан од прв извршен член на Одборот на директори и генерален директор. По отповикувањето тужениот и тужителот склучиле договор за вработување на работно место високо стручен

самостоен технолог во Службата за технолошка подготовка. Надоместокот на штета поради предвременно разрешување од функцијата прв извршен директор и генерален директор првостепениот суд ја утврдил со вештачење како разлика на плата од работното место самостоен технолог во Службата за технолошка подготовка до платата која била определена за прв извршен директор и генерален директор.

Со пресуда на Основниот суд Прилеп РО-111/11 од 19.10.2012 година одбиено е тужбеното барање на тужителот како неосновано од причини што за време кога тужителот бил прв извршен директор и генерален директор Друштвото искажало загуби во работењето. Второстепениот суд ваквата пресуда ја потврди од други причини. Имено, во член 350 од Законот за трговски друштва е предвидено дека правата и обврските на извршните членови на Одборот на директорите на членовите на Управниот Одбор, односно на управителот покрај правата и обврските определени со Овој закон можат да бидат определени со договор за уредување на односите меѓу друштвото и извршен член на Одборот на директорите, член на Управниот Одбор односно управител. За двете договорни страни при склучувањето на менаџерскиот договор е важно однапред да се определи пакетот на обештетување во случај на еднострано раскинување на менаџерскиот договор со донесување на одлука за отповикување пред истекот на мандатот. Според менаџерскиот договор во случај на предвременно разрешување со или без образложение тужителот има право на надомест на штета, меѓутоа во овој договор не е точно специфицирано и определено која штета на тужителот би му следувала и во кој износ. Ова од причини што штетата треба да биде точно определена и не може истата да се претпоставува, ниту може да се претпостави дека договорена е штета како разлика на плата од работното место на кое тужителот бил распореден по разрешувањето до износот што го примал како прв извршен директор односно генерален директор.

(РО.бр.111/11 од 19.10.2012 година на Основен суд Прилеп)

(РОЖ.бр.74/13 од 14.03.2013 година од Апелационен суд Битола)

Судија,

Петкана Јадровска

§

3. На кандидатот за државен служебеник, за кого при склучување на договорот за вработување била доверена пробна работа, за да не му престане вработувањето во државната служба, треба да биде оценет со оценка “задоволува“, што значи кумулативно да бидат исполнети два услова : позитивно да е оценет од менторот за работењето и покажаното знаење и да го положи стручниот испит.

Образложение

Основниот суд во Охрид со пресуда РО бр.110/14 од 30.01.2015 година го уважи тужбеното барање на тужителката и го поништи како незаконито решението донесено од тужениот за престанок на вработувањето и го задолжи тужениот да ја врати тужителката на работа.

Апелациониот суд во Битола со пресуда РОЖ бр. 219/15 од 16.04.2015 година ја уважи жалбата на тужениот ,ја преиначи првостепената пресуда на начин што го одби тужбеното барање на тужителката како неосновано.

Против одлуката на второстепениот суд поднена е и ревизија од тужителот поради суштествени повреди на одредбите од парничната постапка и погрешна примена на материјалното право.

Врховниот суд на РМ со Пресуда Рев3 .бр.178/15 од 02.02.2017 година најде дека ревизијата е неоснована ,бидејќи правилно било применето материјалното право од страна на второстепениот суд при одбивањето на тужбеното барање.

Првостепениот суд утврдил , а второстепениот суд прифатил дека тужителката се вработила кај тужениот на објавен јавен оглас како кандидат за државен службеник на пробна работа. На тужителката и бил определен ментор за да ја оспособи за самостојно извршување на работните задачи согласно Програмата за пробна работа.Врз основа на Законот за државни службеници и Правилникот за начинот на спроведување на пробна работа,полагање на стручен испит и за начинот на оценување на пробната работа на државните службеници , Секретарот на тужениот донел решение за формирање на комисија за полагање на стручен испит за избраните кандидати за државни службеници кои биле на пробна работа. По разгледување на резултатите било констатирано дека тужителката не го положила стручниот испит.

Од страна на менторот бил изготвен извештај за спроведената пробна работа на тужителката, дека таа се оспособила за самостојно извршување на работните должности опфатени со описот на работното место и ја оценил тужителката со оценка задоволува.

Врз основа на резултатите од сручниот испит кој тужителката не го положила и извештајот за спроведена пробна работа од менторот од кој тужителката била оценета со оценка „задоволува“, согласно чл.17-л ст.1 од Законот за државни службеници ,била оценета со оценка „незадоволува“ и согласно чл.17-к ст.4 од истиот закон ,тужениот донел решение со кое на тужителката и престана вработувањето .

Првостепениот суд го усвои тужбеното барање на тужителката бидејќи иако не го положила стручниот испит ,со оглед да од страна на менторот била оценета со оценка задоволува , истата не можела да биде оценета со крајна оценка незадоволува. Според првостепениот суд

за крајната оценка да биде „незадоволува“ кумулативно требало да бидат исполнети двата услови: тужителката да биде оценета со оценка незадоволува и од менторот и врз основа на резултатите од стручниот испит.

Второстепениот суд одлучувајќи по жалбата на тужениот , прифати дека кандидатот за државен службеник не може да се оценува со оценка задоволува само врз основа на оценката на менторот за работењето на работното место, туку и согласно покажаните резултати од стручниот испит.

Врховниот суд на РМ ги прифати наводите на второстепениот суд дека резултатите од полагањето на стручниот испит и оценката дадена од менторот треба да се ценат кумулативно како услови тужителката да биде оценета со крајна оценка задоволува.

Бидејќи тужителката била оценета со конечна оценка незадоволува , согласно чл.17-л т.5 од Законот за измена и дополнување на Законот за државни службеници (Сл.в.на РМ бр.167 од 23.12.2010 година и Сл. весник на РМ бр.36 од 23.03.2011 година)тоа претставува законски основ за престанок на вработувањето на државен службеник кога при склучувањето на договорот за вработување била договорена пробна работа.

(Пресуда на Основен суд Охрид РО-110/14 од 30.01.2015 година.)

(Пресуда на Апелационен суд Битола РОЖ-219/15 од 16.04.2015 година.)

(Пресуда на Врховен суд на РМ Рев.3 бр.178/2015 од 02.02.2017 година.)

Судија,
Славица Мирковска

§

4. Кога во Колективниот договор на работодавачот е предвидено право на надоместок за годишен одмор до 100%, но не помалку од 80% од просечната месечна плата по вработен исплатена кај работодавачот во предходните три месеци , а тужениот донел одлука и одобрил исплата на надоместок за вработените во висина помалку од 80% ,има основ тужителот да ја бара разликата на надоместок за годишен одмор од исплатениот до висината од 80%.

Образложение

Основниот суд во Битола со пресуда РО бр.297/14 од 05.05.2015 година делумно го уважи тужбеното барање на тужителот и го задолжи

тужениот да му исплати разлика на надоместок за годишен одмор за 2012 и неисплатен надоместок за годишен одмор за 2013 година.

Апелациониот суд во Битола со пресуда РОЖ -449/15 од 10.07.2015 година ја уважи жалбата на тужениот ,ја преиначи првостепената пресуда на начин што барањето разлика на надоместок за годишен одмор за 2012 година го одби , а барањето на надоместок за годишен одмор за 2013, делумно го уважи .

Против одлуката на второстепениот суд поднена е ревизија од тужителот поради суштествени повреди на одредбите од парничната постапка и погрешна примена на материјалното право.

Врховниот суд на РМ со Пресуда Рев2 .бр.532/15 од 12.01.2017 година најде дека ревизијата е основана ,бидејќи неправилно било применето материјалното право од страна на второстепениот суд .

Согласно чл.64 од Колективниот договор на тужениот работникот има право на надоместок за годишен одмор во висина од 100% , но не помалку од 80% од просечната месечна плата по вработен, исплатена кај работодавачот во предходните три месеци.

Тужениот донел одлука на 27.12.2011 година согласно која одобрил исплата на надоместок за годишен одмор во висина од 55 % од просечната месечна плата по вработен, исплатена кај работодавачот во предходните три месеци. На 28.12.2012 година донел одлука на работниците ,меѓу кои и на тужителот за 2012 година да им се исплати износ од 12.000,00 денари. Овај износ тужениот му го исплатил на тужителот .За 2013 година тужениот не му исплатил на тужителот надоместок за годишен одмор

Првостепениот суд го уважи тужбеното барање на тужителот и му ја досуди на тужителот разликата на надоместок за годишен одмор за 2012 година и неисплатениот надоместок за годишен одмор за 2013 година .

Второстепениот суд прифати дека КД на тужениот предвидел право на на надоместок за годишен одмор не помалку од 80% од просечната месечна плата по вработен , но со оглед да тужениот донел одлука и на тужителот му исплатил надоместок за годишен одмор согласно одлуката, утврди дека на тужителот не му следува разлика од исплатениот износ до износот кој го побарува.

Врховниот суд на РМ ревизијата на тужителот ја уважи.

Согласно чл.12 став 4 од Законот за работни односи правата од работен однос утврдени со Устав, закон и колективен договор не можат да се одзематат или ограничат со акти и дејствија на работодавачот.

Бидејќи тужениот донел одлука и одобрил исплата на надоместок за годишен одмор во висина од 55 % , а во Колективниот договор на тужениот е предвидено исплата на регресот- надоместокот за годишен одмор не смее да биде помала од 80% од просечната плата по работник,тужениот постапил спротивно на чл.12 ст.4 од Законот за

работни односи и на тужителот му следува разликата од исплатениот износ до износот до кој не смее да се исплати помал надоместок предвиден во Колективниот договор.

(Пресуда на Основен суд Битола РО-297/14 од 05.05.2015 година.)

(Пресуда на Апелационен суд Битола РОЖ-449/15 од 10.07.2015 година.)

(Пресуда на Врховен суд на РМ Рев.2 бр.532/2015 од 12.01.2017 година.)

Судија,
Славица Мирковска

§

5. За да му се трансформира работниот однос на неопределено време на лице кое е ангажирано со договор за извршување на работа согласно Законот за трансформација во редовен работен однос, истиот треба да има добиено согласност за обезбедени финансиски средства за трансформација во редовен работен однос и да извршувал работа кај тужениот кај кој бара да му се трансформира работниот однос, врз основа договор во период од најмалку 3 последователни месеци сметано до 30.11.2014 година.

Образложение

Основниот суд во Прилеп со пресуда РО-176/16 од 28.10.2016 година го одби тужбеното барање на тужителот за трансформација на работниот однос на неопределено работно време.

Апелациониот суд во Битола со пресуда РОЖ-532/16 од 01.02.2017 година ја одби жалбата на тужителот и пресудата на основниот суд ја потврди.

Имено, првостепениот суд утврдил, а второстепениот суд прифатил дека тужителот имал скучено договор за дело на 20.07.2013 година да извршува работни задачи обезбедување на објект. Овој договор бил со важност од 2 месеци од 20.07.2013 до 19.09.2013 година. Друг договор за дело бил склучен на 16.09.2013 година со кој тужителот извршувал работни задачи обезбедување на објект од 20.09.2013 до 19.10.2013 година. Тужителот склучил договор за вработување од 22.10.2013 година со Агенцијата за привремени вработувања и согласно тој договор извршувал работни задачи ноќен чувар од 22.10.2013 до 19.01.2014 година.

Тужителот и тужениот кај кој бара да се трансформира работниот однос прв пат склучиле договор за работа на 13.01.2015 година на определено време на работно место чувар. Потоа склучувале и други

договори за работа на определено време за извршување работни задачи на работно место чувар.

Првостепениот суд утврди дека тужителот не ги исполнувал условите за трансформација на работниот однос, бидејќи во периодот до 30.11.2014 година договорите тужителот не ги имал склучено со тужениот каде бара да му се трансформира работниот однос.

Апелациониот суд не ги прифати жалбените наводи на тужителот дека ги исполнувал условите за трансформација на работен однос бидејќи имало согласност од страна на тужениот за засновање на работен однос со тужителот на неопределено време и дека тужителот бил ангажиран со договор 3 месеци и пред 30.11.2014 година како ноќен чувар кај тужениот.

Согласно чл.1 од Законот за трансформација во редовен работен однос, со овој закон се регулира трансформирањето на работен однос на неопределено време на лицата ангажирани со договор за волонтирање, договор за дело и/ или авторски договор или друг договор со кој лицето е ангажирано за извршување на работа (договор) кои извршуваат работа во органите на државната власт, установите од областа на културата, образованието, здравството, детската и социјалната заштита основани од Република Македонија и Единицата на Локалната самоуправа како и јавните претпријатија заводите, фондовите и други правни лица чиј основач е Република Македонија - институции, како и ограничување на периодот и бројот на лице кои може да се ангажираат со договор.

Согласно чл.2, трансформирањето на работен однос на неопределено работно време ќе се искористи исклучиво за лицата од членот 1 на овој закон кои извршуваат работи врз основа на договор во периодот од најмалку 3 месеци сметано до 30.11.2014 година, а кои исто така имаат важечки договори и во моментот на трансформирањето на работниот однос. Лицата кои ги исполнуваат условите од ставот 1 на овој член, можат да имаат прекин на договорите во периодот од 30.11.2014 година но не подолго од еден месец.

Тужителот имал склучено договори за дело и извршувал работни задачи на работно место чувар без прекин од 3 месеци во 2013 година. За да му се трансформира работниот однос на неопределено време треба да биде ангажиран кај тужениот непрекинато три последователни месеци што непосредно предходат на 30.11.2014 година, односно во 9-ти, 10-ти и 11-ти месец 2014 година.

Согласно чл.4 од Законот за трансформација во редовен работен однос, Министерството за финансии издава согласност за обезбедени финансиски средства за трансформација на работен однос на неопределено работно време на лицата од членот 2 од овој закон на барање на институциите. Кон барањето до Министерството за финансии, институциите задолжително доставуваат потврда за извршени исплати за последните 3 месеци сметано до 30.11.2014 година, како и за последователните месеци од овој датум до денот на донесувањето на

решението за вработување односно склучување на договорот за вработување. За институциите кои се втора линија буџетски корисници, барањето за согласност се доставува преку надлежниот орган односно буџетскиот корисник од прва линија.

Пред да се изврши трансформација во работен однос на неопределено време на лицата ангажирани со договор за дело или друг договор потребно е да се поднесе барање за издавање согласност за обезбедени финансиски средства за трансформација на работен однос на неопределено време до Министерството за финансии кое ја издава таквата согласност. Без таа согласност не може да се изврши трансформација на работен однос на неопределено време, без оглед што од страна на тужениот имало согласност на тужителот да му се трансформира работниот однос на неопределено време.

Одлуката за трансформација на работен однос на неопределено време работодавачот ја донесува врз основа на согласност издадена од Министерството откако ќе се утврди дека работникот ги исполнува условите согласно чл.2 од Законот за трансформација во редовен работен однос.

(Пресуда на Основен суд Прилеп РО-176/16 од 28.10.2016 година.)

(Пресуда на Апелационен суд Битола РОЖ-532/16 од 01.02.2017 година.)

Судија,
Славица Мирковска

§

6. Работниот однос на работник заснован на определено време на работно место кое е ново систематизирано и на кое работи повеќе од две години, иако работодавачот има трајна потреба од работното место, не може да му се трансформира во работен однос на неопределено време согласно чл.46 ст.4 од Законот за работни односи, доколку кумулативно не се исполнети и другите услови за трансформација на работниот однос, односно работното место да е ослободено по основ на пензионирање или други основи -старо финансирање или да се обезбедени финансиски средства за тоа работно место на неопределено време.

Образложение

Основниот суд во Охрид со пресуда РО-451/14 од 08.05.2015 година го уважи тужбеното барање на тужителката за трансформација на работен однос од определено на неопределено работно време.

Апелациониот суд во Битола со пресуда РОЖ-494/15 од 16.09.2015 година ја уважи жалбата на тужениот и пресудата на основниот суд ја преиначи на начин што го одби туженото барање како неосновано.

Против второстепената пресуда ревизија изјави тужителката поради суштествени повреди на одредбите од парничната постапка и погрешна примена на материјалното право.

Врховниот суд на РМ со пресуда РЕВ.3бр.193/2015 од 02.02.2017 година ревизијата на тужителката ја одби како неоснована.

Имено, првостепениот суд утврдил, а второстепениот суд прифатил дека тужителката имала завршено факултет по дефектологија и се стекнала со звање дипломиран дефектолог. Кај тужениот во 2011 година се отворило ново работно место дефектолог, а по предходно барање од тужениот дека има потреба од такво работно место. Тужителката на 01.01.2011 година скучила договор за вработување со тужениот и засновала работен однос на определено време на работно место стручен соработник дефектолог, заклучно со 31.08.2011. Потоа тужителката склучувала континуирано нови договори за вработување на определено време до 31.08.2014 година и продолжила и понатаму да работи на тоа работно место со полно работно време и имала и положено стручен испит за дефектолог кој бил потребен за работа со деца со посебни потреби.

Тужениот доставил документација за тужителката до локалната самоуправа на Општина Охрид за трансформација на работниот однос на тужителката од определено на неопределено време и застапникот по закон на тужениот дал писмена изјава дека тужителката работела повеќе од три години кај тужениот на работно место дефектолог за кое биле обезбедени средства од старо финасирање и дека потребата од работникот била трајна, но согласност не била добиена.

Првостепениот суд го уважи тужбеното барање на тужителката бидејќи утврдил дека ги исполнува условите за трансформација на работниот однос согласно чл.46ст.4 од ЗРО, со оглед да била во работен однос кај тужениот повеќе од две години, тужениот имал трајна потреба од работното место на кое работела тужителката и биле обезбедени финансиски средства по основ на старо финансирање.

Второстепениот суд одлучувајќи по жалбата на тужениот утврди дека првостепенот суд погрешно го примени материјалното право и ја преиначи првостепената пресуда на начин што го одби тужбеното барање на тужителката со наводи дека не се работи за работно место ослободено по основ на пензионирање или други основи и дека не се обезбедени финансиски средства како што прифатил првостепениот суд.

Врховниот суд на РМ смета дека второстепениот суд правилно го примени материјалното право дека тужителката не ги исполнува кумулативно сите услови за трансформација на работниот однос. Работното место не е ослободено по основ на пензионирање или други основи за кое се обезбедени финансиски средства.

Тужителката работела на работно место дефектолог кое било отворено со систематизацијата на тужениот во 2011 година, станува збор за новоотворено работно место за кое е потребно известување – согласност од Министерството за финансии за обезбедени финансиски средства за ова работно место на неопределено време.

(Пресуда на Основен суд Охрид РО-451/14 од 08.05.2015 година)

(Пресуда на Апелационен суд Битола РОЖ-494/15 од 16.09.2015 година)

(Пресуда на Врховен суд на РМ Рев3.бр.193/2015 од 02.02.2017 година)

Судија,
Славица Мирковска

2.4. Постапки за извршување

1. Извршувањето може да се спроведува и по барање од лице кое во извршната исправа не е означено како доверител, ако тоа со нотарски акт, солемнизирана приватна исправа или друга јавна исправа докаже дека побарувањето е пренесено или на друг начин преминало врз него.

Образложение

Основниот суд во Битола го одби како неоснован приговорот поднесен од должникот против налогот за извршување И.бр.131/17 од 20.03.2017 година на извршителот и налогот за извршување И.бр.131/17 од 20.03.2017 година го остави во сила. Судот утврди дека барање за извршување е поднесено од доверител кој се стекнал со побарувањето од извршната исправа пресуда ПЛ1-ТС-273/15 од 15.12.2016 година на Основниот суд Битола и пресуда ТСЖ-72/17 од 13.02.2017 година на Апелациониот суд Битола, по пат на договор за отстапување на побарување ОДУ.бр.397/17 од 17.03.2017 година на нотар Анета Петровска - Алексовска од Скопје. Извршителот постапил по барањето и го издал налогот за извршување И.бр.131/17 од 20.03.2017 година, врз основа на член 210 став 1 од ЗИ.

Должникот во вложената жалба наведува дека извршителот со издавањето на налогот за извршување сторил неправилности од причина што го донел побиваниот налог за извршување врз основа на извршна исправа-пресуди на Основниот суд Битола ПЛ1-ТС-273/15 од 15.12.2016 година и пресуда ТСЖ-72/17 од 13.02.2017 година на Апелациониот суд Битола, но по барање за извршување кое не е поднесено од тужителот во судската постапка во која се донесени наведените пресуди.

Апелациониот суд ги одби ваквите жалбени наводи како неосновани.

Во конкретниот случај врз основа на извршна исправа, поведена е постапка за извршување пред извршителот, а заведена под И.бр.131/17, по барање на сега доверителот, стекнато со солемнизирана приватна исправа - Договор за отстапување на побарување од 16.03.2017 година на нотар Анета Петровска - Алексова од Скопје. Постапувајќи согласно член 19 од ЗИ, извршителот го донел сега оспорениот налог за извршување против должникот. Постапувајќи на тој начин извршителот не сторил неправилности при извршувањето, идејќи доверителот доставил доказ во смисла на чл.19 од ЗИ дека побарувањето по извршната исправа е пренесено на него.

(Решение на Основен суд Битола ППНИ 58/17 од 27.03.2017 година)

(Решение на Апелациониот суд Битола ТСЖ 257/17 од 13.04.2017 година)

Судски советник,
Марија Димановска

§

2. Кога извршувањето е запрено, престануваат сите заложни права стекнати во таа постапка со попис и прибелешка на налозите за извршување донесени во истата.

Образложение

Со запирањето на постапката за извршување се завршува истата и со тоа престануваат сите заложни права на доверителот стекнати во таа постапка со попис на подвижни и недвижни предмети на должникот и со прибелешка на налозите за извршување врз тие предмети. Со оглед да со запирањето на постапката за извршување престануваат заложните права на доверителот во таа постапка, нема никаква законска пречка ,по барање на друг доверител ,да се спроведува извршување врз истите тие предмети заради намитрување на негово побарување по извршна исправа.

Исто така нема никаква законска пречка да се спроведува извршување врз имотот на должникот по истекот на рокот од планот за реорганизација на стечајниот должник кој имот бил опфатен со тој план. Ова од причини што со истекот на рокот за реорганизација престанале правните последици од стечајната постапка и нема пречка да се спроведува извршување врз имотот на должникот по истекот на рокот за реорганизација.

(Решение на Основен суд Битола ППНИ-209/14)

(Решение на Апелациониот суд Битола ТСЖ-728/14)

Судија ,
Бошко Богдановски

§

3. Фактот што третото лице е сопственик на објектите кои се наоѓаат на земјиштето сопственост на должникот, не претставува пречка за спроведување на извршувањето врз недвижноста сопственост на должникот. Сите права кои третото лице ги има врз основа на сопственоста на објектите, истото може да ги остварува спрема сопственикот на земјиштето без оглед дали сопственик на земјиштето е должникот или друго лице кое законски ќе го стекне таквото право на сопственост во соодветна постапка.

Образложение

Согласно чл.24 од Законот за извршување, предмет на извршување заради намирување на причино побарување може да биде секој должников предмет или имотно право, што со Закон не се изземени од извршување, односно доколку извршувањето врз нив не е ограничено со Закон. Согласно чл.5 од Законот за градежно земјиште, на градежното земјиште може да се стекнува право на сопственост и други стварни права, определени со овој или друг Закон.

Од овие одредби несомнено произлегува дека предмет на извршување може да биде секој должников предмет или имотно право кои не се изземени од извршување и не постои ограничување на извршувањето врз тие предмети, што значи дека и градежното земјиште кое е сопственост на должникот може да биде предмет на извршување, без оглед што трето лице е сопственик на објектите изградени на тоа земјиште.

Ова од причини што градежното земјиште како предмет на извршување, не е изземено од извршување и врз истото не е ограничено извршувањето со Закон, а сите права кои третото лице ги има врз основа на сопственоста на објектите, може да ги остварува према сопственикот на земјиштето без оглед дали сопственик на истото е должникот или друго лице кое во соодветна постапка ќе го стекне правото на сопственост врз тоа земјиште. Што значи дека со спроведувањето на извршувањето, третото лице не ги губи правата врз земјиштето, а кои права му припаѓаат по основ на сопственост на објектите изградени на тоа земјиште.

(Решение на Апелационен суд Битола ТСЖ-132/14 од 20.02.2014 година)

**Судија,
Бошко Богдановски**

§

4. Компензирање на побарувања кои произлегуваат од извршни исправи може да врши само извршителот во постапката за извршување, а не и судот во постапка по приговор за неправилности сторени од страна на извршителот во постапката за извршување.

Образложение

Согласно чл.77 од ЗИ, странката или учесникот кој што смета дека при извршувањето се сторени неправилности може да поднесе приговор до Претседателот на Основниот суд на чија територија извршувањето, или пак дел од него, се спроведува. Претседателот на судот со решението со кое го усвојува приговорот ги утврдува сторените неправилности и ги става вон сила преземените извршни дејствија.

Од оваа одредба несомнено произлегува дека Претседателот на Основниот суд има овластување и надлежност да ја оценува законитоста во постапувањето на извршителот во постапката за извршување и доколку утврди дека од негова страна се сторени неправилности во постапувањето, таквите превземени извршни дејствија да ги стави вон сила. Според тоа Претседателот на Основниот суд во неговото постапување и одлучување по приговорот за сторени неправилности во постапувањето на извршителот, нема овластувања и надлежности со одлука по приговорот да врши пребивање на побарувања кои должникот ги имал према доверителот по одредени извршни исправи. Вакви овластувања и надлежност за пребивање на побарувања кои произлегуваат од извршни исправи има само извршителот во постапката за извршување по приговор и предлог на должникот, а Претседателот на Основниот суд во постапката по приговор само оценува дали превземените дејствија на извршителот се во согласност со Законот за извршување или не и донесува соодветна одлука за евентуалните неправилности во постапувањето на извршителот.

(Решение на Апелационен суд Битола ГЖ-2564/15 од 23.11.2015 година)

**Судија,
Бошко Богдановски**

§

5. Со еднострана изјава за преземање на долг, не се смета дека долгот е преземен во смисла на чл.434 од ЗОО.

Образложение

Согласно чл.434 од ЗОО, преземањето на долг се врши со договор меѓу должникот и преземачот, со кој се согласил доверителот.

Од оваа одредба несомнено произлегува дека превземање на долг од страна на трето лице може да се изврши само со склучување на договор помеѓу должникот и преземачот, а со кој договор се согласил и доверителот. Едностраната изјава на трето лице односно на преземачот со која истиот го превзема долгот на должникот према доверителот, а која изјава е заверена на нотар, не може во никој случај да се третира како договор за превземање на долг во смисла на горенаведената одредба бидејќи во ваквиот случај не е изразена волјата на другите учесници односно договарачи во ваквиот договор односно не е изразена волјата нити на должникот, а нити пак на доверителот за превземање на долгот на должникот.

(Пресуда на Апелационен суд Битола ГЖ-1676/14 од 26.11.2014 година)

Судија,
Бошко Богдановски

§

6. Не се сторени неправилности во постапката за извршување од страна на извршителот кој презел извршно дејствие за испразнување и предавање на недвижност пред настапување на правните последици од отворање на стечајна постапка спрема должникот.

Образложение

Во постапка за извршување за наплата на парично побарување извршителот презел дејствие за испразнување и предавање на недвижност за што изготвил записник за испразнување и предавање на недвижност.

Со решение на Основниот суд Охрид СТ.бр.16/15 од 27.05.2015 година спрема должникот била отворена стечајна постапка, а истото решение било истакнато на огласна табла на судот на 02.06.2015 година. Оспорениот записник за испразнување и предавање на недвижност извршителот го изготвил и дејствието го презел на 28.05.2015 година, што значи пред решението за отворање на стечајна постапка да биде ставено на огласната табла на судот.

Согласно член 136 став 1 од Законот за стечај, правните последици од отворањето на стечајната постапка настапуваат наредниот ден кога огласот за отворање на стечајна постапка ќе биде истакнат на огласна табла.

Согласно член 146 од Законот за стечај, по отворањето на стечајната постапка одделните доверители не можат против должникот да бараат извршувања на делови од имотот што влегува во стечајната маса.

Бидејќи од законските одредби произлегува дека извршувањето спрема должникот не може да се презема по отворањето на стечајната постапка, се смета дека истото е врзано со настапување на правните последици од отворањето на стечајната постапка, што значи од денот кога огласот за отворање на стечајната постапка ќе биде истакнат на огласната табла. Првостепениот суд утврдил, а второстепениот суд прифатил дека не се сторени неправилности од страна на извршителот со преземеното извршно дејствие за испразнување и предавање на недвижност преземено пред истакнување на огласот за отворање на стечајна постапка на огласната табла на судот.

(Решение на Основен суд Охрид ППНИ-194/15 од 03.07.2015 година)

(Решение на Апелациониот суд во Битола ТСЖ-496/16 од 18.08.2015 година)

**Судија,
Татјана Сусулеска**

2.5. Заклучоци за правни прашања

2.5.1. Заклучоци од седниците на Граѓанскиот оддел на Апелационен суд Битола за 2015 и 2016 година

Заклучоци од седници на граѓанскиот оддел за 2015 година

- Паричното побарување кое е застарено, а обезбедено со залог или со хипотека може да се намири од оптоварениот предмет, ако истиот е во владение на доверителот или ако неговото право е запишано во јавната книга. Застарените побарувања на камати и на други повремени давања не можат да се намират ни од оптоварениот предмет.

- „Во постапката пред суд за определување на висината на надоместокот за востановеното право на службеност (непотполна експропријација) треба да биде вклучен и инвеститорот на линиска инфраструктурна градба. Кога се работи за потполна експропријација постапката пред суд за определување на висината на надоместокот се води со Република Македонија преку државниот правобранител како предлагач и корисник на експроприраната недвижност и надоместокот во таков случај паѓа на товар на предлагачот, согласно чл. 19 од ЗЕ“.

- Останува во сила прифатеното правно мислење од 03.07.2008 година, според кое „Во постапката за извршување која се спроведува согласно одредбите од ЗИ, а заради наплата на парични казни и трошоци изречени во прекршочната постапка, рокот за застареност на извршување на изречената прекршочна санкција се смета согласно чл.43 од Законот за прекршоци, а по однос на извршувањето за наплата на трошоците – паушал, рокот за застареност се смета согласно чл.368 од ЗОО“, а во жалбена постапка ќе се цени дали настапила застареност.

- Во услови на постоење на одредбата од чл.95-б ст.2 од Законот за дополнување на Законот за здравствено осигурување, граѓанските постапки започнати по поднесени тужби за надомест на штета од корисниците на задолжително здравствено осигурување се запираат.

- На Јавниот обвинител му следува надоместок за дежурство бидејќи правото му е утврдено во Законот за платите на јавните обвинители иако со Законот за изменување и дополнување на законот за извршување на Буџетот на РМ за 2010 година (Службен весник на РМ 95/10) укината е дневницата за службено патување во Републиката.

Како основица за пресметка ќе се земе последно објавената дневница со Законот за извршување на Буџетот за 2010 година (500,00 денари), а процентите за пресметување ќе се земат од Законот за платите на јавните обвинители.

- На правното прашање „ дали кога нотарот со решение ќе го отфрли поднесениот приговор на должникот против решението за дозвола за извршување врз основа на веродостојна исправа, како ненавремен, а по жалба на должникот против таквото решение судија поединец при надлежниот основен суд ја одбил жалбата како неоснована и решението на нотарот за потфрлање приговорот како ненавремен го потврдил, е испочитувана обврската за двостепеност на постапката и дали против таквото решение на судијата поединец е дозволена жалба. Донесен беше **заклучок дека жалба не е дозволена.**

- Извршителот нема право на жалба против решението на Претседателот на Основниот суд со кое се утврдени неправилности на заклучокот за утврдување на трошоците, бидејќи не е ниту странка, ниту учесник во постапката.

На извршителот му следува награда само за превземените дејствија од негова страна.

- Согласно одредбата од чл.81 ст.4 од ЗИ, одлагање на извршувањето странките и учесниците можат да бараат само еднаш. Ваквото право не се однесува на секоја странка односно на секој учесник посебно туку извршувањето може да се одложи најмногу еднаш на барање на било кој од странките односно учесниците.

- Налогот за исплата на Претседателот на Основен суд доставен до благајната со кој е определено да се исплатат определени средства од сметката на судот наведени во барањето на судијата, на жиро – сметката на бранителот – адвокат поставен по службена должност не претставува извршна исправа.

- Месната надлежност на нотарите во постапката за донесување на решение по предлог за донесување на решение за дозвола за

извршување врз основа на веродостојна исправа се определува согласно одредбата од чл.16-а од ЗИ која пропишува исклучива месна надлежност на нотарите според подрачјето каде е живеалиштето односно престојувалиштето на должникот - физичко лице односно седиштето на должникот - правното лице. За судење во постапката по приговор против решение за дозвола за извршување врз основа на веродостојна исправа месно надлежен ќе биде судот за кој странките се договориле.

Заклучоци од седници на граѓанскиот оддел за 2016 година

- Во постапка за продажба на недвижност пред извршител, каде на закажаните рочишта за продажба и делба учествуваат и пристапени доверители преку нивните полномошници, на полномошниците адвокати на доверителот им следува зголемување за второ и наредно лице од иста страна само ако истите се полномошници на повеќе доверители во таа постапка и тоа само за доверителите на кои се полномошници;
- Нема правна основа во спор за надомест на штета судот да определува и утврдува висина на пензија, односно висина на највисоката пензија по Законот за пензиско и инвалидско осигурување;
- Во постапката за извршување при продажба на недвижност со јавно наддавање, со почетна цена пониска од две третини од проценетата вредност предложена од заложен доверител, не треба да се побараат изјави за согласност со предложена почетна цена, од доверителите кои не се странки или учесници во постапката за извршување, но имаат утврдени побарувања во стечајната постапка што се води спрема должникот;
- Во постапка за определување на надоместок за експроприран недвижен имот да се постапува по Правното мислење на Врховниот суд на Република Македонија и да се исплатува надоместок за земјиште според видот и карактерот на земјиштето во време на одземањето;

- Во спорите од работен однос во кои што како тужители се јавуваат вработените во МВР – полициски службеници, а како тужена страна РМ – МВР на РМ, на тужителите им следува право на придонеси за пензиско и инвалидско осигурување на претходно утврден паричен надомест на име додаток на плата за прекувремена работа за одреден период, а кои износи се претходно утврдени со правосилна судска пресуда, односно додатокот на плата за прекувремена работа се смета како основица за пресметување и исплата на придонеси за ПИО;
- За обврските на ТП, кои настанале во времето кога физичкото лице било регистрирано како трговец, одговара физичкото лице со целиот свој имот и истото е пасивно легитимирано и од него може да се бара исполнување на тие обврски и после неговото бришење од трговскиот регистер како ТП, како и да се спроведува извршување спрема него за присилна наплата на сите обврски кои ги сторил како ТП, а за кои постои извршна исправа;
- Побарувањата кои произлегуваат од извршена услуга – вештачење од овластено правно лице – медицинска установа по барање на друго правно лице – суд се побарувања кои произлегуваат од промет на услуги и како такви застаруваат во рок од 3 години согласно со член 363 од ЗОО;
- На лицата вработени во судовите, кои вршат технички и помошни работи, а немаат статус на судски службеници, согласно член 78 од Законот за судска служба (Службен весник бр.43/14) и член 44 од истиот закон (Службен весник бр.98/2008), треба да им се утврди плата што е во рамките на платите утврдени за административно – технички судски службеници, во зависност од степенот на образование и работното место на кое се распоредени, со донесување на акти за систематизација од страна на Претседателот на судот, а и после донесување на актите за систематизација;
- Регресот за годишен одмор доспева за плаќање во зависност од тоа како е уредено во Колективниот договор на гранка – дејност или во поединечните Колективни договори (на ниво на работодавач) и во зависност од тоа кога доспева за плаќање, следува и камата;

2.5.2.Заклучоци од работна средба на граѓанските оддели на четирите апелациони судови за воедначување на судската пракса одржана на 12-13.04.2017 година

На работната средба на граѓанските оддели на Апелациониот суд Битола, Апелациониот суд Гостивар, Апелациониот суд Скопје и Апелациониот суд Штип одржана на 11 и 12.04.2017 година во Охрид, се разгледаа следните правни прашања:

1. Во случај на тужба поднесена од страна на Национално биро за осигурување по основ на право на регрес од член 64 од Законот за задолжително осигурување во сообраќајот, дали одговорноста на страна на сопственикот на возилото и лицето што ја предизвикало штетата е подеднакво или солидарно

(прашање на АС Битола)

2. До која фаза на постапката може да се отфрли тужбата поднесена преку полномошник согласно член 101 во врска со член 98 од Законот за парнична постапка, кога со тужба не е приложен доказ од Централниот регистар, а кога странка во постапката е правно лице

(прашање на АС Битола)

3. Дали рокот за застареност на парично побарување од договорот за кредит кој е обезбеден со заложно право – хипотека и со меница потпишана од менични должници ќе се смета според Законот за меница – член 91 во врска со член 42 став 2 од наведениот Закон или застареноста ќе се смета согласно одредбите од Законот за облигациони односи со кои се регулира договорот за кредит.

(прашање на АС Скопје)

4. Дали има пресудена работа по основ користење на електрична енергија во случај кога има кривична пресуда со која тужениот е огласен за виновен и досуден е износот на име надомест на штета кој е баран во кривичната постапка од страна на оштетениот ЕВН

(прашање на АС Скопје)

5. Дали каматата на досуден надомест на штета по основ на траен инвалидитет од последици на несреќен случај по полиса за осигурување, тече од денот кога тужениот Осигурителното Друштво го утврдило обемот на инвалидитетот или кога бил известен од тужителот или од пресудувањето односно од денот на вештачење

(прашање на АС Скопје)

6. Дали доверителот стекнува својство на стечаен доверител во стечајна постапка отворена спрема должникот во случај кога пред отворање на стечај спрема должникот врз основа на извршна исправа од страна на извршителот е донесен налог за извршување спрема должникот за намирување на парично побарување согласно извршната исправа како и составен записник за попис и проценка на предметите, а по отворање на стечајната постапка спрема должникот е прекината постапката согласно член 91 став 4 од Законот за извршување, а во стечајната постапка доверителот пријавил различно право.

Во таков случај дали доверителот стекнал право на одвоено намирување или намирува заедно со другите доверители а правото на одвоено намирување го има само во извршната постапка

(прашање на АС Гостивар)

7. Дали работодавачот – КПД Затвор при донесување на решение за распоредување на вработените во КПД Затвор согласно новиот Правилник за внатрешна организација и Правилник за систематизација на работни места кај тужениот од 2016 година треба да постапува:

- Согласно Договорот за вработување од 2006 година – кога вработениот е примен на работа на работно место со средно образование, како имал високо образование,

- Согласно решението за распоредување до 2011 година кога е распореден според систематизацијата од 2011 година на работно место со високо образование; или

- Според Правилникот за внатрешна организација и Правилникот за систематизација на работните места кај тужениот во 2016 година со кои вработениот во КПД Затвор е распореден на работно место со средно образование, (согласно првичниот договор за вработување од 2006 година со средно образование)

(прашање на АС Штип)

8. Дали во смисла на член 128 од Законот за работни односи, работникот може директно преку суд да истакне парично побарување за исплата на трошоци за храна, за ноќна работа и трошоци за превоз до и од работа за ноќна работа или станува збор за необезбедување на правата од работниот однос и во тој случај во смисла на член 181 од Законот за работни односи работникот прво треба да оствари заштита кај работодавецот, а ако не е отстрането кршењето на правото да поведе судски спор.

(прашање на АС Битола)

После дводневната работа, дискусија и усогласување на меѓусебните ставови, донесени се следните:

ЗАКЛУЧОЦИ

- Тужбата поднесена преку полномошник, во која како тужена странка се јавува правно лице, а не е приложен доказ за идентификација од Централниот регистар на Република Македонија, согласно член 101 во врска со член 98 од ЗПП, како неуредна може да биде отфрлена по претходно испитување на тужбата, а најдоцна на подготвително рочиште.
- Нема пресудена работа во споровите за надомест на штета по основ неовластено користење на електрична енергија, во случај кога има кривична пресуда со која тужениот е огласен за виновен и досуден износ на име надомест на штета како барање во кривична постапка од страна на оштетениот.
- Доверителот стекнува својство на стечаен доверител во стечајна постапка отворена према должникот во случај кога пред да се отвори стечај према должникот врз основа на извршна исправа од страна на извршителот е донесен налог за извршување спрема должникот за намирување на побарувањето и составен записник за попис и проценка на предмети. Во таков случај доверителот во стечајна постапка стекнува заложно право и стекнува право на одвоено намирување.
- Во врска со правата од член 128 од Законот за работни односи, работникот не може директно пред суд да истакне парично побарување за исплата на трошоци за храна за ноќна работа и трошоци за превоз до и од работа, како и за за ноќна работа, туку во смисла на член 181 од Законот за работни односи работникот прво треба ова право да го оствари - заштити кај работодавачот, па ако не е отстрането кршењето на правото да поведе судски спор

За останатите правни прашања не се донесени заклучоци, а истите се доставени на разгледување до Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија.